

KARMS

1949

1938 m. kovo 3 d.

Kaina 30 ct.

Lietuvos kariuomenės
savaitinis laikraštis
Kaunas, Miškų g-vė 18, „KARYS“
Telef. per Kar. Št. 56

Leidžia
Kar. Št. Spaudos ir Šviet. Skyr.

Redaktorius
kpt. S. Urbanavičius

Honorarų gauti ir visais kitais reikais redakcija ir administracija priima ketvirtadieniais, penktadieniais ir šeštadieniais. Išimtis — atvykusiems iš provincijos

Prenumerata puskarininkiams, kareiviams ir moksleiviams metams — 5 lt., 6 mėn. — 3 lt., 3 mėn. — 2 lt. Visiems kitiems metams — 6 lt., 6 mėn. — 4 lt., 3 mėn. — 2 lt. Užsienyje, be Latvijos ir Estijos, dvigubai

Spaudžia „Spindulio“ B-vės sp. Kauno

Visi skaitome

g r a ž y,
ilustruotą

„KARYS“

LIETUVAI

Ateiname ir praeiname
Ir viską čia paliekame.
Tik tu mums nepamainoma,
Tik tu, laisvoji Lietuva!

Šimtų šimtai išėjome,
O grįžom — liūdnos liekanos.
Bet laisvę mes laimėjome!
Laimėjome, o Lietuva!

Parkrito daug... O stojome
Šimtai kiekvieno vietoje.
Tai dėl tavęs kovojome,
Tai dėl tavęs, o Lietuva!

Neverk, motute, kritusių.
...Pragydo vėjas liepoje...
Tavo veide suvytusiam
Matau aš naują Lietuvą.

Jau dvidešimts... Triumfuokime!
Mes esam nugalėtojai!
Giedraičiuose išmokome,
Kaip reikia ginti Lietuvą!

Praejo liūdnas šimtmetis
Ir nebegrįš — prisiekiame!
Į antrą dvidešimtmetį
Didinga ženki, Lietuva!

VARGANTAS

V. D. Karo Muziejaus didžiosios salės kertele
Tymuko nuotr.

VIRŠELIO 1 PUSL. — VYT. GAVĖNO NUOTR.

„Vytautas ties Naugardu“. Naujas dail. Mackevičiaus pav. Karo Muziejui

Tymuko nuotr.

KARIUS

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

Lietuvos karys jubiliejiniais metais

Pakilusia nuotaika ir prasmingu iškilmingumu pradėjome jau antrąjį atgijusios, laisvosios Lietuvos gyvenimo dvidešimtmetį. Pirmasis ir reikšmingiausias šių jubiliejinių metų minėjimas vieningai, gražiai ir nuotaikingai nuaidėjo per visą mūsų Tėvynę — istorinę vasario 16-ją dieną, o jo didingas aidas pasikartojo ir daugelyje pasaulio vietų.

Šiais jubiliejiniais Lietuvos laisvės metais turėsime dar keletą didesnių ir visą eilę mažesnių dienų ir progų, kuriomis atitinkamu iškilmingumu, susikaupimu ir lietuviškuoju nuotaikingumu minėsime vieną kitą mūsų istorijos ir mūsų tautos gyvenimo momentą, švęsime, minėsime ir vienokiu ar kitokiu būdu pažymėsime įvairius mūsų tautinio, kultūrinio ar karinio gyvenimo pasiekimus, laimėjimus, sukaktis.

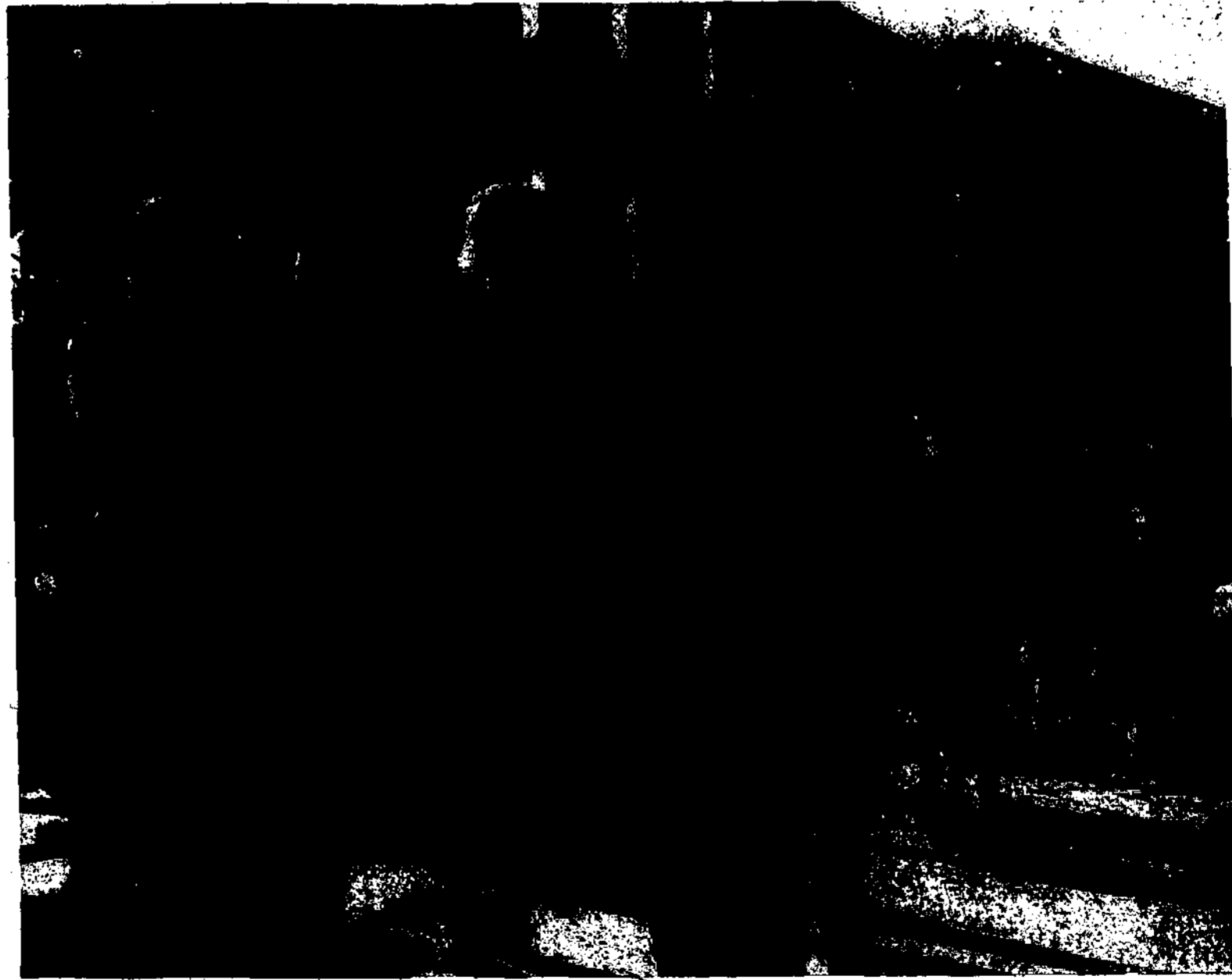
Kaip paprastai, visomis panašiomis progomis ką minint ar švenčiant — dažniausiai kažkaip savime dėmesys nukrypsta daugiau į materialinę pusę, į realius, konkrečius, medžiaginius pasiekimus bei laimėjimus. Gaunasi įspūdis, kad pats žmogus, jo asmenybė, valia, jo dvasinė kultūra — lyg ir pamirštama. Tuo tarpu materialinis, realusis gėris bei įvairių tautos gyvenimo ir darbo sričių lygis juk yra ankštai susijęs su viso to įkvėpėju, kūrėju ir vykdytoju dvasiniu taurumu, valingumu, vidujiniu kultūringumu. Vadinas, visais atvejais ir visomis progomis, minint pasiektuosius laimėjimus ar jų dar pasigendant — pirmoje eilėje reikėtų atsigręžti į tą mažiausią pasaulėlį, į patį žmogų; konkrečiai — į kiekvieno tautiečio, kiekvieno lietuvi dvasinę kultūrą, į sąmoningumą, tautinio susipratimo ir asmenybės tobulėjimo bei subrendimo lygį. Atskiros asmenybės kuria tautos dvasią.

Visuomet, o ypač šiais jubiliejiniais metais, su ginklu Tėvynės laisvės sargyboje budintieji ir įtemptai dirbantieji visi Lietuvos kariuomenės eilių vyrai turėtų pakartotinai atsiminti, kad sėkmingas karui pasirengimas ir garbingas savo pareigų atlikimas kautynių lauke — dar glaudžiau negu kitose gyvenimo ar darbo srityse yra susijęs su žmogaus dvasios taurumu, vidujiniu, sąmoningu narsumu, drausmingumu. Taigi, vyrai, turėdami laimės šiais jubiliejiniais mūsų Tėvynės metais gyventi ir dirbti garbingosios, atgaivintos senosios Lietuvos kariuomenės eilėse, visi gera valia ir savo pasiryžimu stenkimės būti kiekvienas savyje sąmoningais, vidujiniai drausmingais ir tvirtos valios vyrais; stenkimės būti kariais ne tik savo išviršiumi, uniforma, ginklais, bet ir aukštos kultūros, valinga ir ryžtinga dvasia. Juk visi kasdien iš savo vadų ir viršininkų girdime, o atidžiau pasižvalę — ir gyvenime matome tą didžiąją tiesą apie kiekvieno žmogaus vertę, kurią žmogui duoda jo vienokia ar kitokia asmenybė; vadinas,

žmogaus sąmoningumas, nusiteikimas, valia, ryžtumas, darbštumas ir pasiaukojimas visuose darbuose ir įvairiuose savo asmens ir žmonių bendruomenės reikaluose.

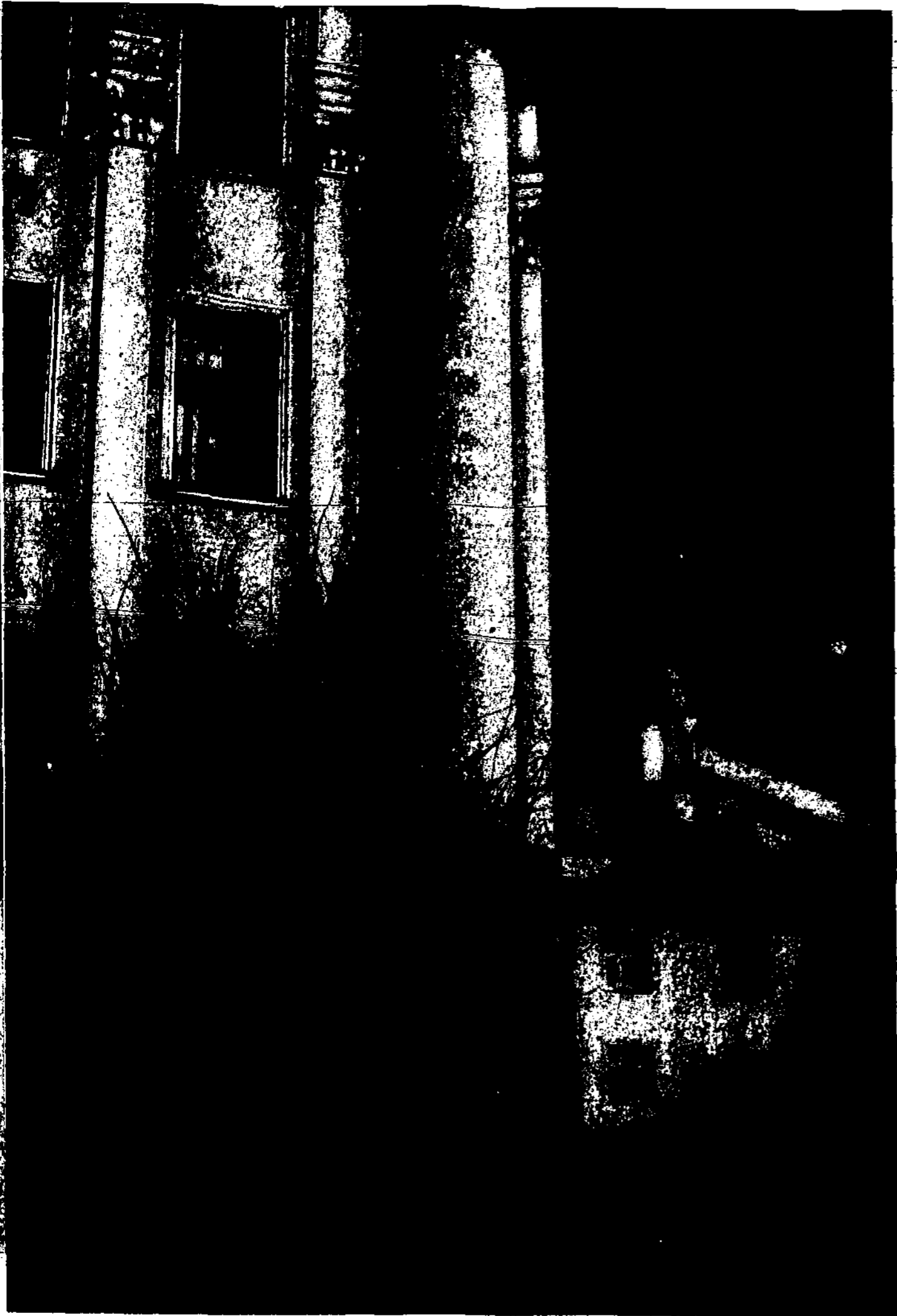
Kaip kariai — visi, visur ir visuomet šiais metais turime būti darbštūs, drausmingi vyrai, turime gražiai, kultūringai rodytis ir elgtis viešumoje ir kuo greičiausiai nusikratyti visais tais vergijos meto šiukšlių likučiais, kurie dar kartais taip bauriai pažemina ne tik kario, bet ir kiekvieno doro tautiečio ir lietuvi varda ir garbę.

Darbštumas, drausmė. Darbas — gyvenimo druska, sako senas, tačiau nepasėstas posakis. Juk, iš

Artilerininkai

Iz. Girčio nuotr.

Iš Kauno vaizdų

S. Narušio nuotr.

tikrųjų, be darbo, be judesio, be atitinkamo nuovargio — nėra gyvenimo, nėra jokios prasmės, nėra nė saldaus malonumo. Apžvelkime savo mintyse visą mūsų Tėvynę, visą Europą, pagaliau — visą žemės rutulį, ir pajusime didingą darbo simfoniją, milžinišką nesustojamo darbo ritmą, kuris tarsi mūsų planetos širdis plaka nuo to nežinomojo momento, kada žemėje sujudėjo pirmoji gyvybė, kada atsirado viso ko valdovas — žmogus. Valstybės, tautos, šeimos ir atskiri žmonės ištisas dvidešimtis keturias valandas dirba, pluša visuose kraštuose, visuose kontinentuose, rūpindamiesi savo asmens, šeimos, Tėvynės bei tautos medžiaginėmis ir dvasinėmis gėrybėmis, tuo pačiu dalyvaudami visos žmonijos darbo ir asmenybės kūrimo progresu. Koks žemas, menkas ir beprasmingas atrodo įsimąščius darbo vengimo noras, apsileidimas kad ir mažiausiose pareigose, dvasinis ištižimas ir nevalingumas pradėtuose įvairaus darbo baruose. Tuo tarpu — kokia garbė ir pasididžiavimas giedriai, sąmoningai nusiteikus prasmingai judėti ir dalyvauti tam milžiniškame dvasios ir medžiagos kūrimo ir formavimo mechanizme! Viso šio akivaizdoje ir kiekvienas karys su noru, vidujinių savo pareigų pamėgimu ir atsidėjimu turi atlikti savo kasdienį darbą kuopoje, pratimų aikštėje, poligono ar manevrų laukuose. Tiesa, kad ne kiekvienas darbas yra malonus, tačiau kariška ir vyriška yra sąžiningai visa kruopščiai atlikti, įvykdyti ir kantriai baigti. Kiek-

vieno darbo sąžiningas, vidiniai drausmingas atlikimas, teikia malonių, prasmingų prisiminimų, o paviršutiniškumas ir apsileidimas atsirūgsta kažkoku menkėjimu ir nepasitenkinimu savimi. Taigi, siekiant valingos aukšto lygio asmenybės, sąžiningai atliekamas darbas ir pareigos supratimo jausmas yra reikšmingiausias veiksnys kiekvieno žmogaus, kiekvieno kario tobulėjimui.

Apie karinę drausmę ir jos būtinumą visų minčių kartoti, atrodo, nėra reikalo, nes visa tai kiekvienas vyras norėdamas gali ir pats suprasti, o be to, jis yra kasdien drausmės dalykų mokomas; drausmės pagrindais tvarkomas ir visų karių kasdieninis gyvenimas. Svarbiausia tačiau reikėtų priminti tik tai, kad būtų didžiausia netiesa, didžiausia blogybė, jeigu keletas ar vieno žmogaus nusižengimas ar bloga valia bendrajai tvarkai ir drausmei trukdytų, kenktų ar net griautų anksčiau pavaizduotą viso dalinio, viso kolektyvo, didesnės ar mažesnės bendruomenės sunkiai ir rūpestingai dirbamą ar jau nudirbtą darbą. Taigi, jau vien paprasčiausio darbo tvarka reikalauja atitinkamos drausmės, susiklausymo, vieningumo. Suprantama, kad kariai, kurie taikos ir karo metu siekia vieno bendro laimėjimo, kad kariuomenė, kuri turi apsaugoti ir ginti visą kraštą, — turi stovėti didžiausioje drausmės ir susiklausymo aukštumoje. Kariuomenės drausmingumas pareina nuo sąmoningo drausmingumo kiekvieno kariuomenės vyro, nuo kiekvieno pareigūno. Kad mūsų kariuomenė būtų dar drausmingesnė — jubiliejiniais metais pasiryškime ir prisiverskime visuomet šviesti gražiu sąmoningo, vidinio drausmingumo pavyzdžiu.

Išviršinė išvaizda ir elgesiai. Visiems seniai žinomas statutinis posakis, kad iš vieno atskiro kario iš-

Lauke jau pavasarėja Dmt. Čibo nuotr.

Krauju ir mirtimi Tėvynę nelaimėj vaduosim

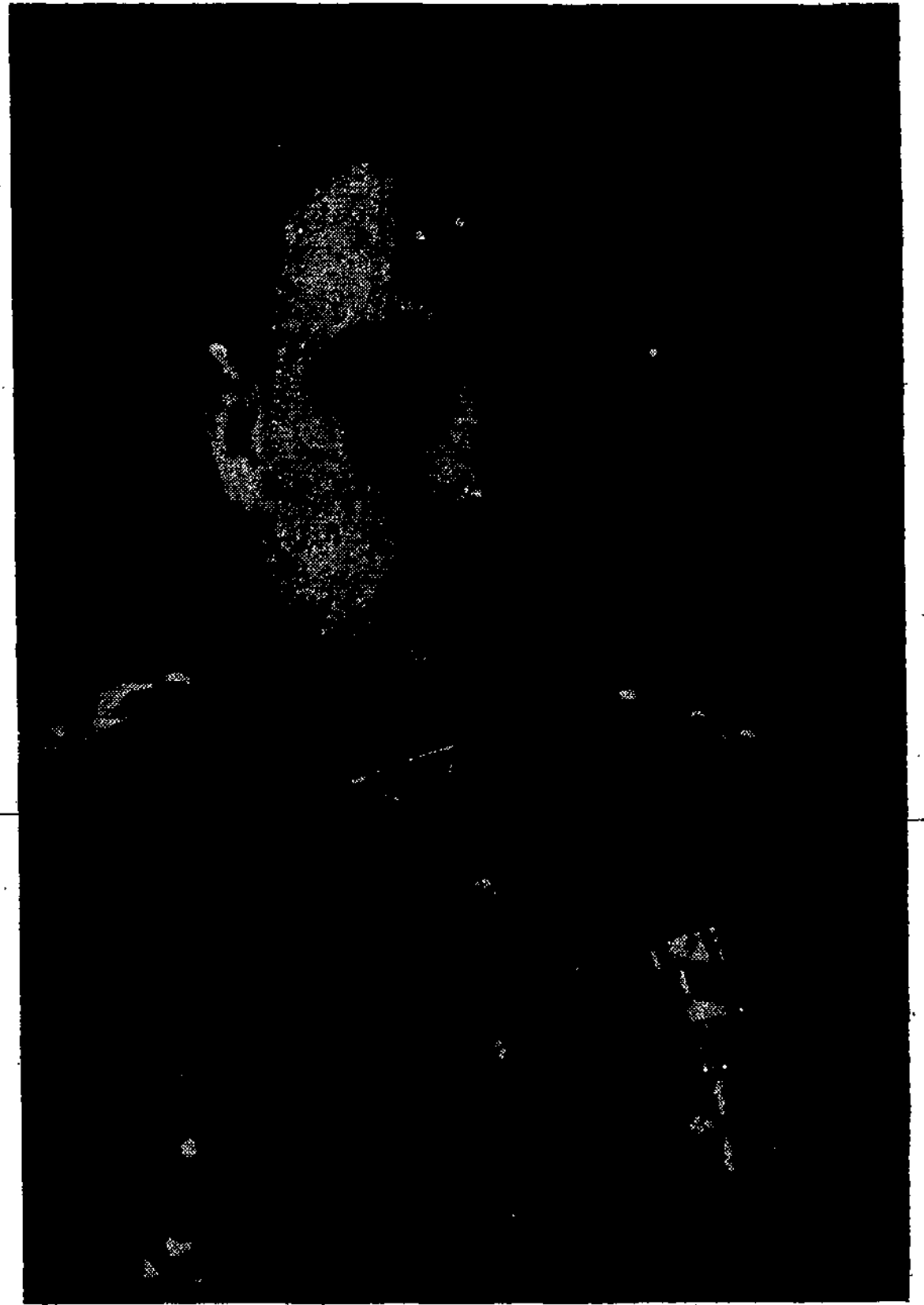
5 pėst. D. L. K. Kęstučio pulko šventė

„Krauju ir mirtimi Tėvynę nelaimėj vaduosim“ — šie gražūs ir daug saką žodžiai aukso raidėmis įrašyti 5 pėstininkų D. L. K. Kęstučio pulko vėliavoje. Tai yra kęstutėnų šūkis, su kuriuo jie eis Tėvynę nelaimėj vaduoti. Kad jie yra ne tušti žodžiai ir kad kęstutėnai moka apžadą ištesėti, rodo netolima Kęstučio pulko praeitis ir kelios dešimtys pulko karininkų, puskarininkų ir kareivių, 1919—1920 m. paguldžiusių savo galvas dėl Tėvynės nepriklausomybės“ — viena proga yra pareiškęs kariuomenės vadas, buvęs 5 pėst. D. L. K. Kęstučio pulko vadas, brigados generolas Raštikis.

5 pėst. D. L. K. Kęstučio pulkas, didvyriškais žygdarbiais ir aukomis garbingai savo vardą įrašęs Nepriklausomybės kovų istorijos lapuosna, kovo mėn. 2 d., minėdamas savo įsikūrimo 19 metų sukaktį, iškilmingai švenčia savo metinę šventę. Lig šiol pulkas savo šventę švėsdavo kasmet birželio 29 d., tačiau nuo šių metų ji perkelta į kovo 2 d., nes ši diena — pulko įsteigimas — jo organizavimo pradžios diena yra pulkui reikšmingesnė, be to, ir patogesnė, nes vasaros metu pulkas, išsklaidytas poligone ir k., neturėjo galimumo tinkamai paminėti šventę.

1919 m. kovo 2 d. Kauno komendantūros karininkas Kazys Škirpa gavo krašto apsaugos ministerio įsakymą suformuoti atskirą batalioną, kuriam sudaryti iš Kauno komendantūros buvo išskirtos dvi kuopos pėstininkų ir vienas eskadronas gusarų. Batalionas apsigyveno dabartinėse gusarų kareivinėse. Iš komendantūros priskirti daliniai sudarė branduolį, prie kurio netrukus prisijungė nauji savanorių būriai. Batalionas pradžioje buvo neaprūpintas nei maistu, nei ginklais, nei drabužiais. Viskuo teko rūpintis patiems ir skubiai ruošti kautynėms, nes Lietuvon iš visų pusių veržėsi priešai. Nepaisant visų sunkumų, batalionas augo,

tvarkėsi ir netrukus sudarė stiprią, drausmingą kariuomenės vienetą. Kovo m. pabaigoje batalione buvo apie

Gen. št. plk. Čepauskas, 5 p. p. vadas

vaizdos ir elgesio sprendžiama apie visą Lietuvos kariuomenę, — visuomet, o ypač šiais jubiliejiniais metais, kiekvienam mūsų karių uniformą dėvinčiam vyrui turi būti nuolatos prisimenamas ir griežtai vykdomas kasdieniniame gyvenime. Nekalbant jau apie bendrą žvalios, karinės išvaizdos būtinumą, šiais metais bus dar daugiau progų pasirodyti viešumoje dalinių sudėtyje ir atskirai, kur mus stebės ir vertins ne tik mūsų tautiečių, bet ir iš tolimų kraštų atvykusių lietuvių savo Tėvynės pasiilgusios akys, o dažnai ir visai prašalaičiai, mūsų krašte vieši svetimtaučiai. Taigi, jau vien dėl to mažiausias šioje srityje kario apsileidimas ar bloga valia turi būti kuo griežčiausiai smerktini.

Kad ir pavyzdingiausios išvaizdos karys visa tai gali sugadinti savo netikusiu elgesiu. Šiuo klausimu nereikia daug aiškinti, o tik nuolatos prisiminti kario prisaiką, kurioje pasižadama visur ir visuomet elgtis, kaip doram, klusniam ir narsiam kariui elgtis pridera.

Griežta kova su neigiamais įpročiais. Įvairūs, nevien kariuomenėje, bet svarbiausia — visuomenėje išgalėję netikę įpročiai neigiamai veikia apskritai ir visą kario ir šiaip tautiečio elgesį. Girtuokliavimas, biaurūs keiksmas, nuolatinis kepinimasis nuodinguose nikotino dūmuose, apsileidimas asmeninės švaros srityje, vėjavaikiškumas, muštynės, gausiai apsamosios nerangu-

mas, plepumas, įvairių gandy skleidimas, iniciatyvą rodančiųjų ir apskritai vyresniųjų nėvykės kritikavimas, pašiepimas ir kt., — tai vis tamsiausių mūsų tautos priespaudos laikų dvasios menkystės liekanos, dar neblogai tarpstančios mūsų visuomenės sluoksniuose; tai įpročiai, kuriais šiais jubiliejiniais laisvosios Tėvynės metais visi lietuviai, o pirmoje eilėje mes, kariai, turime nusikratyti, griežtai, vieningai pasipurtydami ir kovodami. Niekas nenurodys pavyzdžio, kad čia išvardintos ydos būtų kam nors išėję į naudą. Atvirkščiai, tai tik žmogaus dvasios alinimo, valios griovimo ir galutinio susmukimo priemonės ir svarbiausios priežastys. Pradėdami dvidešimts pirmuosius Lietuvos nepriklausomybės gyvenimo metus, mes, vyrai, patys laisva valia pasiryškime su šiomis blogybėmis kovoti ne vien savo tarpe, bet išsąmoninę tai skleiskime ir visuomenės tarpe. Jeigu sakoma, kad kokia visuomenė, tokia ir kariuomenė, tai mūsų pareiga siekti, kad kokia kariuomenė — tokia būtų ir visuomenė.

Šiomis pakartotinomis mintimis nuolatos išsąmonindami visur ir visuomet vadovaukimės šiais jubiliejiniais metais, kad galėtume pasidžiaugti ne vien medžiagiais, bet ir galingos, valingos lietuviškosios dvasios, tvirtos asmenybės bei tauraus charakterio laimėjimais.

Alg. Giedrius

700 kareivių ir 20 karininkų, kurie bemaž visi buvo savanoriai.

Batalionas išvyko į frontą prieš rusus-bolševikus to pat mėnesio 31 dieną. Žaslių, Pajautiškių, Strošiūnų bare įvyko pirmosios atskirojo bataliono kautynės, kurių metu krito pirmosios bataliono aukos. Dar nespėjus atsikvėpti po pirmųjų kautynių su bolševikais, batalionui buvo duotas uždavinys vykti į frontą prieš lenkus, su kuriais bekovojant birželio 20 d. vyriausio kariuomenės vado įsakymu atskiras batalionas buvo pavadintas Vilniaus batalionu. Vilniaus batalionas po kelių sėkmingų susirėmimų su lenkais liepos 30 d., palikęs vieną kuopą, gavo uždavinį vykti vėl prieš bolševikus, kuriuos Avilių—Mukulių bare sumušė, vėliau nužygiavo ligi Zarasų, o po kautynių tarp Šventės—Hzeno ežerų greta su kitomis dalimis nuvarė net už Dauguvos.

Spalį 11 d. Vilniaus batalionas gavo įsakymą vykti į Žemaitiją prieš bermontininkus. Batalionas užėmė barą Žaiginės—Dubysos upės rajonuose ir kartu su kitomis kariuomenės dalimis pradėjo sėkmingas operacijas prieš bermontininkus. Kovoiant prieš bermontininkus, Vilniaus batalionas buvo performuotas į pulką ir pavadintas penktuoju pėstininkų pulku. Gruodžio 10 dieną pulkas, nugalėjęs priešą, užėmė Kelmės miestelį, kurio džiūgaujanti, dėkinga visuomenė įteikė pulkui vėliavą. Ji dabar laikoma Karo Muziejuje.

1920 metų vasario 7 d. įsakymu kariuomenei 5 pėst. pulkas pavadintas 5 pėst. D. L. K. Kęstučio pulku. Šiame įsakyme nusakomi ir pulko nuopelnai: „5 pėst. pulkui už atsižymėjimą visoje eilėje mūšių su Lietuvos priešininkais bolševikais ir už jų ypatingą karžygiškumą kovose su vokiečiais bermontininkais Žemaitijoje leidžiu vadintis 5 pėstininkų Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Kęstučio pulku.“ (pas. Valstybės Prezidentas A. Smetona).

1920 metais liepos mėn. 5 pėst. D. L. K. Kęstučio pulkas buvo pasiūstas vėl prieš lenkus į Vilnių. Čia pulkas ypačiai pasižymėjo kautynėse prie Lazdėnų, Seinų ir kituose stambesniuose ir smulkesniuose susirėmimuose. 1921 metų pirmą pusmetį pulkas saugojo ir gynė Lietuvos—Lenkijos demarkacijos liniją. Paskutinis susirėmimas su lenkais įvyko 1923 m. vasario 18 d.

1928 m. birželio mėn. 29 d. Valstybės Prezidentas Antanas Smetona pulkui įteikė vėliavą, kad ji būtų „amžinu vadovu jo kilniems ir sunkiems uždaviniams vykdyti, garbingai ginant Tėvynės Nepriklausomybę ir jos gerovę.“ (cit. iš įsak. kar. 54). Vėliavoje įrašytas apžadas: „Krauju ir mirtimi Tėvynę nelaimėję vaduosim!“

Be tiesioginio savo tikslo — intensyvaus karinio pasirengimo, 5 pėst. D. L. K. Kęstučio pulkas neužmiršta ir kultūrinių karių reikalų. Pulke yra pora skaityklų, kur kariai gali pasiskaityti laikraščių, kultūriškai praleisti atliekamą laiką prie šachmatų lentos ar p. Paskiausiai baigiama pertvarkyti pulko biblioteka, kurioje yra nemažas skaičius knygų. Be to, pulko karių gyvenimą pajvairina nuosavas kino teatras, kuriame rodomos parinktos auklėjamo bei mokslinamo turinio filmos, neretai net nemokamai.

Be kino, pulko kariams dažnai ruošiami vaidiniai, koncertai ir kitos kultūrinės pramogos, kurių programą atlieka savomis jėgomis arba pakviesti artistai bei solistai. Per eilę metų pulke buvo choras, stygų

Krauju ir mirtimi

(Kęstutėnams jų pulko šventės proga)

*Dėl tavo mes laisvės kovosim
Su priešais, nepaisant kiek jų.
Tėvyne! tave mes vaduosim
Nelaimėję mirtim ir krauju!..*

*Kęstučio dvasia mūs širdyse.
Jei kiltų audros debesys —
Mūs plieno kardų ašmenyse
Tau vėliai saulutė nušvis.*

*Nebijo audrų kęstutėnai,
Nemaža patyrėme jų:
Žiežmariai... Seinai... Ežerėnai...
Dubysa tekėjo krauju!..*

*Prireikus — pakelsime kardą,
Kaip kautis — neteks mus mokint.
Kęstučio garbingąjį vardą
Mes priešams mokėsime primint.*

*Kaip liūtas-Kęstutis kovosim
Su priešais, nepaisant kiek jų.
Tėvyne! tave mes vaduosim
Plienu, ugnimi ir krauju!..*

DIM. KPT. ŽUKAUSKAS

orkestras, artistų trupė. Pulkas net leido savo laikraštį: pradžioje „Kęstutietis“, vėliau „Budėtoja“.

Gyvendami netoli Kauno, pulko kariai dažnai suvuošia ekskursijas į muziejus, Valstybės Teatrą ir kitur. Iš to matyt, kad pulkas dirba ir dirba gana sėkmingai Lietuvos jaunimo kultūrinimo darbą.

Kęstutėnams rūpėjo ir rūpi taip pat kūno kultūros reikalai. 5 pėst. D. L. K. Kęstučio pulkas davė ir duoda Lietuvai ne vieną geresnį sportininką. Kad šioje srityje nemaža pasiekta, tai liudija dešimtys vertingų pryzų bei dovanų, laimėtų įvairiose varžybose.

5 pėst. D. L. K. Kęstučio pulkui vadovavo šie karininkai: gen. št. plk. Kazys Škirpa — 1919. III. 2 — 1920. IX. 24, laikinai ėjo pulko vado pareigas plk. ltn. Zubrys — 1920. IX. 24 — 1920. X. 14., dabar ats. brig. gen. Mykolas Velykis 1920. X. 14 — 1921. III. 2., dabar ats. plk. Vladas Reklaitis 1921. III. 2 — 1925. XI. 5., dabar brig. gen. Stasys Pundzevičius 1925. XI. 5 — 1927. III. 7, dabar ats. plk. Juozas Vidugiris 1927. III. 7 — 1933. VII. 19, dabartinis kariuomenės vadas brig. gen. Stasys Raštikis 1933. VII. 19 — 1934. V. 1, o nuo 1934. V. 1 paskirtas pulko vadu gen. št. plk. Čepauskas, kuris pulkui sėkmingai vadovauja ir dabartiniu metu.

5 pėst. D. L. K. Kęstučio pulkui, krauju ir mirtimi jau garbingai savo vardą įrašiusiam Nepriklausomybės kovų istorijos lapuosna, belieka palinkėti kurti Tėvynei Lietuvai dar garbingesnę ateitį, vaduojant Gedimino—Kęstučio ir Vytauto sostinę — Vilnių ir kovoiant už Birutės tėviškę — lietuviškąjį pajūrį.

Dilis

Žirgų prišokdinimas

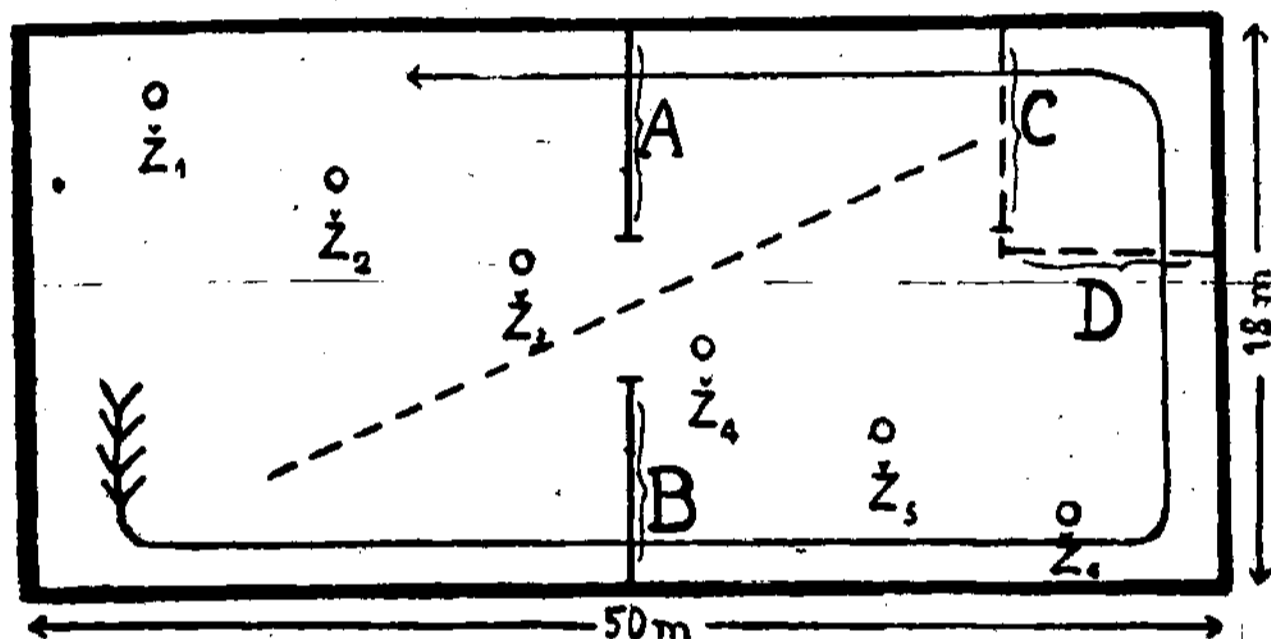
Yra trys būdai žirgams prišokdinti: 1. Laisvo žirgo prišokdinimas, 2. parišus virve, 3. jojant.

Visi trys būdai pasiekia savo tikslą, bet vis dėlto pirmas būdas, t. y. laisvo žirgo prišokdinimas, yra geriausias.

Prišokdinimui jojant reikalinga apjodinėto žirgo ir įgudusio jojiko, kuris visai netrukdytų žirgo judesių šokant per kliūtį.

Parišus virve prišokdinimas jau turi daug pirmenybių. Žirgas gali būti visai neapjodinėtas. Jokio trukdymo iš jojiko pusės nebus, bet vis dėlto dar lieka vienas nepageidaujamas dalykas, tai virvė, kuri šiek tiek trukdys galvos judesius. Netiksliai naudojantis virve, žirgas bus sulenktas arba į kairę arba į dešinę, ir tai turi blogas pasekmes.

Suprantama, kad laisvo žirgo prišokdinimas bus vienas geriausių būdų. Čia žirgo niekas nevaržo. Jis gali laisvai ir natūraliai įprasti šokti.

Prišokdinant žirgus, nežiūrint koku būdu, reikalavimai yra šie: žirgas turi būti ramus, eiti tiesiai ir drąsiai į kliūtį, šokti tiksliai, gerai svirti lenkiant pusiauju ir ištiesiant kaklą, išmesti petį pirmyn, ir po kliūties eiti ramiai. Laisvo žirgo prišokdinimui naudojamės aptvertu taku arba dengta jojykla. Geriausiai yra dengta jojykla, arba daržas 50×18 m, aptvertas nepermatoma tvora, kad žirgas negalėtų dairytis į šalis, o visą dėmesį kreiptų į jam teikiamus reikalavimus, į darbą. Čia pažymėjau jojyklos dydį 50×18 m dėl to, kad šis maždaug dydis yra patogiausias šiam darbui. Tokie jojykloje vienas žmogus lengvai gali valdyti laisvą žirgą. Žinomas dalykas, bus reikalinga 5–6 žmonių, kurie nurodomi tvarkys kliūtis ir įžambiai jojyklos bus kaip užtvara.

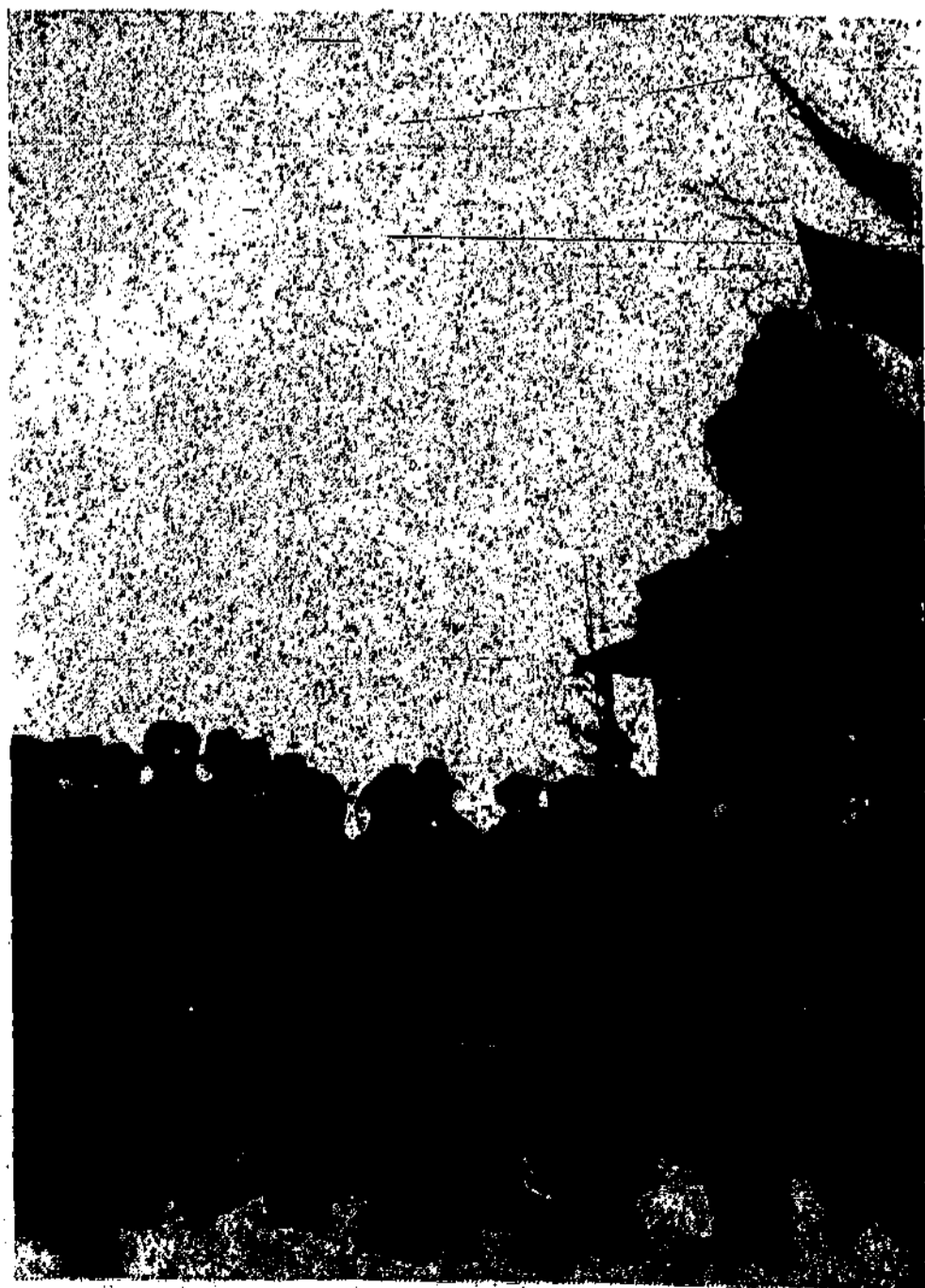
Per jojyklos vidurį prie šoninių sienų pastatykite kliūtis A ir B (žiūr. brėžinį). Žirgius sustatykite įžambiai jojyklos kaip parodyta brėžinyje $ž_1 \dots ž_n$. Tuo būdu jojykla bus paruošta darbui į kairę. Pradedant darbą, kliūčių kartis padedame ant žemės. Žirgiams įsakome laikytis ramiai, neraginti žirgo, nemosikuoti rankomis, nerėkauti ir tik neleisti žirgui perbėgti skersai linijos $ž_1 \dots ž_n$. Žirgiui pirmajam ir šeštajam galima leisti iš lengvo paraginti žirgą, jeigu jis jojyklos gale sustotų be mokytojo paliepimo.

Žirgius įveda žirgą ir veda ratu į kairę. Tuo laiku mokytojas jį seka iš kairės su botagu ir, jei reikalinga, paragina einant žirgui per kartis. Padarius porą trejetą ratų iš kairės, kada jau žirgas apsiranta su kartimis, mokytojas komanduoja. Oho, ooo (stoti, arba sumažinti greitį). Pagal šią komandą žirgius sustabdo

žirgą ir paglosto. Mokytojas komanduoja: aplink (prašesiamai). Žirgius apsuka žirgą aplink (galva į vidurį jojyklos), paglosto. Po komandos pirmyn arba paraginus liežuviu, žirgius veda žirgą į dešinę, pats būdamas žirgo dešinėje, o mokytojas seka jį iš dešinės ir elgiasi kaip pirmiau. Padarius porą trejetą ratų pagal mokytojo komandą, žirgas sustabdomas jojyklos gale, apsakamas aplink ir atrišamas pavadis arba numaunamas apinasris. Po komandos pirmyn, žirgius pavėdėja keletą žingsnių ir nežymiai paleidžia. Mokytojas elgiasi kaip ir pirmiau, arba, jeigu žirgas drąsiai eina aplink, stovi jojyklos viduryje ir kur reikia paragina arba sulėtina, arba sustabdo. Taip žirgas labai greit įpranta eiti aplink jojyklą ir klausyti komandos. Padarę keletą ratų arba ir daugiau, jeigu reikia žirgas nuraminti, sustabdome, kaip jau buvo nurodyta. Žmonėms komanduojuose į dešinę. Pagal tas komandas žmonės atsisoja kaip parodyta punktyriu. Apsukame žirgą ir dirbame, kaip pirmiau, į kairę. Kai žirgas jau įtrauktas į darbą, pakeliame kliūtis iki 0,30–0,50 ir vėl pradame darbą iš kairės, dėl to, kad šia kryptimi daug lengviau, reikiant, paraginti žirgą. Taip dirbame nuosekliai atsižvelgiant į žirgo amžių ir sveikatą. Kada žirgas įpranta šokti per karčių tvoras, kliūtis pakeičiame į žabityvora, į kombinuotas kliūtis, vėliau statome kliūtis prie kampų C arba CD (žiūr. br.), kad žirgas išmoktų šokti iš pasukimo. Kada žirgas gerai ir su noru šoka atskiras kliūtis, aplink jojyklą galima pastatyti keletą kombinuotų kliūčių.

Taip žirgas įpratintas šokti jojykloje, bet tai dar nėra darbo pabaiga. Kai žirgas išmoksta šokti, reikia jį išjoti su senais žirgais į lauką ir ten jau praktiškai pašokdinti per natūralias kliūtis.

Kpt. Andriūnas

Sedos apylinkės tautininkai su vasario 16 d. įteiktais kariuomenei šautuvais

Artilerijos sekyklos, jų rinkimas ir įrengimas

(Žiūr. „Kario“ Nr. 6—7).

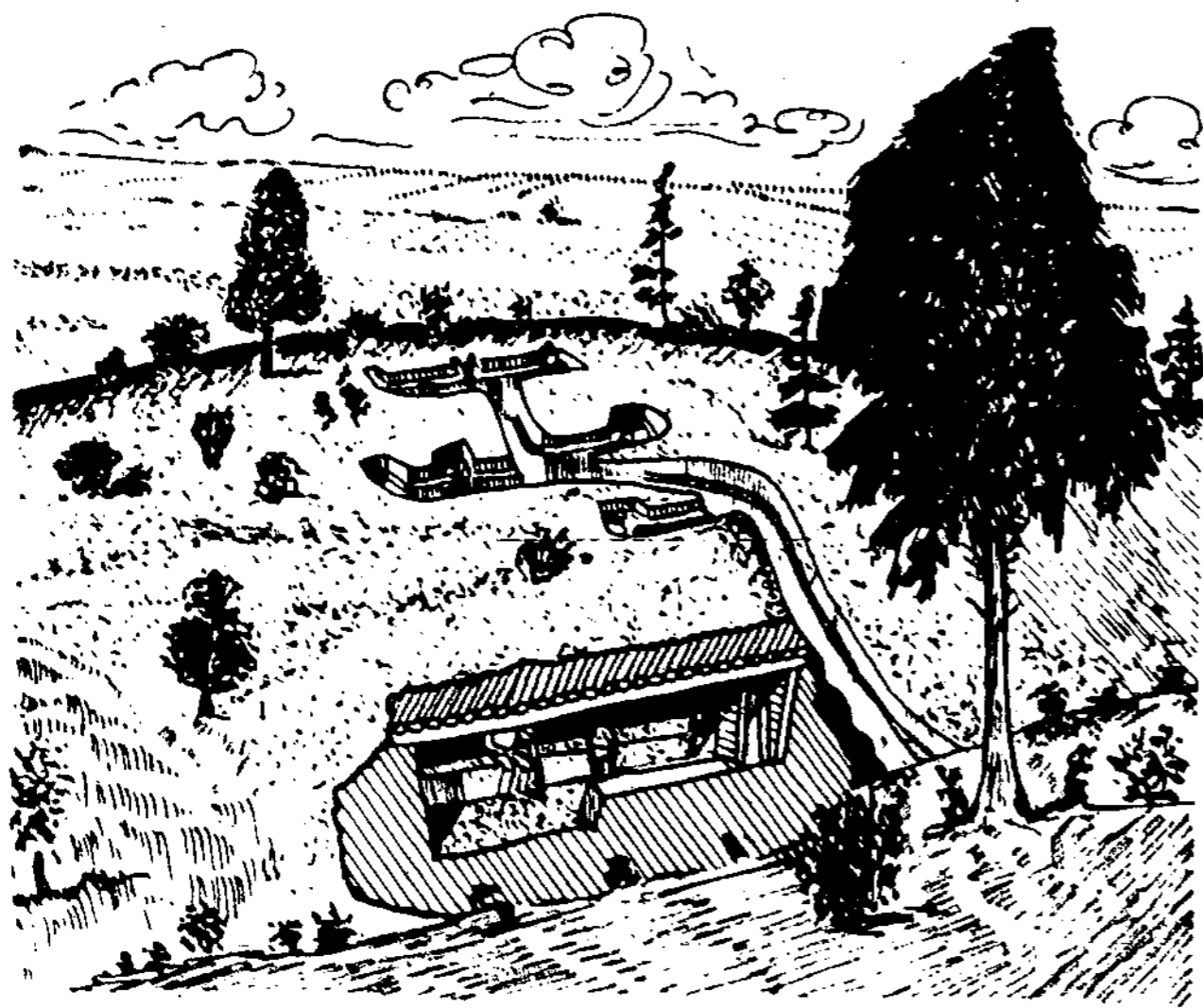
Panašių nurodymų iš savo viršininkų gauna taip pat ir telefonininkai (ryšininkai).

Į sekyklą, dažniausiai, išeinama šliaužiant. Čia reikia pasakyti, kad užimant mažai pritaikintą prie vietos sekyklą, įrankių ir kepurių maskavimas vien šakomis ir žole savo tikslo nepasiekia ir tatai net atvirkščiai gali padėti priešui susekti mūsų sekyklą; taip maskuotis galima tik tada, kada *visas sekėjas yra gerai pasislėpęs nuo priešų akių ir atsargiai juda.*

Sekyklose žmonės ir įrankiai sustatomi įvairiai; tatai pareina nuo vietovės sąlygų; geriausia yra, kada žmonės sekykloje sustoja kuo plačiausiai; tada lengviau yra prisidengti (užsimaskuoti) ir, be to, žmonės, bedirbdami, vienas kitam nekliudo. Paprastai, žmonės sustoja ne arčiau, kaip trys žingsniai vienas nuo kito, o atstumai tarp gretimųjų telefono aparatų būna ne mažesni, kaip šeši žingsniai.

Sekyklų įrengimas

Paprastai, sekyklas stengiamasi įrengti taip, kad esantieji jose žmonės būtų pridengti nuo priešų sekimo bei ugnies, o taip pat, kiek galima, ir nuo priešų nuodingųjų medžiagų veikimo. Esant reikalui greitai įrengti sekyklą, visų pirma pastatoma dvišakas žiūronas ir busolė. Jei yra laiko, žmonėms ir įrankiams iškasamas apkasas, kad galima būtų prisidengti nuo priešų ugnies. Tokie paskubom padaryti apkasai vaiz-

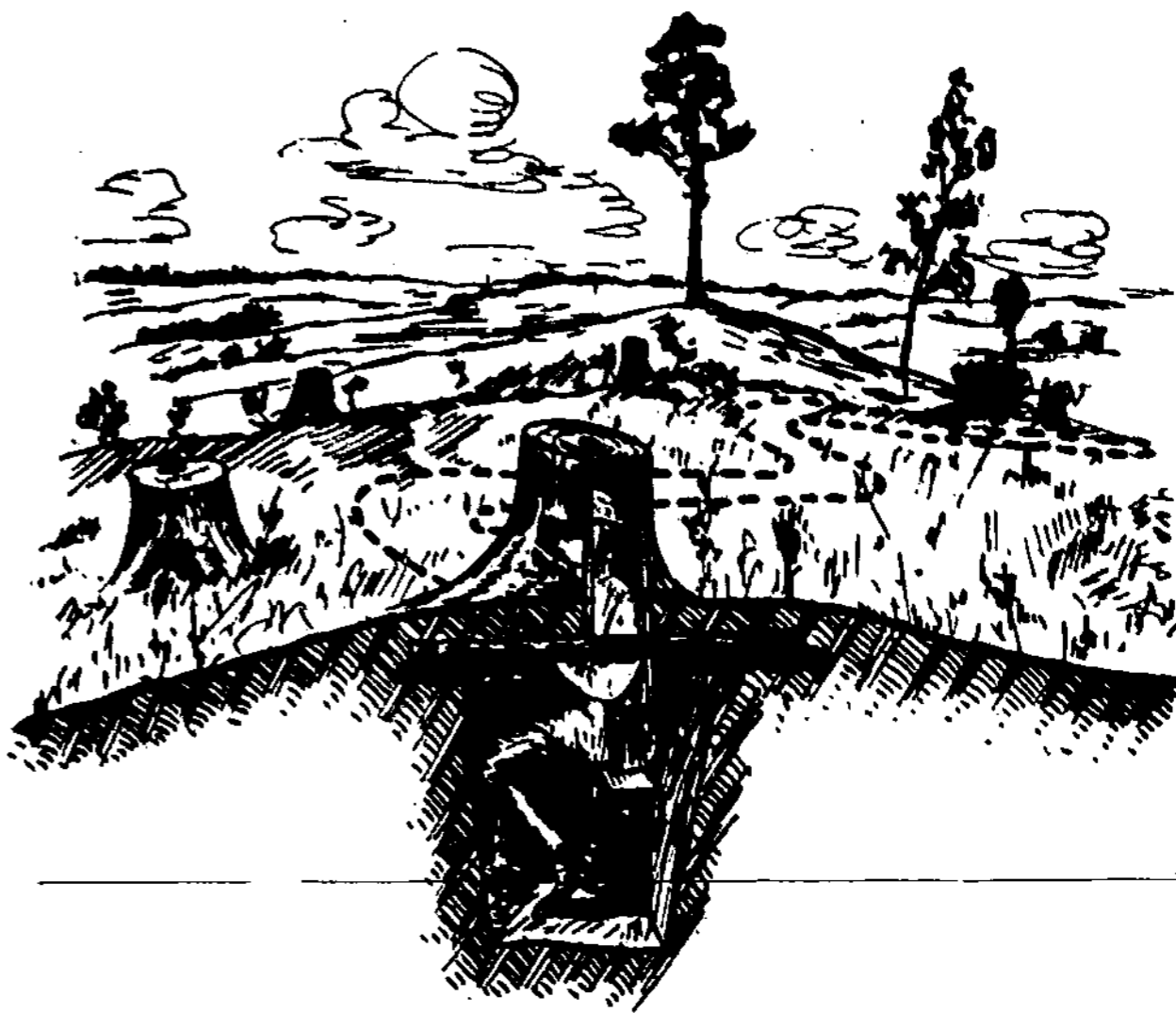

12 pieš.

duoja paprastus siaurus griovius, gylio apie 1—1,5 metro, t. y. tokio, kad sėdinčio žmogaus galva būtų žemiau žemės paviršiaus ir tuo būdu būtų pridengta nuo šrapnelio kulku ir granatos skeveldrų. Apkaso plotis daromas, kiek galima, siauresnis, kad būtų sumažintas galimumas sveikam sviediniui pataikyti į apkasą.

Žiūrint aplinkybių, turimo laiko ir medžiagos, šis apkasas gali būti sutvirtintas velėnomis, kartimis, lentomis ir pridengtas įvairaus storio ir stiprumo stogeliais.

Sekykloje gali būti iškastas vienas apkasas, kuriame telpa visi esantieji sekykloje žmonės, arba gali būti iškasti keli atskiri apkasėliai atskirai baterijos arba grupės vadui, žvalgams, telefonininkams (ryšininkams) ir t. t.; arba, pagaliau, gali būti iškastas vienas apkasas 3—4 metrų ilgio baterijos vadui ir žvalgams, kurie seka kautynių lauką, ir nedidelių apkasėlių eilė likusiam sekyklos personalui.

13 pieš.

Paskutinis būdas dažniausiai vartojamas, nes šiuo atveju sumažinamas darbas ilgam apkasui iškasti, o pati sekykla išskleidžiama gilumon ir frontu, dėl ko priešui ją kliudyti yra sunkiau; be to, tokią sekyklą lengviau pritaikyti vietai.

Kad galima būtų slaptai nuo priešų priesti prie sekyklos, iškasamos taip vadinamosios *susisiekimo eigos*, kurios, be to, suriša į bendrą sistemą visus sekyklos elementus. Susisiekimo eigų kryptis ir ilgis

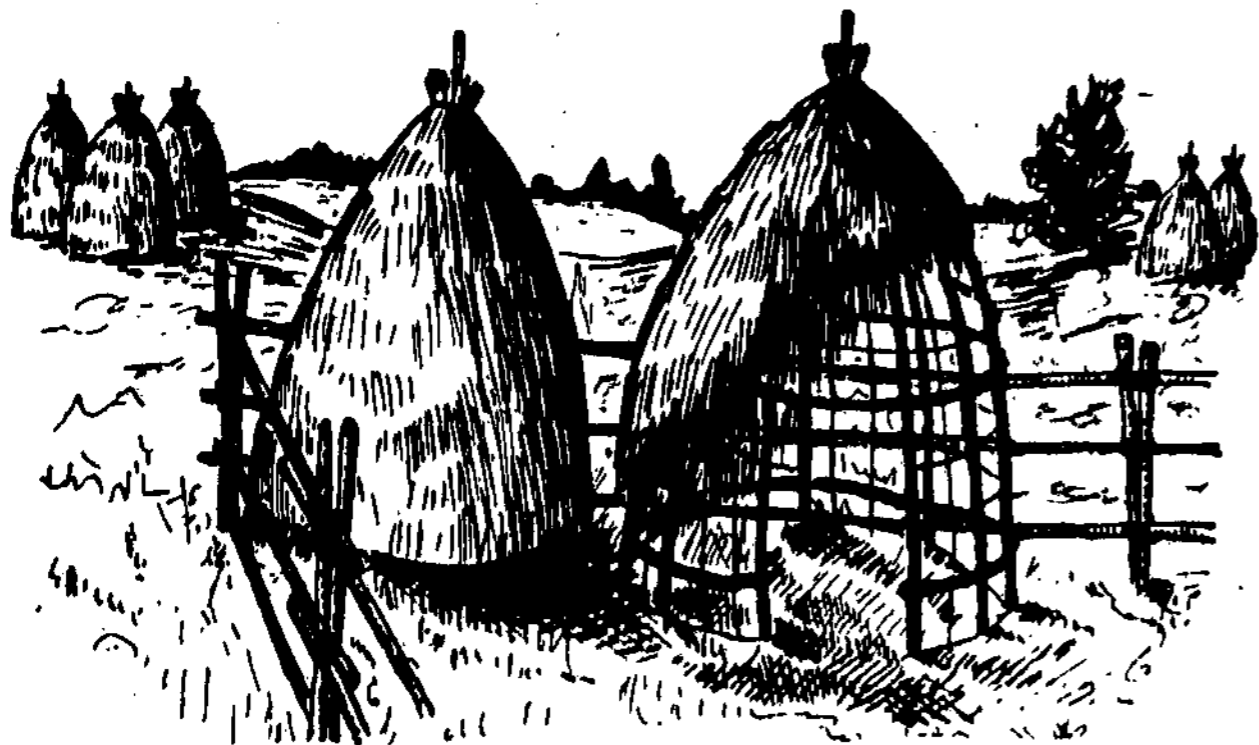
14 pieš.

pareina nuo vietovės, o jų giluma dar ir nuo turimo laiko. Paprastai, galima pasitenkinti susisieki mo eiga į užnugarį vieno metro gilumos (tenka eiti pasilenkus), o susisiekti tarp atskirų sekyklos apkasėlių — puse metro gilumos (tenka šliaužti). Kasant susieki mo eigas, labai svarbu, kad jos nedemaskuotų sekyklą (kad priešas nesuprastų, jog čia yra sekykla).

Slėptuvė laisviems nuo budėjimo ryšininkams ir žvalgams, paprastai, įrengiama netoli sekyklos, pridengtoje vietoje.

Slėptuvė vaizduoja platų ir gilų griovį, pridengtą iš viršaus rątais arba kartimis, ant kurių užpilama žemė. Kad išlaikytų sviedinių pataikymus, slėptuvė pridengiama keliomis rąstų eilėmis, pripilant žemės tarp jų ir viršaus; kartais slėptuvė pridengiama iš viršaus bėgiais, akmenimis ir betonu. Slėptuvės viduje, kad žmonės galėtų ilsėtis, daromi tam tikri laipteliai arba įrengiami narai. Išėjimas iš slėptuvės turi turėti dujų nepraleidžiamas duris; neturint tokių durų, šis išėjimas turi būti bent uždengtas palapinėmis, kad kiek sulaikytų nuodingųjų medžiagų prasiskverbimą į slėptuvės vidų ir tuo būdu duotų esantiems joje žmonėms laiko užsimauti dujokaukes.

Sekyklos įrengimo schema duota 12-me piešinyje. Sekyklos pilniausia įrengiama ginantis, o taip pat puolant įsitvirtinusių priešą. Tatai ypatingai yra reikalinga esančioms aukštumose sekykloms.

15 pieš.

Sekyklų pridengimas nuo žemės ir oro sekimo

Bet kuri sekykla turi būti pridengta nuo priešo sekimo tiek iš žemės, tiek ir iš oro. Tatai pasiekama atitinkamai taikantis prie vietovės ir maskuojant pačią sekyklą, tiek esančius joje žmones, įrankius ir pačius žemės kasimo (sekyklos įrengimo darbus).

Visi žmonės sekykloje turi būtinai taikytis prie vietovės, panaudodami kaip priedangas įvairius vietovės daiktus (krūmus, medžius, kupstus, trobesius, šieno kūgius, akmenis ir t. t.), o taip pat specialiai iškastus apkasus, susisieki mo eigas ir slėptuves.

Jei vietovės daiktų, kuriais galima būtų pasinaudoti maskavimo (pridengimo) tikslais, nėra, ir jei taip pat nėra laiko įrengti sekyklas (iškasti apkasus ir pan.), tai vartojamos dirbtinės maskavimo priemonės, kaip tai, tam tikri maskavimo chalatai, maskavimo tinklai ir t. t.

Didžiojo karo metu kariavusieji darydavo įvairius triukus, kad tik paslėptų nuo priešo savo sekyklas. Taip, jie gamindavo dirbtinius medžių kelmus (13 pieš.), akmenis (14 pieš.), šieno kūgius (15 pieš.),

kryžius prie kelio, kapus ir t. t. ir sekdamo iš jų vidaus, arba iškrėsdavo ir tokias išdaigas: slaptai naktį padėdavo kritusio arklio vieton iš anksto padarytą dirbtinį lavoną ir iš iškastos po juo duobės sekdamo kautynių lauką.

Įrankiai nuo priešo sekimo pridengiami, atitinkamai juos sustačius tarp įvairių vietovės daiktų, o taip pat maskuojant pačius įrankius ir jų stovus vietoje esama medžiaga.

Dvišaką žiūroną (busolę), geriausia, statyti tarp krūmų arba medžių, pridengiant jį ir jo stovą šakomis ir žole (16 pieš.). Jei dvišakas žiūronas statomas apkase (griovyje, duobėje, už vietovės rūkšlės ir t. t.), tai tą reikia taip padaryti, kad iš apkaso išsikištų tiktai objektyvo stiklai (17 pieš.).

16 pieš.

17 pieš.

Kartais dvišakas žiūronas įtvirtinamas ne savo stovė, o tam tikrame šerdekšnyje, įsukamame į medį arba į storą šaką, kad pridengtų dvišaką žiūroną medžio liemeniu arba šaka (18 pieš.).

Jei saulės šviesa krinta tiesiai į dvišako žiūrono objektyvų stiklus, tai, kad jie neblizgėtų ir tuo neparodytų priešui sekyklos vietos, ant jų užmaunamos taip vadinamos blendės (priešlėktuviniai vamzdžiai).

Sekėjas, sekdamas pro žiūroną, ar veikdamas su busole, taip pat turi saugotis, kad priešas jo nepastebėtų. Šiuo tikslu jis pats turi būti užsimaskavęs; be to, jis turi žiūrėti, kad į žiūrono stiklus (į busolės

18 pieš.

Trumpa Nepriklausomybės karo veiksmų apžvalga

(Žiūr. „Kario“ Nr. 8).

Karas su lenkais

Mums dar bekariaujant su bolševikais, į mūsų žemę pradėjo reikšti pretenzijas ir lenkai. Kariaudami su bolševikais, lenkai puolė juos Rytų Lietuvoje ir stumdami pasiekė Nepriklausomos Lietuvos sienas ir slinko į mūsų teritoriją.

Jau 1919 m. gegužės 8 d. Vievyje įvyksta pirmas susirėmimas su lenkais. Gegužės 31 d. Gardine lenkai nuginkluoja gudų pulką.

Santarvė jau anksčiau buvo susirūpinusi neskaldyti prieš bolševikus kovojančias jėgas, taigi lietuvių ir lenkų kariuomenėms nustatė demarkacinę liniją, pagal kurią Vilnius liko lenkų rankose. Tačiau lenkai tokios linijos nesilaikė ir vis toliau lindo į Lietuvą. Jų veikimas ypačiai pagyvėjo liepos mėn. Jie reikalauja atiduoti jiems Vievio geležinkelio stotį, tuo pačiu laiku verždamiesi Jezno — Žiežmarių kryptimi, o liepos 23 — 24 d. jau skverbiasi Alytaus link, tuo būdu bandydami supti Kauną iš pietų pusės.

Santarvė nustato naują demarkacinę liniją, pagal kurią vėl nauji mūsų plotai tenka lenkams. Rugpiūčio mėn. nauja linija dar daugiau susiaurina mūsų teritoriją. Rugpiūčio ir rugsėjo mėn. lenkų veikimas gana gyvas. Pakaks priminti nuolatinės grumtynės dėl Seinų ir gyvą lenkų akciją Ukmergės kryptimi. Ir tai vyksta tuo metu, kai pagrindinės mūsų jėgos turi atkakliai kautis su bolševikais. Pagaliau, santarvės spiriami, lenkai pasižada mūsų nepulti, nors kovai su bolševikais iš demarkacinės linijos būtų atimtas ir paskutinis mūsų kareivis. Tačiau ir šiuo kartu žodį neilgiausiai tesėjo.

Lenkai dėjo pastangų sugriauti Lietuvą, rengdami sukilimą pačiame krašte. Prisiuntę agentų ir subūrę sulenkintus mūsų tautiečius, jie buvo sumanę surengti sukilimą, kuo lenkų kariuomenė turėjo pasinaudoti ir ramybei krašte atstatyti užimti visą Lietuvą ir įvesti čia savo valdžią. Naktį iš rugpiūčio 27 į 28 d. buvo nutrauktas susisiekimas telefonų ir telegrafu tarp Kauno ir provincijos. Tačiau laiku susekta ir buvo išaiškinta ši

žiūronėlio stiklą) nekristų saulės šviesa (kad jie nebлизgėtų); pagaliau, sekimo metu sekėjas neturi smarkiai judėti ir nesikilnoti virš pridengiamų daiktų.

Sekėjams ir įrankiams pridengti (užmaskuoti) vartojami įvairūs maskavimo daiktai, kaip tai, maskavimo drobės, dirbtiniai kelmiai, akmenys ir panašūs daiktai, kurie atitinka esančios aplinkui vietovės fonui.

Inžinerijos darbai, įrengiant sekyklą, tikslu juos paslėpti nuo priešų sekimo, vy. Jomai slapta, pasinaudojant nakties tamsa, rūkais, dūmine uždanga ir t. t. Žemė, išmetama iš apkasų, jei jos negalima nunešti toliau, išlyginama ir pritaikoma esančiai aplinkui vietovei. Šiuo tikslu ji pridengiama (maskuojama) velėnomis, žole, šakomis ir t. t. arba net dirbtiniai nudažoma atitinkama spalva, naudojantis tam tikrais prietaisais. Gi pats apkasas pridengiamas nuo sekimo iš oro tam tikrais maskavimo tinklais bei kilimais arba stogeliais iš karčių, ant kurių užpilama žemės.

(Pabaiga)

Z. D.

sukilimą rengusi P. O. W. organizacija. Buvo suimti svarbesnieji smurtininkai ir rengiamasis sukilimas dėl mūsų budrumo neįvyko.

Mūsų santykiai su lenkais 1920 metais buvo dar kraujingesni. Tų metų vidury bolševikai smarkiai puolė lenkus ir gana greitai nustumė juos net prie Vyslos. Matydami, negalėsią išlaikyti Vilniaus, lenkai pasiūlo jį lietuviams. Mūsiškiai deda pastangų užimti Vilnių anksčiau negu bolševikai, tačiau į Vilnių bevykstančias mūsų jėgas lenkai sulaiko ties Kazimieravu (liepos 14 d.), kautynės trunka apie 4 val. To rezultate liepos 15 d. į Vilnių, drauge su bolševikais, įžengia tik mūsų žvalgomieji daliniai. Einant taikos sutartimi su Rusija, rugpiūčio 26 d. bolševikai iš Vilniaus pasišalino.

Lenkai atsikvošėjo po bolševikų jiems suduotų smūgių ir santarvininkų karinių misijų sutvarkyti pradėjo bolševikus stumti. Rugpiūčio pabaigoje lenkai pasiūlo mums atitraukti savo kariuomenę už Fošo linijos, nes, anot jų, mūsų kariuomenė trukdanti jų operacijoms prieš bolševikus. Mūsų vyriausybė su tokiu lenkų reikalavimu nesutiko. Į tai atsakydami, lenkai pradeda smarkiai mus pulti. Kautynės vyksta Suvalkijos pietuose. Rugsėjo pradžioje jie užėmė Augustavą, o to paties mėnesio pabaigoje Suvalkus ir Seinus. Padėčiai atstatyti į šį rajoną skubiai buvo sutraukta daugiau jėgų, kurios rugsėjo 2 d. pradėjo kontrpuolimą. Mūsų puolimas, nors kartais turėjo ir teigiamų išdavų, tačiau, bendrai imant, nepavyko. Seinais ėjo iš rankų į rankas.

Demark. linijai nustatyti rugsėjo 18 d. Kalvarijoje prasidėjo pasitarimai su lenkais. Tačiau lenkai buvo pateikę tokių reikalavimų, kurių mūsų vyriausybė, Lietuvos vardo nežemindama, negalėjo priimti. Konferencija nutrūko ir rugsėjo 18 d. lenkų delegacija išvyko. Tuoju po to vėl prasidėjo lenkų puolimai visame Suvalkijos fronte, ypačiai pasireiškė rugsėjo 22 d. lenkams puolant Gibus ir Būdviečius. Kitą dieną lenkai ties Druskininkais persikėlė per Nemuną ir nužygiavo Gardino link.

Rugsėjo 29 d. įvyksta konferencija Suvalkuose. Šiuo kartu lenkai sutiko tik derėtis, tačiau ginklų nesulaikė. Mūsiškiams užprotestavus, sutiko padaryti paliaubas, tačiau tik į vakarus nuo Nemuno; Suvalkų konferenciją lenkai užtęsė ir jos metu, spalio 3 d., užėmė Varėną. Kadangi į Suvalkus buvo atvykusi ir Tautų Sąjungos kontrolės komisija, lenkams nebuvo patogų rodyti savąjį agresingumą, derybas nutraukti, taigi spalio 7 d. jie pasirašė su mumis garsiąją Suvalkų sutartį, pagal kurią, kariuomenių veiksmams sulaikyti, buvo nustatyta demarkacinė linija į rytus nuo Nemuno.

Spalio 8 d. ši sutartis buvo sulaužyta, sukilus gen. Želigovskiui, kuriam sukilti įsakė patsai Pilsudskis. Kadangi mūsų jėgų dauguma buvo Lietuvos pietuose, tai „sukilusiam“ gen. Želigovskiui palyginti lengvai pavyko susirėmimai su mūsų daliniais ties Stasilais, Jašūnais ir Pagiriais. Spalio 9 d. Želigovskis užėmė Vilnių. Nors Vilnių gynė nedidelės mūsų dalys, tačiau jos išsilaikė dvi dienas ir leido mūsų vyriausybei ir įstai-goms iš Vilniaus evakuotis.

Užėmęs Vilnių, Želigovskis savo kariuomenę pergrupavo, taigi iki spalio pabaigos žymesnių susirėmimų

nebuvo. Spalių 28 d. lenkai puola Širvintų—Giedraičių ruožė, prasiveržia ir užima Giedraičius, Poželvą, Videniškius; tuo būdu susidaro pavojus Ukmergei. Mūsų kontrpuolimu lenkai nuvejami, lapkričio 1 d. Giedraičiai ir Dubingiai tenka mums. Čia lenkai turėjo nuostolių. Lapkričio 17 d. lenkai vėl pradeda pulti tame pat ruožė, vėl prasilaužia, bandydami tą prasilaužimą išplėsti Musnikų rajone; į mūsų užnugarį Kėdainių link pasiunčiama visa kav. brigada. Tačiau jau lapkričio 20 d. pralaužtas frontas likviduotas ir dešiniajame Neries krante esančios mūsų dalys pereina kontrpuoliman. Lapkričio 21 d. gražinami Giedraičiai ir pasiekta linija, iš kurios mūsų dalys buvo išmuštos lapkričio 17 d. Pakelta nuotaika kariuomenė veržėsi pirmyn, tačiau puolimą sulaukė Tautų Sąjungos kontrolės komisija.

Veiksmai nutrūko, tačiau susidūrimai neutralėje zonoje dar ilgai vyko! Patsai Vilnius laikinai irgi ne mūsų rankose liko.

Ši trumpa mūsų Nepriklausomybės karo veiksmų apžvalga, į trumpą rašinį suglausta, negali duoti ryškesnio mūsų kovų vaizdo. Tačiau toji apžvalga ir nesiekia šito. Ji tik kronologine tvarka prabėga pro įvykius, pateikdama skaitytojui datas, vietas, duomenis ir patį priešą, kad skaitytojas, ypačiai jaunas, tų kovų neišgyvenęs, šiek tiek orientuotųsi.

Skaitytojas šioj apžvalgoj neris platesnių apibū-

Lenkų karininkų grupė Širvintuose 1920 m.

dinimų ir tų kovų, kurios mūsų nepriklausomybės gyvenime buvo žymenės ir ypatingesnės, pav., Kėdainių, Alytaus, Jėzno, Panevėžio, Dauguvos, Radviliškio, Širvintų, Giedraičių ir t. t. Ir pro šias kovas trumpai prabėgta. Norint plačiau mūsų kovas apibūdinti, neužtenka trumpų rašinių, reikia storų tomų, bet ateitis duos ir tai. Žygiai toji srity pradėdami.

Mūsų nepriklausomybės kovos pareikalavo iš mūsų nemaža pasiaukojimo. Besiveržiančios prieš jėgos už mūsų buvo stipresnės, ypačiai geriau ginkluotos, parengtos ir labiau prityrusios kovose. O mes ginklus sunkiai įsigydavome, visai maža turėjome ir patyrusių vadų bei viršininkų. Daugumas savanorių, stoję kariuomenėn, po kelių dienų stodavo kautynėna. Šautuvai būdavo surūdiję, šoviniai dažnai neišsišaudavo. Ir stodavo toks visai neparengtas ir neginkluotas savanoris prieš ginkluotą ir prityrusią kovose priešą. Tik vien lietuviškoji dvasia ir ryžtumas kovojo, be to, ir lietuviškas sumanumas.

Lietuvis, neturėdamas ginklų ir jėgų, mokėdavo juos imituoti ir priešą klaidinti. Nėra kulkosvaidžių — įverčia kelmą į vežimą, jį apdengia ir važiuoja į poziciją. Priešo šnipai seka ir suklaidinti praneša saviešiams, kad lietuviai turi ir kulkosvaidžių. Trūksta kardų — vienas nešasi nuogą kardą, o kitas pasikabinęs tik tuščią makštį su pasidirbta rankena. Įspūdis puiškus — du vyrai vienu kardu ginkluoti, o priešo šnipai to nepastebi. Jėgas irgi mokėdavo suklaidinti. Tas pačias po kelis kartus parodydavo. Todėl priešai ir buvo susidarę nuomonę, kad lietuvių jėgos žymiai didesnės, negu tikrųjų buvo. O juk mūsų viduje šnipų jie apšiai turėjo. Bet savanoris ir šnipus mokėdavo suklaidinti.

Skaitant apžvalgas bei kitus kovų aprašymus, sunku įsivaizduoti tikrą būseną ir tą kovos nuotaiką, kokia iš tikrųjų buvo. Spaudos draudimo metu turėjome vargo mokyklą, kurią dabar dailininkai savo kūrinuose įbrėžia, o nepriklausomybę kuriant, iš tikrųjų, turėjome vargo kovas, kurias išvedė į laimėjamą nuogą, alkanas, neparengtas kovai, neginkluotas ir kitų trūkumų spaudžiamas Lietuvos pirmasis karys ir partizanas. Gal greta vargo mokyklų, mūsų dailininkai mokės sukurti ir vargo kovas.

Dalinio vadui įteikiamas visuomenės padovanotas šautuvas Grigono nuotr.

Dvylika karo pamokų kariui

Vokiečių žurnale „Militär Wochenblatt“ straipsnio „Dvylika karo pamokų kariui“ autorius Dr. Sz. gana plačiai nurodo, kokių pagrindinių dalykų kiekvienas karys neturi pamiršti, besiruošdamas karui, o taip pat ir karo metu.

Suglaustai šių pamokų esmė yra ši:

1) *Mokymas.* Tik pats karas neginčytinai įrodys kariuomenės taikos metu mokymo vertingumą. Karas įrodė, kad individualus kario mokymas taikos metu nepasiekia reikiamo karo metui tobulumo. Mokymo netobulumai brangiai apmokami krauju karo metu; išsamus mokymas reikalauja laiko; kuo trumpesnis mokymas, tuo jis yra paviršutiniškesnis. Jei jis nėra iš naujo, iš pagrindo pradėtas ir patobulintas, jis praranda savo vertingumą karui ištikus.

Mokymo pagrindas — išsamus savo ginklų pažinimas. Praktika ginklus vartoti būtina, ir karas tam yra geriausias instruktorius. Prie vienuolikos fizinių gabumų ir vienodo mokymo, kariai, turintieji karo praktiką, visuomet nugalės karius, niekuomet kautynių lauke nebuvusius, nes pirmieji yra užgrūdinti, todėl karių užgrūdinimas turi būti vienas iš svarbiausių taikos metu mokymo dalykų.

2) *Ginklavimas.* Kariuomenėje nėra ginklo rūšies, mažiau ar daugiau pavojingos: pavojus gresia visiems. Buvimas už fronto linijos ar postovyje, tariant, toli nuo priešo, atrodo, mažiau pavojingu tik tiems, kurie nežino, kas yra karas.

Turimų ginklų tikslas — duoti priešui pajusti jų veikimo galią. Ginklas, neveikiantis dėl blogos jo priežiūros, kare nereikalingas balastas. Geriausi šoviniai ar sviediniai nieko nereiškia, jei aptarnaujantieji ginklą, kuris tuos sviedinius paleidžia prieš link, žmonės neturi pakankamai prityrimo. Tikslus ginklo panaudojimas reikalauja šalto kraujo, pasiryžimo ir vispusiško, pagrindinio ginklo technikos žinojimo; šaltas kraujas ir pasiryžimas suformuoja karį ir kovotoją.

3) *Ugnis.* Sena karinė patarlė, kad nutaikyta kulka nevisuomet nukauna žmogų, lieka ir toliau galioje. Nežiūrint į dabartinės ugnies galingumą, ji negali, nepajėgia sunaikinti visko: žmonių ir karo pabūklų bei įrankių, ji nesugeba sunaikinti tikrų kovotojų. Didysis karas tai jau įrodė, Ispanų pilietinis ir Japonų-Kinų karai dar kartą tai patvirtina. Būsimasis karas taip pat nebus vaikų žaidimas, kaip nebuvo ir praėjusieji karai.

Ugnies tikslas lieka tas pats — sunaikinti priešą. Blogai nutaikyta ugnis — blogo kariuomenės dalinio požymys. Geriausia priemonė prieš ugnies galingumui sumažinti — atsakyti savo ugnies priemonėmis.

4) *Uždanga.* Kaip taisyklė, juo daugiau suglausti daliniai, tuo didesnis ir reališkesnis pavojus; tik išimtiniais atsitikimais šaudymo laukas turi pirmenybę prieš uždangą. Bendrai imant, uždanga ir šaudymo laukas turi eiti koja į koją.

Kovotojas turi mokėti pats tinkamai prisidengti nuo priešo ugnies. Paprasta, pailga duobė su galimai statesnėmis sienelėmis, be mirties kampų, kurią galima apleisti kiekvienu momentu ir kuri dengia nuo sviedinių skeveldrų — geriausia kovotojo uždanga.

5) *Maskavimas.* Maskavimasis nuo priešo sekimo yra daug svarbesnis negu maskavimasis nuo priešo ugnies.

Visai nesimaskuoti galima tik labai retais atsitikimais. Bendrai imant maskavimosi niekuomet nėra per daug, nereikia jam gailėtis jėgų, nes jis pilnai pateisins tą darbą, kuris buvo jam išeikvotas. Blogai atliktas maskavimas išduoda priešui poziciją ir gresia gyvybei tų, kurie tą poziciją užima. Todėl griežtas visų maskavimosi taisyklių vykdymas yra šventas kiekvieno vado ir kovotojo dalykas.

Maskavimas, tai pagelbinė priemonė savosios ugnies galingumui palaikyti, todėl maskavimasis turi būti nuolat palaikomas, prižiūrimas ir tobulinamas.

6) *Žygiai.* Karo metu nėra nepavojingų žygių. Žygio metu reikia būti visuomet pasiruošusiam kiekvienu momentu kautis, todėl, aviacijos pavojams visuomet gresiant, žygio drausmė dabartinais laikais turi būti griežtesnė, negu iki šiol buvo.

7) *Poilsis.* Pirmą negu pradėti ilsėtis, reikia pasirūpinti ir užtikrinti poilsio saugumą. Negali būti poilsio be maskavimosi. Poilsis tai nuolatinis savo judrumo palaikymas. Poilsis tai reiškia visų priemonių patikrinimas ir paruošimas kitiems veiksams ir paskutinėse kautynėse išsekusių jėgų papildymas.

Poilsio laikotarpiuose reikia šiek tiek apleisti netarpinį kautynėms pasiruošimą, bet užtat karys kasdieną turi praktikuotis veikti savo portatyviniais ginklais.

Moralė turi būti visuomet stipri; kuo daugiau dalinio žmonės miega, tuo geriau šis dalinys yra pasiruošęs veiksams; karas įrodė miego atsargos reikalingumą ir būtinumą.

8) *Ištvermės galimūmai.* Ištvermė tai daugiau, negu nervų klausimas, tai garbės klausimas.

Perdidelis nuovargis yra didžiausias ištvermės priešas. Kautynėse vaizduotės galingumas pasiekia aukšto laipsnio, todėl visomis galimomis priemonėmis reikia skiepyti kovotojui pasitikėjimą savimi, tvirtinti jo valią.

9) *Maistas.* Kuo jis yra kuklesnis, bet sotus ir sveikas, tuo geriau. Dar taikos metu reikia išauklėti ne tik esamus, bet ir būsimuosius karo metu karius nesidrovėti kariško kuklaus maisto kareivinėse. Troškulys baisesnis negu alkis; tabakas tai vienas iš vaistų individualės kovotojo ištvermės palaikymui kautynių metu; alkoholis visuomet pavojingas, jo vartojimo uždraudimas 1914 metais mobilizacijos metu davė labai gerus rezultatus.

10) *Baimė.* Nepatyrimas, netikėtumas trumpuose atstumuose, nesaugumo pojūtis, pagimdo baimę. Neturėti baimės — tai Dievo didelė dovana. Bet galima ir išauklėti žmogų, nugalintį baimės jausmą; šaltumas pavojaus akivaizdoje, tai tvirto ir griežto būdo požymis.

11) *Draugiškumas.* Karo metu žmogaus ypatybės dvigubėja. Karas atidengia asmens sielos didybę ar niekšybę. Draugiškumas tarp vadų ir eilinių kovotojų reikalingas; tą reikia kultivuoti dar taikos metu visoje tautoje. Karo tarnybą baigęs karys turi eiti namo

A. a. plk. Itn. Jonas Josiukas

Paskutiniaisiais mėnesiais mirtis išplėšia iš gyvųjų tarpo jau kelintą Nepriklausomybės kovų dalyvį karininką. Štai, vasario 26 d. 11 val. 45 min. vėl netekome vieno minimų dalyvių: Karo Ligoninėje mirė mūsų kariuomenės pirmūnas ir savanoris kūrėjas plk. Itn. Jonas Josiukas, Kariuomenės Tiekimo Valdybos ūkio skyriaus viršininkas.

Velionis gimęs 1892 m. vasario 16 d. Marijampolės apskr., Kvietiško val., Triobiškių km. Iš pradžių

A. a. plk. Itn. Josiukas

mokėsi Marijampolės gimnazijoje, o vėliau baigęs Petrapilio Černejevo kursus. Didžiojo karo metu pateko į rusų kariuomenę ir 1915 m. spalio 10 d. baigė praporščikų mokyklą Oranienbaume. Rusų kariuomenės eilėse tarnavo 68 ats. batalione, 58 batalione, 69 žyg. batalione ir 178 pėst. Vendeno pulke. Kaip kulkosvaidininkas, dalyvavo kautynėse ties Postava, Vilniaus krašte, Ryga ir kituose frontuose.

1917 m. po rusų revoliucijos pradėjus organizuoti lietuviškoms tautinėms dalims, velionis pasitraukia iš rusiškųjų dalių ir stoja į lietuvių batalioną Vitebske. Čia tarnavo iki grįšiant į Lietuvą.

Grįžęs į gimtąjį kraštą, velionis nesudėjo rankų ilsėtis po Didžiojo karo nuovargių. Pradėjus atgyti Lietuvos kariuomenei, velionis vėl vienas pirmųjų

su jausmu, kad kareivinėse liko jo įvairių laipsnių vadai ir jo jaunesnieji draugai kovotojai.

12) *Pavyzdžiai.* Žmonės semia naujų jėgų, matydami stiprių būdų pavyzdžius, ypatingai didelio pavojaus akivaizdoje. Pagal Moltkę, Vokietijos žymūs istoriniai asmenys nebuvo savo tautiečiams pavyzdžiu Vokietijai nelaimingais laikotarpiais. Juo daugiau tauta mato gražių, stipraus būdo, drąsos, ištvermės ir tėvynei pasišventimo pavyzdžių, tuo daugiau yra karinga jos kariuomenė.

Žmonės - pavyzdžiai nevisuomet esti tie patys taikos ir karo metu, reikia dar kartą pabrėžti: tik karas visumoje parodo, kas yra vienas ar kitas žmogus.

J. K.

vyksta į Vilnių ir čia 1918 m. gruodžio 12 d. stoja savanoriu į 1 pėst. pulką. Savo užsibrėžtą tikslą įvykdo — atiduoti savo, kaip kario, jėgas ir patyrimą besikeičiančios iš verguvės į nepriklausomą gyvenimą Tėvynės laisvei ir šviesesnei ateičiai.

Lietuvos kariuomenėje velioniui taip pat teko eiti įvairias atsakingas pareigas tiek karo metu, tiek taikos sąlygose. Be 1 pėst. pulko, velionis dar yra tarnavęs karo aviacijos mokykloje, 6 pėst. pulke, 3 dragūnų pulke, 4 pėst. pulke, kariuomenės intendantūroje ir ilgiausiai 2 pėst. pulke. Nuo 1937 m. lapkričio mėn. buvo Kariuomenės Tiekimo Valdybos ūkio skyriaus viršininku. 1925 m. velionis baigė Aukštųjų Karininkų Kursų V laidą.

Kovose dėl Nepriklausomybės velioniui teko dalyvauti prieš bolševikus ir lenkus ties Seinais, Perloja ir kitur. Kovų metu su bermontininkais velioniui buvo tekę vykdyti tarnybos reikalais į Šiaulius prancūzų gen. Nisselio komisijon, kuri rūpinosi evakuoti iš Lietuvos bermontininkų karines jėgas. Ir daugiau velioniui buvo pavesta įvairių uždavinių, kurių trumpame rašinyje neįmanoma suminėti. Nors paskiausiai velionio sveikata buvo pašlijusi, bet nuo darbo ir atsakingų pareigų nesitraukė, kol tik užgeso paskutinės jėgos.

Velionis už nuopelnus Lietuvai buvo apdovanotas D. L. K. Gedimino IV laipsnio ordinu, savanorių kūrėjų, Nepriklausomybės ir Latvijos nepriklausomybės medaliais. Rusų kariuomenėje buvo apdovanotas šv. Stanislovo ordinu.

Vasario 27 d. 17 val. velionio kūnas iškilmingai buvo palydėtas iš Karo Ligoninės į Įgulos bažnyčią, o 28 d. 16 val. palaidotas Kauno katalikų kapinėse. Greta kitų brangių kapų, vėl supiltas naujas kapas kario, kuris Tėvynės balso šaukiamas skubėdavo jai į pagalbą tiek svetur būdamas, tiek ir savo gimtajame krašte. Supiltas naujas kapas Lietuvos kariuomenės pirmūno ir savanorio kūrėjo.

— „KARIŪNAS“ — MOKYKLOMS. Mūsų jaunuomenė labai domisi kariuomenės gyvenimu ir stengiasi jį pažinti, kad, atėjus karinės prievolės laikui, eitų į ją jau pasirengusi ir suprantanti kariuomenės gyvenimo dvasią ir tvarką. Šiam tikslui visoms mokykloms yra siuntinėjamas „Karys“, orientuojamas moksleivių visuose karinio gyvenimo klausimuose.

Nuo šių metų pradžios gimnazijoms ir tolygioms mokykloms dar pradėtas siuntinėti ir „Kariūnas“, P. L. P. Karo Mokyklos kariūnų žurnalas. Kiekviena mokykla gauna po 3 egz.

„Kariūnas“ yra kitokio pobūdžio žurnalas, nei „Karys“. „Kariūnas“ atvaizduoja būsimųjų kariuomenės karininkų kariūnų gyvenimą ir rengimąsi kareivių auklėtojo bei vado pareigoms. „Kariūne“ atsispindi karo mokyklos, kaip karininkų rengimo įstaigos, drausmės ir darbo dvasia. Jame rašo ir nuolat gaivina kariūnišką gyvenimą ir karo mokyklos auklėtiniai-kariūnai bei aspirantai ir jų auklėtojai — viršininkai. Todėl „Kariūnas“ yra visuomet gyvas, įdomus ir prasmingas jaunųjų vyrų žurnalas.

Kaip žinome, mūsų abiturientų pirmasis karinės prievolės kelias — karo mokykla, rengianti juos drauge atsargos karininkais. Tad svarbu yra dar gimnazijos ar tolygios mokyklos suole susipažinti su būsimu kariniu gyvenimu karo mokykloje, suprasti jį ir jo dvasią. Šiame reikale mielas talkininkas ir bus „Kariūnas“. Be to, moksleiviams, manantiems stoti į kadro kariūnus ir būti tikrosios tarnybos karininkais, „Kariūnas“ ypač yra reikalingas ir reikšmingas. Apskritai imant, visiems moksleiviams, ypač vyresniųjų klasių, „Kariūnas“ padės suartėti su kariūnišku gyvenimu bei išgyventi karo mokyklos nuotaiką ir dvasią.

Telieka tik tai, kad gaunami kiekvienoje gimnazijoje 3 „Kariūno“ egzemplioriai pasiektų kuo didesni mokinių skaičių ir būtų rūpestingai prižiūrimi.

B. V.

Muzikos mylėtojų „Dainos“ draugijos centrinis choras

Šis choras yra susidaręs Kaune žiauriosios priešpaudos laikais. Tuo metu, kada siautė rusų caro kazoko ir žandaro kančiukas, kada atėjūnų buvo plėšiama iš mūsų tautiečių krūtinės šventoji sentėvių kalba, sukranta mūsų veikėjai gaivinti tautinę dvasią dainomis. Todėl gimsta sumanymas įsteigti „Dainos“ draugiją ir chorą. 1899 metais, muzikos profesoriui Juozui Naujaliui vadovaujant, slapta susisapiečia didesnis Tėvynės

Kompozit. prof. Juozas Naujalis, „Dainos“ dr-jos choro organizatorius 1899 m. ir ilgametis choro dirigentas

mylėtojų būrelis ir įsteigia „Dainos“ draugijos chorą. Dainuota daugiausia giriose (Veršvų miške) ir drąsesnių lietuvių: Liorento, Gineičio ir kitų būstuose. 1901 m. gegužės 13 d. „Dainos“ choras išvyko garlaisiu Nemuno pakrantėmis ir dainavo pirmojoje lietuvių gegužinėje Paštavoje. Taip darbas tęsėsi iki 1904 — 1905 m., kada įvykusi rusų vyriausybės žymi atmaina grąžina mūsų tautai spaudą ir išgaunamas iš rusų vyriausybės „Dainai“ leidimas. 1905 m. kovo 5 d. Kauno miesto teatre (toje pačioje vietoje, kur dabar yra Valstybės Teatras) „Daina“ suruošia pirmąjį savo didelį viešą koncertą ir spektaklį, kur prof. J. Naujalis vedamas „Dainos“ choras puikiai padainavo daugelį tautinių lietuviškų dainų ir, be to, buvo suvaidinta „Amerika pirtyje“. Į šį koncertą susirinko daugybė tautiečių iš Kauno ir kitų Lietuvos vietų. 1906 m. „Dainos“ choras dainuoja Kaune, Virbalyje, Ukmergėje, Kėdainiuose, Jurbarko ir kitur. Nuo pat įsikūrimo dienos (1899 m.) kartu su prof. J. Naujaliu „Dainos“ chore pradėjo dirbti jo padėjėjas muz. Vincas Nacevičius, kuris vėliau prof. Naujali visai pakeitė. 1907 m. per pirmąjį lietuvių moterų suvažiavimą Kaune dainavo „Dainos“ choras, muz. V. Nacevičiaus vedamas. 1908 m. gegužės mėn. 9 (22) d. Miesto teatro salėje „Dainos“ choras taip pat muz. V. Nacevičiaus diriguojamas dainavo. 1908 m. „Dainos“ apyskaitos buvo minėta per tuos metus įvykdyti 18 koncertų ir spektaklių. Aplamai, apie tiek ir

kas metai koncertų suruošdavo. Be minėtų dirigentų, „Dainos“ chorą prieškariniais laikais dar yra vedę kompoz. St. Šimkus, kompoz. J. Štarka ir kiti. Vokiečių okupacijos metu „Dainos“ chorą vėl vedė prof. Naujalis ir šiuo sunkiu metu suruošė kelis koncertus.

Vokiečių okupacijai pasibaigus, 1919 m. „Dainos“ veikimas laikinai sumenkėja, nes jos veikėjai, sunkiu valstybės darbu užimti, nebeturi laiko aktingai dalyvauti. Tik 1920 m. „Dainos“ choras, kompoz. St. Šimkaus vedamas, kartu su operos sol. Kipru Petrausku ir A. Sodeika pafrontėje rengia kariams koncertus. Taip pat tais pačiais metais yra daręs keletą nemokamų koncertų Kaune sužeistiesiems kariams ir neturtingiems moksleiviams. 1920 — 1922 m. „Dainos“ choras, be Operos choro, buvo vienintelis Kaune ir aptarnaudavo visą lietuvių kultūros gyvenimą. 1921 m. vasario 16 d. „Dainos“ choras, muz. P. Adomavičiaus vedamas, dainavo Lietuvos Nepriklausomybės šventės iškilmėse ir suruošė eilę koncertų ir ekskursijų. 1922 m. „Dainos“ choras, kartu su karių klubo mėgėjų kuopele, keletą kartų vaidino Kaune kareivių naudai „Užburto Kuni-gaikščio 3 veiksmų operetę, o vėliau „Dainos“ choras dainavo ir savo suorganizuotose operetėse „Geiša“ ir kt. 1922 m. choras yra dainavęs 16 koncertų, vakarų, operėčių, 1923 m. dainavęs 18 koncertų, vakarų ir 12 bažnytinių giedojimų. Panašiai choras dirbė ir iki šių dienų. Muz. Adomavičius choro dirigentu išbuvo 4 metus, nuo 1925 m. pradžios dirigentu buvo kompoz. J. Štarka (iki 1926 m.), po to trumpą laiką buvo dirigentais muzikai: A. Kačanauskas ir N. Martinonis; nuo 1927 m. 3½ metų chorą vedė muz. A. Dvarionas; nuo 1930 m. vedė 7 metus laisvas menininkas J. Karosas. Po jo vedė muz. J. Katelė, o dabar nuo 1937 m. spalio mėn. 1 d. „Dainos“ chorą tebeveda muz. J. Kudokas.

Muz. Juozas Kudokas, dabartinis „Dainos“ dr-jos centrinio choro dirigentas

„Dainos“ centrinis ir keli jos provincijos skyrių chorai dainavo visose Lietuvos dainų šventėse, kurios buvo suruoštos 1924, 1928 ir 1930 m. Kaune.

„Dainos“ centrinis choras daug koncertavo Kaune (Valstybės Teatre, Baltosios Gulbės, neolithuanų, ateitininkų ir kitose salėse), Palangoje, Klaipėdoje, Ukmergėje, Marijampolėje, Alytuje, Vievyje, Veiveriuose, Kulautuvoje, Šiauliuose ir kitur.

Kartu su šaulių ir jaunaliuvių choralais, „Dainos“ choras dalyvavo Jūros Dienoje Klaipėdoje, Tautos Vado garbei suruoštose iškilmėse Kaune, Kaišiadoryse ir Vilkiyoje.

„Dainos“ Dr-jos centrinis choras dainuoja meniškai. Reprerentacijos tikslu 1937 m. vasario 27 d. koncertavo Rygoje (konservatorijos salėje) mūsų kaimynams ir broliams latviams bei mūsų ten gyvenantiems tautiečiams. Latvių muzikai ir spauda šį koncertą labai

įvertino. Dienraščiai „Briva Zeme“, „Jaunakas Zinas“, „Sevodnia“ ir daugelis kitų Rygos laikračių apie „Dainos“ chorą gerai rašė, pavyzdžiui: „Lietuviai Rygon atsiuntė tikrai pasižymėjusį chorą. „Dainos“ choras mišrus, iš puikiai paruoštų balsų, žybaus muziklio išaugimo. Choras turi visas drausmingo, patyriusio, susidainavusio choro savybes — balsinės linijos darnumą, intonacijos tikslumą, lankstumą ir didelį dinaminį jautrumą. Mes girdėjome tikrą „piano“; choras parodė, kad jam prieinamos visos dinaminės gradacijos. Diriguoja Karosas be jokios afektacijos — valingai ir įtikinamai choras seka jo visus nurodymus, dirigento kontaktas su dainininkais visiškas“.

„Plačią programą „Dainos“ choras atliko sėkmingai, į dainas įdėdamas jausmingus niuansus ir pasiekdamas stiprių, ryškių garsų pakilimų. Choras savo gražiomis dainomis klausytojams suteikė malonų meno pomėgį“.

Šis „Dainos“ choras, paėmus jį vesti dabartiniam dirigentui muz. J. Kudokui, pasireiškė vėl naujais koncertais. 1937 m. spalio 30 d. dainavo „Neo-Lithuanijos“ salėje, gruodžio 30 d. — Valstybės Radiofone,

„Dainos“ dr-jos centrinis choras Kaune, su buv. dirigentu kompoz. J. Karosu viduryje

1938 m. sausio 16 d. Jablonskio mokyklos salėje — Vilniaus Vadavimo Sąjungos Žaliakalnio skyriaus minėjime ir kt. Š. m. vasario 12 d. dainavo kariams 5 pėst. D. L. K. Kęstučio pulke ir II. 20 1 gusarų pulke.

Šį chorą globoja „Dainos“ draugijos centro valdyba, kurios pirmininku yra direktorius inž. Z. Bačelis ir vicepirmininku plk. lt. V. Augustauskas (dabar atsargoje).

Premijuoti dramos veikalai ir jų autoriai

Epinio žanro literatūros šandie, rodos, jau mums nebetrūksta. Pakankamai turime romanų, apysakų ir novelių. Vis dar labai jaučiamas didelis trūkumas gerų draminių veikalų, su stipria tautine idėja, ryškiais veikėjais ir tinkama scenine struktūra bei dinamika. Tokių veikalų pasigenda Valstybės Teatras, o taip pat ir visi scenos mėgėjų bei vaidintojų būreliai, kurių šimtais skaitoma mūsų krašte. Tokių veikalų trūksta ir mūsų kariuomenės dalyse, kur vaidintojų būrelių taip pat apstu ir kurie gana veiklūs ir aktyvūs. Kai nėra geresnių veikalų, imami menkesnės vertės, kurie dažnai nepatenkina nei žiūrovų, nei pačių vaidintojų. Apskritai, tuštumos nemėgiamos, tad tenka kuo nors tą spragą kamšyti.

Kariuomenės Štabo Spaudos ir Švietimo Skyrius, besirūpindamas mūsų karių kultūros ir švietimo reikalais ir daugiau jausdamas šį trūkumą, ryžosi 1936 m. gruodžio mėn. paskelbti mažojo dramos veikalo konkursą, skirdamas tris premijas: 1200 lt., 950 lt. ir 750 lt. Šį konkursą apsvarstė ir paskelbė, dirbdamas kontakte su Švietimo Ministerijos Kultūros Departamentu. Dėl to į konkurso sąlygas ir buvo įdėtas toksai (17) §:

„Išleistojo veikalo teisės priklauso autoriui, tačiau per 5-rius metus nuo konkurso komisijos sprendimo paskelbimo visi Krašto Apsaugos ir Švietimo Ministerijų žinioje esą vaidintojų mėgėjų būreliai, taip pat ir Valstybės Teatras, kada jo spektakliai rengiami Krašto Apsaugos Ministerijos prašymu, veikalą gali vaidinti be autoriaus žinios ir be atskiro honoraro“.

Konkurso komisijos sprendimas įvyko 1937 m. spalio 19 dieną, o buvo paskelbtas spalio mėn. pabaigoj.

Taigi, tuo š bus leista naudotis ligi 1942 m. gruodžio 1 dienos.

Komisijos buvo priimti ir premijuoti trys veikalai, būtent: St. Lauciaus Signalas, Eduardo Žilio Neprašyti svečiai ir Jono Dovydaičio Geležinis trejetas.

Pirmame veikalė iškeliamas mūsų partizanų vaidmuo kovose su bolševikais, antrame — bermontininkų užplūdimas ir kova su jais, trečiame — sunkios, bet ryžtingos kautynės su lenkais Augustavo miškuose. Visuose veikaluose vyrauja stiprus patriotinis nusiteikimas ir jausmas, visur iškeliamas savo laisvės, nepriklausomybės troškimas, didelis pasiaukojimas ir ryžtumas laimėti kovą su trimis priešais.

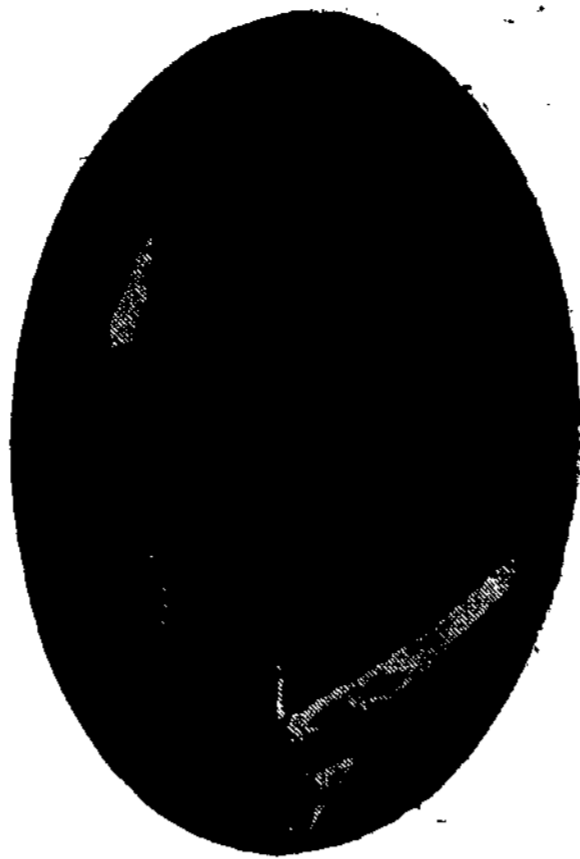
Rengiant spaudai, daug dėmesio buvo kreipta į tai, kad vaidintojai mėgėjai kuo geriausiai suprastų patį veikalą ir kuo lengviausiai galėtų jį parodyti scenoje. Dėl to visiems veikalams Valstybės Teatro režisierius B. Dauguvietis parašė išsamias plačias išangas, kuriose smulkiai išnagrinėtas tiek pats veikalas, jo idėja, personažai, tiek vaidybiniai bei sceniniai pasirengimai. Maža to. Kad tų veikalų pastatymas dar būtų aiškesnis ir lengvesnis, ypačiai turint galvoje primityvią provincijos sceną, bus duoti dar dailininko St. Žuko scenovaizdžiai, padaryti pagal B. Dauguviečio nurodymus.

Taigi, visa padaryta, kad tiktai vaidintojų mėgėjų būreliams būtų lengviau dirbti ir kad patys veikalai kuo geriausio pasisekimo turėtų scenoje.

Dabar tik tenka laukti pačių veikalų. Jie atiduoti išleisti Sakalo bendrovei. Kiek girdėti, Sakalo bendrovė žada netrukus išspausdinti. Reikia tikėtis, kad tie veikalai, pasirodę knygų rinkoje, bus didelis

Ats. ltn. Laucius (Laucevičius)

Ats. ltn. E. Žilys

Ats. jaun. pusk. J. Dovydaitis

džiaugsmas ir graži dovana vaidintojų mėgėjų būreliams.

Ta proga, nors trumpai, susipažinsime ir su pačiais autoriais.

Signalo autorius — rašytojas St. Laucius, kurio slapyvardis Stella, manau, gerai žinomas tiek Kario skaitytojams, tiek kitiems. Ligi šiol yra pasirodę šie jo veikalai bei knygos: *Pirmoji banga*, eilėraščiai, 1927 m., *Satyros*, satyrų rinkinys, 1928 m., *Ugninis ratas*, 3 v. drama, 1931 m., *Laisvės keliais*, 3 v. drama, 1931 m., *Vytauto karžygiai*, poema, 1932 m., *Kelias iš pelkių*, premijuota 3 v. drama, 1936 m., *Žydinti žemė*, premijuota 3 v. pjesė, 1937 m.

Gimė jis 1897 m. spalio 11 d. Kelmėje, Raseinių apskr. Ten išėjo pradžios mokslą. Vidurinį mokslą išėjo Petrapily, Rusijoje. Karo mokyklą baigė Kijeve, dalyvavo Didžiajame kare.

1919 m. pradžioje, grįžęs iš Rusijos, stojo į Lietuvos kariuomenę ir tarnavo 2 p. D. L. K. Algirdo pulke. Dalyvavo kovose dėl nepriklausomybės. Į atsargą išėjo leitenanto laipsniu.

Nuo 1921 m. ligi šiol dirba mokytojo darbą. Rašyti pradėjo 1922 m. St. Laucius, kaip ir daugelis kitų pradedančių, bandė rašyti eilėraščius. Iš eilėraščių geriau sekėsi satyros, todėl pakrypo į tą pusę. Jo satyros žinomos Stellos vardu. St. Laucius daug yra dirbęs ir periodinėj mūsų spaudoj, nepamiršdamas nė Kario. Toliau yra nusistatęs daugiau atsidėti dramos kūrybai ir satyrai.

Laimėjęs Kar. Št. Sp. ir Šviet. Sk. premiją, St. Laucius taip pareiškė: „Signalas pasisekimas mane nudžiugino. Ypatingai malonu, kad savo darbo vaisiais galėsiu būti naudingas kariuomenei, kurios galia ir kultūra džiugina kiekvieną geros valios lietuvį“.

Geležinio trejeto autorius — Jonas Dovydaitis, taip pat gerai žinomas Kario skaitytojams. Gimė jis Vilniuje 1914 m. liepos 12 d. Pradžios ir vidurinį mokslą ėjo Kaune. 1929 m. stojo į Aukšt. Technikos mokyklą.

Be mokslo ir kitų savo darbų, jau seniai domėjosi aviacija. Todėl 1934 m. lapkričio 23 d. stojo savanoriu į Karo Aviacijos mokyklą. 1936 m. lapkričio 12 d. pergyveno vienintelę savo lakūno tarnyboj avariją. Iš lūžusio ir nesuvaldomai krintančio lėktuvo išsigelbėjo parašiotu. Paskutiniaisiais karo tarnybos metais (1937 m.)

skraidė naikintojų eskadrilėje. Joje būdamas, vasarą, atliekamu nuo tarnybos laiku, parašė savo premijuotą dramą *Geležinis trejetas*.

1937 m. lapkričio 1 d. išėjo į atsargą. Dabar vėl mokosi, dirba, rašo ir rengiasi tolesniam gyvenimui.

Karyje pradėjo rašyti nuo 1929 m. ir dabar tebe rašo. Yra uolus ir nuolatinis mūsų karinės ir artimos aviacijai spaudos bendradarbis. Be Kario, dažnai jo novelių, straipsnių ir reportažų galima rasti *Karde*, *Trimite*, *Lietuvos Sparnuose* ir kitur. Stipresnių ir geresnių jo novelių yra atskiruose leidiniuose: 1933 m. knygoje *Laisvės Keliais* (Audra ties Augustavu), 1937 m. — *Vyrai iš Rusnės* (tuo pat vardu).

Neprašytų svečių autoriaus vardas gal dar pirmą kartą pasirodo spaudoje. Ligi šiol nieko nebuvo rašęs, tik šis konkursas paskatino imtis plunksnos. Savo pirmąjį pasirodymą autorius — Eduardas Žilys — taip motyvuoja: „Konkurse dalyvauti paskatino stoka mažajai scenai patriotinio turinio veikalų, tinkamų pastatyti tautos ir valstybės švenčių minėjimų proga kaimuose ir miesteliuose“.

Eduardas Žilys gimė 1908 m. spalio 7 d. Jurgelių kaime, Siesikų valsč., Ukmergės apskr. 1929 m. baigė Panevėžio mokytojų seminariją. 1931 m. baigė P. L. P. Karo Mokyklą VI aspirantų laidą. Dabar yra atsargoje leitenanto laipsniu. Dirba mokytojo darbą Steponavos pr. mokyklą, Pabaisko valsč., Ukmergės apskr.

Šia proga visiems autoriams norėtume nuoširdžiai palinkėti — nesustoti literatūrinį darbą dirbus, nenutraukti saitų su karine spauda ir daugiau mums duoti nuotaikingų stiprių karinio pobūdžio veikalų.

P. Dulakis

ISISTEIGĖ KORP. „VYTIS“ ATS. KARININKŲ BŪRELIS

Stud. skautų korporacijoje „Vytis“ yra keliolika atsargos karininkų, kurie šiomis dienomis susibūrė į ats. karininkų būrelį. Būrelis užsibrėžė tobulinti savo narių karines žinias, plėsti skautų sąjungoje karinę mintį, vadovauti skautų karinės srities užsiėmimams, palaikyti ryšius su kariuomenėje tarnaujantais skautais ir t.t.

Vasario 13 „Pažangos“ rūmuose būrelis buvo suorganizavęs korporantų, skautų vadų ir vyčių sueigą, kurioje gen. št. kpt. sktn. J. Navikas skaitė paskaitą „Skautai ir kariuomenė“. Po paskaitos įvyko gyvos diskusijos, kurios parodė, kad skautų tarpe karinė mintis yra gyva, tik reikalinga ugdymo ir pakreipimo viena linkme. Sueigos pasisekimo paskatintas, būrelis numato ateityje rengti ir daugiau paskaitų. S. T.

NAARSIEJI NŪRAI

Pats tėvas vežė jaunuolį į kariuomenę

Jurgis Aleksandravičius gimė 1900 m. sausio 30 d. Kauno apskr., Garliavos valsč., Karkarų km.

18 metų jaunuolį pats tėvas atvežė į Garliavą. Iš čia 4-iese: Aleksandravičius, Sabas, Bartkevičius ir Kudakas atvyko į Kauną savanoriais stoti. 6 savaitės apmokymo. Kovo mėn. išvyko į frontą. Iš pradžių Aleksandravičius tarnavo 2 pėst. pulko 1 batalione.

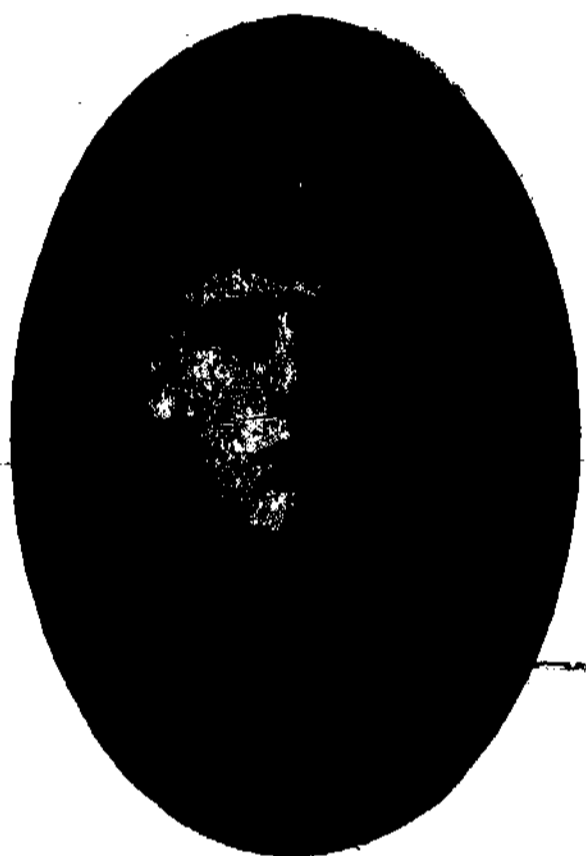
Štai jo atsiminimai:

„1-sis batalionas Velykas praleido Rumšiškėje. Iš čia žygiavome į Strošūnus. Susidūrus su bolševikais, jie paleido į mus kulkosvaidžių ugnį. Jų automatinis ginklas šaudė netvarkingai ir silpnai. Vokietis seržantas jauniems savanoriams liepė gulti. Mūsų kareiviai nenorėjo gulti į drėgną lauką ir purvą. Šaudė stati. Išgirdę šūkį pirmyn, puolėme. Bolševikai išbėgiojo palikdami savo kulkosvaidį ir kelis šautuvus. Buvau kulkosvaidžių komandoje. Paliktame prieš kulkosvaidį atradome kliūtį ir sužinojom, kodėl jis taip silpnai veikė. Buvo nerūpestingai ir netinkamai sutvarkytas.

Iki Subato ėjome be pasipriešinimo. Ilgesnį laiką buvome sustoję Obeliuose ir Subate. Stovėjome šalia Subato, Vitkuščių dvare. Neištikimas mašinistas sugadino garvežį ir traukinio susisiekimas neveikė. Pradėjo trūkti maisto. Dalis norėjo trauktis tgal. Vietiniai gyventojai, apie tai sužinoję, prašė lietuvių likti. Aplinkiniai gyventojai dvi savaites davė kariams valgi, kad tik nesitrauktų. Kareiviai taip pat pirkinėjo už savo pinigų ir maisto nepristatymas buvo nugalėtas.

Ties Eglaitė ėjome pirmyn. 3-ji kuopa ėjo pagal geležinkelį; 2-ji kuopa dešiniau. Šioj kuopoj ėjau skyrininko pareigas. Buvo graži vasara, perpietis. Staiga geležinkelio pylimo viršuje išdygo bolševikų šarvuotas traukinys. Tai nebuvo pilna prasme šarvuotas. Jis turėjo eilę platformų ir pusvagonių, ant kurių stovėjo dvi patrankos ir keli kulkosvaidžiai. Traukinys pravažiavo toliau, bolševikų ešelonas išlipo ir puolė mus. Frontas buvo perkirstas. Dalys traukėsi. Pačiais paskutiniais liko apie 16 žmonių, daugiausia netvarkingai pasitraukusių dalių viršininkai. Čia buvo bataliono vadas, kulkosvaidžių komandos v-kas, puskarininkiai, viršilos. Visi jie turėjo vieną kulkosvaidį.

Ši grupė traukėsi paskutinė ir rinko kareivių išmėtytus daiktus: kuprines, šovinių dėžes ir t. t. Kulkosvaidį nešė išardę — kas stovą, kas vamzdį, kas kitą

Pusk. J. Aleksandravičius

dalį. Staiga pajutome, kad likome atkirsti. Bolševikai pradėjo pulti. Priartėjo netoli mūsų. Kulkosvaidžio dalinio vadas kpt. Ignatavičius įsakė:

— Tu, Aleksandravičiau, šaudyk!

Vienas skyrininkas leido kaspiną, aš šaudžiau, o kiti mėtė šautuvines granatas. Bolševikai gula ir gula.

Tuo pačiu metu Aleksandravičius pasistatė kulkosvaidį beržyne, nukreipė vamzdį išilgai griovio, kur gulėjo puolą bolševikai. Šaudė šaltai ir taikliai. Priešas akimirksniu šoko lauk iš griovio ir pasitraukė iš tos pozicijos. Būrys išvengė atkirtimo. Kitą dieną Eglaitė mūsų dalių buvo užimta.

Iš Dauguvos fronto dalys buvo atkeltos į Radviliškį.

„Atvažiuoju į Šeduvą. Marijampolės batalionas (dabar 6 pėst. pulkas), kuriame jau tarnavo Aleksandravičius, užėmė Šeduvos—Linkaičių—Kurklių (kaimo), Užežerių barą. Buvau prie 2-sios kuopos su kulkosvaidžiu Kurklių—Užežerių bare. Buvo įsakyta į bermontininkus dar nešadyti. Santykiai dar buvo neiškūs ir nenustatyti. Bermontininkai vieną dieną nuginklavo mūsų 3-į būrį; nuo tada mūsų kariai gavo leidimą ir įsakymą apšaudyti bermontininkus ir su jais kautis.

Vienu metu ties mūsų baru pasirodė gurguolė. Mes ją apšaudėme. Išsipylę bermontininkai pradėjo supti ir, matyt, norėjo mus taip pat „sutvarkyti“, kaip padarė su 3-ju būriu. Kautynės buvo stiprios. Būrys buvo išblaškytas. Temstant aš su draugu taip pat turėjau trauktis. Kulkosvaidį išardėme. Visą naktį ėjome per didžiausius raistus ir pelkes. Manėm, kad galo nerasime. Grįžome į dalį. Ginklų tada trūko ir vado buvo pirmi žodžiai į mane:

— Kur kulkosvaidis?

Parodžiau pargabentą ginklą. Vadas pasakė:

— Apie tave, Aleksandravičiau, taip ir maniau.

Ši pastaba man buvo geriausias atlyginimas.

Kautynėse su lenkais Aleksandravičius dalyvavo ties Perloja. Nakties metu užėmė pozicijas. Leiskime pačiam Aleksandravičiui kalbėti apie šias kautynes:

„Apkasus išsikasėm kairiau Perlojos, ties kapais. Buvo laukiamas stiprus lenkų puolimas. Iš šalių buvo kiti kariuomenės daliniai, o pačiam įklonyj, prie upelio, narsūs Perlojos vyrai — partizanai taip pat laikė fronto barą. Radau daug naujokų. Jie buvo neseniai pašaukti ir silpnai parengti.

Rytas buvo labai gražus. Tolumoje pasirodė lenkų žvalgai. Kareivių tarpe perbėgo žinia, kad tuoj pasirodys priešas. Pamatėme ir prieš grandines. Leidome prieiti iki 700 metrų. Tada visomis savo priemonėmis atidarėme ugnį. Kuopos vadas iš kapinaičių sekė ir komandavo. Ten buvo ir telefonas. Jauni kareiviai šaudė karščiuodamiesi ir skubėdami. Lenkai, nors pamazū, bet vis artėjo. Pastebėjau, kad priešais esąs telefono stulpas kliudomas ne tik prieš kulką, bet ir

mūsų kulkosvaidžio. Atrodė, kad netaikliai šaudė. Puoliau prie kulkosvaidžio ir pradėjau pats šaudyti. Valandėlę apsidairiau, kaip vyrai laikosi. Pastebėjau vieną kareivį, kuris buvo ypatingai baikštus. Pasilenkęs, įkišęs galvą į apkasą, pakelia šautuvą ir paleidžia kulka tiesiog Dievo valiai. Surikau jam, kad šaudytų taikydamas. Mano balsas dingo kovos triukšme. Turėjau prie savęs baklagę su cukrumi. Nusikabinau ją ir paleidau į kareivį, kad atkreiptų dėmesį. Pataikiau į pat sprandą. Šis baikštuolis, manydamas, kad krito granata, visai sukniubo. Paskui apsidairė — dar pagrasinau kumštimi. Tuoj pasidarė kitas vyras ir šaudė kaip reikia. Lenkai iki apkasų nepriėjo ir pasitraukė“.

Aleksandravičius iš kariuomenės į atsargą paleistas 1921 m. gruodžio 7 d. puskarininkio laipsniu. Už narsumą ir pasiryžimus kautynėse apdovanotas Vyčio kryžiumi. Grįžęs į namus ūkininkavo. 1923 m. sužinojęs apie Klaipėdos sukilimą, tuojau pat metė namus ir nuvyko klaipėdiečiams į talką. Dabar Aleksandravičius gyvena Kauno apskr. Karkarų kaime ir ūkininkauja gautame žemės sklype.

J. Dov.

PRAEJUSIŲ METŲ LIETUVOS FINANSINIAI REZULTATAI. Vasario 12 d. per Lietuvos Banko akcininkų susirinkimą paaiškėjo, kad Lietuvos Bankas savo praėjusių metų darbo rezultatus suvedė su 1.400.000 litų gryno pelno. Šios skaitlinės byloja, kad praėjusiais metais buvo gyvas Lietuvos ekonominis veikimas. Tas Lietuvos ūkio padėties ir ekonominės veiklos pagerėjimas Lietuvos Banko valdytojo nupasakojimu šitaip atrodo: „Lietuvos ekonominei būklei daug reikšmės praėjusiais metais turėjusi palanki ūkinės konjunkcijos tendencija didžiųjų mūsų pirkėjų šalyse, pirmiausia, Anglijoje. Gyvas mūsų gaminių pareikalavimas Europos pramonės kraštuose nedavęs mums daug pajusti ir nuėjusios per visą pasaulį kainų svyravimo bangos. Apie žemės ūkio būklės pagerėjimą pabrėžia ir praėjusių metų mūsų prekybos ir pramonės veiklumas, kuris pas mus tiek daug nuo ūkininkų perkamosios galios pareiškė. Pramonė visus metus dirbusi smarkiu tempu. Gamyba padidėjusi. Miško pramonėje: lentų, fanieros ir celiulozos išvežimas pernai pasiekęs 35,5 mil. (1936 m. 26 mil.). Žymią pažangą padariusios ir vidaus rinkai dirbančios įmonės. Ypačiai plačiu mastu vykę statybos darbai, — atrodė, kad šiems darbams pritrauktos jau beveik visos mūsų turimos šioje srityje techninės pajėgos. Vidaus prekyba buvusi gyvesnė, kaip užpernai, ir, apamai, bent 10—15% išplėtusi savo apyvartas. Gal kiek atsilikdavusi sezoninė manufaktūros prekyba, bet užtat nepaprastai gyvai ėjusios tokios prekės, kaip statybos medžiagos, žemės ūkio reikmenys ir trąšos, taip pat techniniai įrenginiai; ne kartą net buvę pritrūkę šitų rūšių prekių.

Užsienio prekybos apyvartos taip pat žymiai išsiplėtusios ir padidėjusios, palyginti su 1936 m. Charakteringa, kad šito padidėjimo didžioji dalis, net 56 mil., tenka importui, o tuo tarpu kai eksporto padidėjimui lieka tik 18 mil.

Veiklesnė buvo pernai ir pinigų bei kreditų rinka. Kreditų pareikalavimas reiškėsi žymiai stipriau, kaip 1936 m. Kauno komercinių bankų išduotų paskolų suma pakilusi praėjusiais metais nuo 76,5 mil. lt. ligi 95,2 mil. lt., padidėdama beveik 19 mil. lt., tuo tarpu kai užpernai tokio padidėjimo buvę tik 7,4 mil. lt. Augustos ir smulkaus kredito draugijų paskolos. Ilgalaikių žemės Banko paskolų suma padidėjusi beveik 12 mil. lt. Komerciniuose bankuose, žemės Banke ir Taup. V. Kasose per metus naujų indėlių priaugę 34 mil. lt. Tokiai rinkos būklei esant, labai lengvai vykęs ir lakštinių vertybių platinimas. Tiesa, kad ir emisija jų buvusi praėjusiais metais, palyginti, nedidelė, — iš viso 13 mil. lt., ir jos pusė patekusi į kredito įstaigas. Vertybių kursai visą laiką turėję stiprią kilimo tendenciją.

Mūsų Banko aukso ir užsienio valiutų ištekliai nežymiai tepakitėję, visus metus be žymesnių svyravimų išbuvę arti 80 mil. lt. lygio. Aukso rezervas padidėjęs 5.944.000 lt., užsienio valiutos 2.215.000 lt. sumažėjęs. Bendroji aukso ir užsienio valiutų suma metų gale buvusi 3.732.000 didesnė, kaip, kad metų pradžioje. Banknotų apyvarta padengta aukso ir valiutų ištekliais 69,4%, arba 0,5% mažiau kaip, kad buvo 36 m. pabaigoje, — banknotų apyvarta pernai daugiau už padengiamąsias vertybes išaugusi.

TRUMPAI IR AISKIAI

Baimė

Kiekvienas gyvas sutvėrimas turi įgimtą savisaugos instinktą arba nesąmoningą norą išlikti gyvas ir sveikas. Viso to, kas gresia gyvybei arba sveikatai, kiekvienas gyvis stengiasi išvengti arba paprastai sakoma — bijo mirties, bijo fizinių (kūniškų) kančių. Žmogus tą instinktą taip pat turi — nėra kūnu ir dvasia sveiko žmogaus, kuris mirties nebijotų. Toks jau prigimties įstatymas. Žmogaus mirties baimė tuó didesnė, nes ji yra sąmoninga. Žmogus mirties išsigąsta ne tik tada, kai su ja betarpiai susiduria, bet jau ir tada, kai apie pavojų sužino, užgirsta; protas ir vaizduotė sukelia jame baimės jausmą iš anksto dar toli nuo pavojaus vietos.

Atrodė, kad baimės jausmas visų turėtų būti vienodas, nes savisaugos instinktas visų yra įgimtas ir jį turi kiekvienas žmogus. Tačiau žinome, kad gyvenime yra ir bailių, ir drąsių. Tai ypačiai išsiskiria kare, kur žmogaus gyvybei gresia pavojus kiekviename žingsnyje. Iš kur tokas skirtumas? Ar drąsieji, kautynėse pasižymėję narsumu kariai neturi baimės jausmo, nebijo mirties? Narsiųjų karių nuoširdus prisipažinimas parodo, kad jie mirties bijo, kaip ir visi kiti, nenori mirti lygiai taip pat, kaip ir bailieji. Didieji karo vadai, pasižymėję ypatinga savo drąsa ir narsumu, dalyvavę daugelyje kautynių, atvirai pasisako, kad mirties akivaizdoje jiems tekdavo išgyventi sunki vidurinė kova, norint nugalėti baimę.

Štai tuo jie ir pasako drąsumo paslaptį: drąsumas glūdi sugebėjime nugalėti mirties baimę. Kautynėse kiekvieno kario viduje, jo dvasioje grumiasi dvi priešingos jėgos: iš vienos pusės kario pareiga, sąžiningumas, savigarbos jausmas, noras priešą nugalėti, o iš kitos pusės — mirties baimė. Protas, valia, sąžinė reikalauja vykdyti pareigą — savisaugos instinktas, baimė liepia bėgti, slėptis. Pagal tą, kuri iš tų dviejų jėgų vyrauja, karys atitinkamai krypsta arba į bailiųjų arba į drąsiųjų pusę.

Mirties baimės nugalėjimas arba narsumas yra aukščiausias pareigos vykdymo pažymys, vykdymo iki pasiaukojimo. Narsūs kariai — kiekvienos kariuomenės idealas. Ar narsumas įgimtas žmogaus bruozas, ar pasiekiamas sveiku auklėjimu? Yra ir vieno ir antro. Narsūs, jau iš prigimties yra taurūs: gailėstingi, pasiaukoją, sąžiningi, garbingi. Bailiai atvirkščiai: egoistai (savimilos), mėgstą kitus išnaudoti, nekantrūs; savo kūno saugumą ir patogumus stato aukščiau dvasinių reikalų.

Tačiau ir taurios prigimties žmogus gali pasirodyti bailiu vien dėl savo būdo silpnumo. Kovai su baime, be įgimto taurumo, reikalinga dar tvirtas būdas: vyriškumas, valia, atkaklumas, pasitikėjimas savimi; reikalinga fizinė sveikata, energija. To pasiekiamas sveiku gyvenimu, sportu, susivaldymu, savo valios išugdymu, kūno užgrūdinimu. Valios tvirtumas apsaugo nuo ištūžimo, pasileidimo, sutaupę energiją. Užsigrūdinimas padidina žmogaus kantrumą, padeda pakelti fizinius sunkumus.

J. Š.

Banko veikimo metu rezultatai išėję žymiai gerėsniai, negu užpernai, ir aiškiai išsiskiria iš visos pirmesnių krizės metų eilės. Pagrindą šitam pagerėjimui sudarę operacijų apyvartų išsiplėtojimas ir paskolų padaugėjimas. Be to, pernai nebeturėjo valiutinių operacijų nuostolių, kurių keleta paskutiniųjų metų dėl vykusių nuvertinimų vis nepasisekdavo išvengti. Visų operacijų pajamos siekusios pernai bendrai 7.592 tūkst. lt. sumą. Ji yra 1.407 tūkst. didesnė už 36-jų metų pajamas. Tai, gi, atėmus iš bendrosios 7.592.873,56 lt. pajamų sumos bendrąją 6.192.873,56 lt. išlaidų, amortizacijų ir nurašymų sumą, lieka gryno praėjusių metų Banko operacijų pelno 1.400.000 lt.

S. N.

Paminėtos Estijos nepriklausomybės sukaktuvės

Jau ketvirti metai, kai Baltijos kraštai iškilmingai švenčia vieni kitų nepriklausomybės sukaktuves. Vasario 16 d. mūsų trispalvė tautinė vėliava puošia ne tik mūsų miestus ir sodžius, bet ji dabina ir latvių bei estų žemes. Tas pat buvo mota ir vasario 24 d., kai draugingoji Estija minėjo savo nepriklausomybės 20 metų sukaktuves. Tą dieną estų tautinės vėliavos plėvėsavo Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje, Marijampolėje ir kituose mūsų miestuose bei miesteliuose. Vakare draugingos tautos garbei buvo suruošta nemaža susirinkimų su paskaitomis, kuriose buvo nušviesta estų būtis, jų kovos dėl laisvės ir pasidžiaugti darniai išbujojusiais abiejų kraštų politiniais, kultūriniais ir ūkiniais santykiais.

Centrinėms sukaktuvių iškilinėms, kurios buvo Kaune, atvyko estų vyriausybės ir visuomenės atstovai. Iškilinėms įvyko Karininkų Ramovėje. Į suruoštą iškilmingą aktą atsilankė ministro pirmininko pavaduotojas susisiekimo ministras inž. J. Stanišauskis, kiti vyriausybės nariai, svetimų valstybių diplomatiniai atstovai, aukštieji karininkai ir estų tautos draugai. Atsilankė ir svečiai iš Estijos: estų švietimo ministras plk. Jaaksonas, I divizijos vadas generolas mjr. Pulkas ir užsienių reikalų ministerijos spaudos biuro viršininkas Pallo. Sugriežus Lietuvos ir Estijos himnus, iškilmingą aktą pradėjo lietuvių-estų draugijos pirmininkas J. Vileišis, kuris savo kalboje pažymėjo, kad lietuvių tauta jau stipriai prisirišus ir giliai simpatizuoja estų tautai. Lietuviai tiki, jog esami tarp abiejų kraštų vispusiško bendradarbiavimo ryšiai ir ateityje dar labiau stiprės, gilės ir plėsis.

Po jo kalbą pasakė užsienių reikalų ministras St. Lozoraitis. Pirmiausia ministras perdavė mūsų vyriausybės linkėjimus estų tautai, pabrėždamas, kad ji nuolatosis stiprėtų, kad patriotinis pasiryžimas įkvėptų jos sūnus ir kad taika visados saugotų Estijos nepriklausomo gyvenimo kelią. Toliau ministras pareiškė, kad estai yra įveikę dviejų dešimtmečių laiko tarpą, gindami, statydami ir tobulindami savo valstybę. Iš tikrųjų to laikotarpio istorijoje atsispindi jų tautos dorybės: tautinis susipratimas, pasiaukojimas tėvynei, mokėjimas dirbti ir tvarkytis. Štai kodėl yra pagrindo manyti, jog ta pati tautos dvasia, kuri įkvėpė estų nepriklausomybės paskelbimą, ir šiaudien tebevadovauja Estijai jos valstybiniame darbe. Pagaliau, užsienių reikalų ministras pareiškė tvirtą įsitikinimą, kad ir ateityje Baltijos tautos vieningai eis Baltijos santarvės užbrėžtu tarpusavio bendradarbiavimo ir visuotinio susipratimo keliu.

Estijos švietimo ministras plk. Jaaksonas savo kalboje pareiškė, kad estų ir lietuvių tautos trokšta taikos ir išlaikymo tų ramių darbo sąlygų, kurias mes esame sukūrę savo nepriklausomose valstybėse. Politinio bendradarbiavimo sutarties ribose mums yra duota galimybė bendradarbiavimą plėsti politinėje plotmėje. Bet mes gyvename didelio politinio persilaužimo laikotarpi, kada griūva seni simboliai ir statomi nauji, ligšiol buvusiems visiškai priešingi. Dėl to estų ir lietuvių tautos nori šalia taikos ir saugumo padėties tvirtinimo taip pat didelį dėmesį kreipti į mūsų tautų kultūrinio bendradarbiavimo intensyvinimą. Čia turės daug darbo susiartinimo draugijos ir visi tuo susidomėję vienetai, kurių ypatingai svarbiu uždaviniu turėtų būti meno ir švietimo veikėjų ir mūsų mokslus einančio jaunimo tarpusavio santykių kūrimas.

Estijos atstovo pavaduotojas K. Paerlas ir estų-lietuvių draugijos narys Käärikas savo kalbose nuoširdžiai padėkojo mūsų visuomenei už gražų ir turiningą estų tautos laisvės sukaktuvių minėjimą. Iškilmingas aktas buvo baigtas estų tautinės muzikos koncertu, kuriame, be mūsų, dalyvavo ir Estijos menininkai: Irma Eier ir Edo Karisso.

Valstybės radiofone estų nepriklausomybės sukaktuvės buvo minimos paskaitomis ir koncertais. Visose mūsų mokyklose vasario 24 d. mokiniams buvo skaitomos paskaitos apie estų tautos laisvės kovas ir jų jaunimą. Viešėdami Kaune, estų vyriausybės ir visuomenės atstovai pagerbė žuvusius dėl Lietuvos laisvės ir ant Nežinomojo Kareivio kapo uždėjo vainikus. Mūsų spauda estų nepriklausomybės sukaktuves paminėjo irgi šiltai, plačiai ir turiningai. Šių sukaktuvių programa Kaune įvyko estų akademinio meno paroda.

Apdovanotieji

(žūr. „Kario“ Nr. 8)

Juozas Abraitis, san. pusk. Juozas Norbutas, puskarininkiai Aleksas Jurgaitis, Motiejus Kriščiūnas, Juozas Mažeika, Antanas Draugelis, Jonas Liubinas, Vincas Smalenskas, san. pusk. Andrius Lipeika, puskarininkiai Jonas Karpavičius, Juozas Sakalauskas, Motiejus Balys, Jonas Banevičius, Bronius Bosas, Adolfas Vasiliauskas, Petras Bruzga, Jurgis Peteris, Kleopas Atkočaitis, Juozas Linartas, san. pusk. Juozas Samoška, puskarininkiai Alfonsas Dilys, Jonas Viltrakis, Petras Gulbinskas, Vincas Truska, Aleksandras Kulboka, Stasys Bačianskas, Jonas Norkevičius, Jonas Belevičius, vet. pusk. Juozas Petuška, puskarininkiai Matas Šidagis, Jonas Ketvirtis, Česlovas Paulėnas, Kazys Sakalauskas, Stasys Gronskis, Antanas Jovaiša, vet. pusk. Vytautas Mataitis; puskarininkiai Juozas Jurevičius, Bronius Macas, Kazys Žukauskas, Antanas Kiselhauskas, san. pusk. Juozas Nagys, puskarininkiai Vincas Šurka, Juozas Paulauskas, Aleksas Žemelis, Jonas Grybauskas, Norba Bukelskis, Vincas Naujokas, san. pusk. Juozas Puščius, puskarininkiai Alfonsas Rudokas, Vladas Rapševičius, Antanas Olbikas, Juozas Zonis, Antanas Šinkūnas, Balys Praniulis, Antanas Klimašauskas, Izidorius Antanaitis, Antanas Jarašauskas, Feliksas Ūsas, Balys Nekrašas, Bronius Kurtinaitis, Antanas Česnulis, Kazys Jukavičius, Jurgis Parakininkas, Jurgis Elvikis, Petras Pikelis, Antanas Rudauskas, Antanas Armonas, Aleksas Voras, Aleksas Goberis, Stasys Žongaila, Ignas Preibys, Juozas Serbentas, Jonas Povilionis, Antanas Kareckas, Julius Miežlaiškis, Alfonsas Nykštaitis, Stasys Trimonis, Alfonsas Jucevičius, Bronius Jurkonis, Aleksandras Kairys, vet. pusk. Vladas Jusius, kariūnai jaunesn. puskarininkiai Kostas Liakšas, Napoleonas Binderis, Algirdas Ambrozevičius, Vytautas Stonis, jaun. pusk. Juozas Vosylius, san. jaun. pusk. Juozas Ceilius, jaun. pusk. Andrius Virbickas, san. jaun. pusk. Mečys Bagdonavičius, jaun. pusk. Matas Adomavičius, san. jaun. pusk. Anicetas Viščius, jaun. pusk. Romualdas Cibulskis, san. jaun. pusk. Stasys Petrokas, kariūnai grandiniai Vincas Rurinkevičius, Jonas Stelmokevičius, Stasys Mikalauskas, Vaclovas Levinskas, aspirantai Bronius Gaižiūnas, Juozas Kazickas, Juozas Urbelis, Kazys Ulvydas, Stasys Janulynas, Petras Ažubalis-Užubalis, Petras Ginaitis, Mečys Norkus, Gediminas Skardinskas, Stasys Šepetys, cilinis Petras Maželis, civiliniai tarnautojai Vincas Bražys, Stasys Prancūzevičius, Jonas Baranauskas, Jurgis Galdikas, Edvardas Miceika, Juozas Masiulis, Balys Katavičius, Stasys Vaišvila, Pranas Vygelis, Stasys Bajorinas, Kazys Raudonikis, Stepas Venclovas, Jonas Balčiūnas, Jonas Procuta, Aleksas Karnauskas, Antanas Špakauskas, Jeronimas Gustaitis, Aleksas Gilaitis, Stasys Čeledinas, Aleksas Tarvydas, Antanas Čėčiotas, Jonas Raguošis, Jonas Ostasevičius, Antanas Boreiša, Aleksas Kiršanskas, Jurgis Klemensas, Kazys Kačiūnas, Kazys Mordas, Elena Baltrulionytė, Kazys Simanavičius, Jonas Kučianskas, Leonas Kuzma, Jonas Bertaišius, Stasys Jančauskas, Ignas Čereška, Jurgis Gibišas, Povilas Protas, Jurgis Tunkūnas, Juozas Miliūnas, Vladas Ramanauskas, Boguslovas Purvinis, Leonardas Jurevičius, Adolfas Jakubauskas, Stasys Jurevičius, Jonas Lažauninkas, Jonas Pipiras, Antanas Siurbys, Povilas Murka, Leonas Špokevičius, Osijus Glušakovas, Zigmantas Žvirblis, Jonas Vaičiūlenas, Edgardas Kugrinas, Motiejus Stiklaitis, Juozas Sasnauskas, Kostas Sirvydis, Antanas Sinkavičius, Kazys Kardelis, Pranas Uleckas, Jonas Vabolis, Jonas Vilimas, Raimundas Andrėkus, Sofija Gavrilytė, Jadvyga Norvaišienė, Stasė Narušytė, Jonas Jurgutis, Benediktas Juzėnas, Stasys Paškevičius, Elena Ragauskaitė, Marė Ramanauskienė, Adomas Trunca, gailėst. sesers Kostė Balsevičienė, Marija Ilgauskienė, Bronė Krasauskaitė, civiliniai tarnautojai Julija Čypienė, Emilijus Jagelavičius, Adomas Nagėvičius, Balys Klimanskas, Ona Matulevičiūtė, Jadvyga Morkūnienė, Aleksandra Seredienė, Ursulė Tervidaitė, Stasė Zavadskaitė, Aleksandras Letulis, Stepas Iljasevičius, Petras Jefimovas, Pranas Solominas, Balys Abrauskas, Antanas Balčiūnas, Vincas Valatka, Kazys Vareikis, Mykolas Gaižutis, Jonas Kriaučeliūnas, Edvardas Ruseckas, Mykolas Intas, Petras Juzėnas, Klemensas Matas, Jonas Zimavičius, Chaimas Silkineris, Izidorius Žilinskas, Jurgis Kuodis, Petras Matusevičius, karo invalidai Juozas Laukis, Antanas Grincevičius, šauliai Antanas Valinčius, Aleksandras Žindžius, Vladas Urbonavičius, Vladas Rinkevičius, Vaitiekus Stogis, Antanas Makaras, Juozas Andrulionis, Vladas Ivoška, Maižiešius Stadalininkas, Zigmantas Masalskas, Vacys Karalius, Jonas Sluckis, Juozas Vaučekas, Jonas Bražys, Vincas Jaujininkas,

DAR NEVĖLU ISSIRASYTI „KARI“ VISIEMS

1938 METAMS.

Zofija Ignatavičienė, Kostas Gudaitis, Antanas Pilipavičius, Aleksas Mažylis, Petras Skačkauskas, Polė Adaškevičienė-Puzinaitė, Alfonsas Erleckis, Jonas Kamenka, Teofilus Danelevičius, Marija Masiulienė, Petras Ješkevičius, Jonas Staškevičius, Vladislava Katilienė, Kazys Margelis, Povilas Petrušionis, Antanas Stasiulionis, Kostas Juzumas, Vincas Bosikis, Romualdas Balčiūnas, Julius Lintameris, pil. Steponas Laucius ir pil. Jonas Bartkevičius.

KARIUOMENĖS TEISMAS NUBAUDĖ 13 ŠNIPŲ. VIENAS NUBAUSTAS MIRTIES BAUSME, KELI KALĖS IKI GYVOS GALVOS

Neseniai Kariuomenės Teismas turėjo išvažiuojamą sesiją Ukmergėje. Vasario 22 d. svarstė trijų asmenų bylą, kaltintų už šnipinėjimą vienos valstybės naudai. Šioje byloje nubauti: Povilas Mikalauskas 12 metų sunkiųjų darbų kalėjimo, Balys Dailidžionis 4 mt. s. d. k. ir Stasys Buivydas pusantrų metų sunkiųjų darbų kalėjimo.

Vasario 23—25 d. tas pats Kariuomenės Teismas svarstė 10 asmenų, gyvenusių Dubingių ir Giedraičių apylinkėje, bylą. Teisiamieji taip pat buvo kaltinti už šnipinėjimą. Kariuomenės Teismas visus šnipus atitinkamai nubaudė: Vytautą Giaką — mirties bausme, Juozą Ryliškį, Longiną Zvikevičių, Antaną Ramanauską ir Juozą Paškevičių — kalėti ligi gyvos galvos. Be to, Joną Ryliškį ir Stasį Kučinską — po 15 metų sunkiųjų darbų kalėjimo, Vladą Bilinską — 12 metų s. d. k., Kazį Kilčiauską 6 mt. s. d. k. ir Kostą Meiliūną 2 mt. sunkiųjų darbų kalėjimo.

PASAMOVIO PRADŽIOS MOKYKLA. Lietuvos nepriklausomybės 20 metų sukakties proga Pasamovio pradžios mokyklos vedėjas P. Gladus atsiuntė kariuomenės vadui nuoširdžius sveikinimus Pasamovio apylinkės visuomenės ir pradžios mokyklos mokinių, o taip pat atsiuntė ir tos mokyklos mokinių auką Ginklų Fondui 18 lt. 35 ct. sumos.

Kariuomenės Štabo viršininkas per mokyklos vedėją p. Gladų perdavė kariuomenės vado nuoširdžią padėką Pasamovio apylinkės visuomenei ir mokyklos mokiniams.

Lietuvos nepriklausomybės sukakties proga kariuomenės vadai yra gavę ir daugiau tokių mokyklų ir visuomenės sveikinimų bei aukų Ginklų Fondui. Toks visuomenės ir jauniosios kartos nuoširdumas kariuomenei ir jos saugumui yra ypačiai sveikintinas.

PAKEISTA VIDURINIŲ MOKYKLŲ BAIGIAMŲJŲ IR KELIAMŲJŲ EGZAMINŲ TVARKA. PANAIKINTI PATAISŲ EGZAMINAI. Baigiamieji egzaminai VII (senąja programa VIII) klasėje dabar suskirstyti į nuolatinius ir parinktinus. Nuolatinis egzaminas visų gimnazijų abiturientai turės laikyti kas metai, parinktiniai egzaminai — kas metai bus švietimo ministerijos parenkami ir pranešami gimnazijų vadovybėms prieš egzaminus. Baigiamieji nuolatiniai egzaminai valstybinėse ir privatinėse su valstybinių mokyklų mokinių teisėmis gimnazijose nustatyti šie: 1) lietuvių kalbos ir visuotinės literatūros raštu ir žodžiu, 2) pirmosios

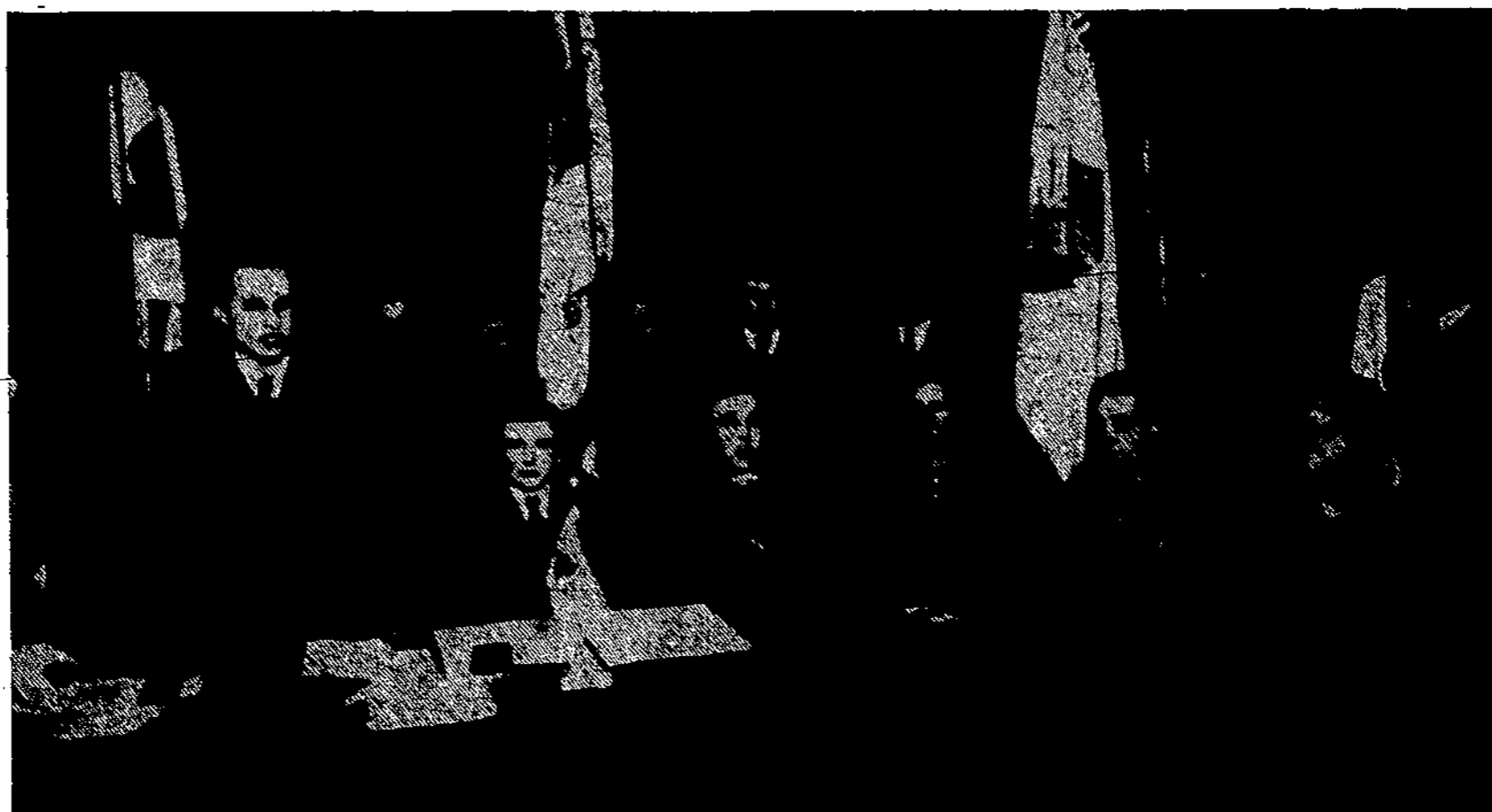

Susitikimas rajone

svetimosios kalbos raštu ir žodžiu, 3) vienos matematikos šakos raštu ir žodžiu ir 4) Lietuvos istorijos — žodžiu. Be to, tose pat gimnazijose abiturientai turi laikyti dviejų parinktinių dalykų egzaminus, kas metai iš likusių gimnazijoje einamų dalykų parinktus. Valstybinių ir privatinų su valstybinių mokyklų mokinių teisėmis gimnazijų abiturientai dabar turės laikyti 6 (buvo 12), lietuviškųjų privatinų be teisių 10 (buvo 13) ir nelietuviškųjų be teisių 11 (buvo 14) egzaminų.

Mažai pakeista keliamųjų egzaminų tvarka. Šiais metais keliamieji egzaminai bus IV, o nuo ateinančių mokslo metų III reformuotoje klasėje.

Pataisų egzaminai panaikinti. Jei mokinys gaus nepatenkinamą metinį pažymį vieno kurio dalyko, tai jis bus keliamas į aukštesniąją klasę, o jei dviejų dalykų — bus paliekamas toje pačioje klasėje antrus metus. Jei mokinys perkeltas į aukštesnę klasę su vienu nepatenkinamu pažymiu ir antrus metus (aukštesnėje klasėje) gaus to paties dalyko nepatenkinamą metinį pažymį, tai jis šioje klasėje bus paliekamas kursą pakartoti, nors ir teturėtų tik vieną nepatenkinamą pažymį. Šiais mokslo metais mokinys, gavęs vieno dalyko nepatenkinamą metinį pažymį, bus keliamas į aukštesnę klasę, o gavęs du nepatenkinamus pažymius — rudenį dar turės teisę laikyti pataisų egzaminus.

Žaliakalnio (Kaune) jaunlietuvių savo šventės proga gusarų pulkui įteikė ginklų M. Smečekausko nuotr.

MOKYKLA IR KARIUOMENĖ

„Pasižadame Tau, Tėvyne“

Kauno IV-je valstybinėje gimnazijoje, Vasario 16 d. minėjimo metu, be kitų dalykų, visų klasių mokiniai pasižadėjo įvairiu darbu Tėvynei. Tie pasižadėjimai buvo perskaiityti ir visų patvirtinti didžiausiu entuziazmu.

Pažiūrėkime, ką mokiniai pažadėjo gimtajam kraštui, kuo jie šią atmintinę dieną susirišo su savo Tėvyne? Štai jų širdžių balsai, pasižadėjimai, priesaikos žodžiai:

Ia KLASĖ. „... Mes ryžtamės savo darbu šalinti visa tai, kas galėtų mažinti skaistųjį brangios mūsų Tėvynės vaizdą. Mes, mažosios Lietuvos dukros, surištos giliais Tėvynės meilės ryšiais su lietuviais, išsisklaidžiusiais po visą pasaulį, šią iškilmingą dieną pasižadame vargstantiems tolimose šalyse lietuviams įžiebtį į jų širdis Tėvynės meilės kibirkštį ir skleisti Lietuviybės idėją tarp mūsų sesučių ir brolių, gyvenančių toli už Nepriklausomos Lietuvos ribų.“

Ib KLASĖ: „... Pasižadame ugdyti savyje drausmės ir tvarkos pajautimą, stengtis įgyvendinti drausmę ir tvarką savo darbe ir elgesyje, nes tik tada galėsime išaugti geri Lietuvos sūnūs, kai būsime drausmingi ir tvarkingi.“

Ilgėdamiesi mūsų brangiosios sostinės Vilniaus ir gyvai užjausdami pavergtuosius mūsų brolius, pasižadame įsigyti Didįjį Vilniaus pasą.“

II KLASĖ. Pasiryžimas.

„Jau 20 metų laisvas Lietuvos Varpas skamba

Jis skamba laisvas, niekieno nevaržomas,

Nes išsipildė Didvyrio Kudirkos žodžiai

„Ir šviesa ir tiesa mūs žingsnius telydi!“

Mes žengsim pirmyn, pirmyn, kiek jėgos leis

Didvyrio Kudirkos nurodytais keliais...“

IVa KLASĖ. „... mokinės iškilmingai pasižadame: eiti mūsų klasės globėjo, didžiojo menininko Konstantino Čiurlionies nurodytoju kūrybos keliu — išugdyti savy didžias asmenybes ir per meną ir mokslą veržtis į amžinas dvasines vertybes. Ypatingai mes rūpinsimės savo sielos turtais ir sąžiningu pareigų ėjimu, grūdinsime valią, ugdytume savyje grožio ir artimo meilės jausmus, mokslu didinsime savo dvasios akiratį, kad galėtume įgyvendinti mūsų klasės šūkį „Skaisti siela — šviesi ateitis“...“

IVb KLASĖ (vyrai). „... pasižadame ugdyti savo dvasios ir kūno jėgas, kad užaugę galėtume būti Tavo dirvonų artojai ir Tavo laisvės gynėjai.“

Suprasdami, kad negalėsime užaugti didžiais žmonėmis, jei iš mažens neugdysime valios, pasižadame nuo šios dienos pradėti tvarkyti savo poelgius; stengsimės, kad nuo šios dienos mūsų mokytojai, tėvai ir artimieji kasdien pastebėtų vis mažiau blogos valios pasireiškimų.“

IVc KLASĖ (mokinės): „... iškilmingai pasiryžtame: sekti didžiojo veikėjo ir rašytojo Tumo-Vaižganto gyvenimu — ugdyti savy dvasines vertybes, jausmų kilumą, siekti mokslo viršūnių, įvesti daugiau nuoširdumo į savitarpio santykius, kovoti su puikybe ir pavydu ir nepasiduoti mažaverčiams įspūdziams.“

Tais sukauptais dvasios turtais mes ryžtamės kurti Tau, brangioji Tėvyne, šviesią ateitį.“

Va KLASĖ (mokinės): „... pasiryžtame ugdyti savo ir kitų širdyse kilnųjį Tėvynės meilės jausmą ir didingą pareigos supratimą. Kilnieji meilės ir didingos pareigos jausmai teatsveria mūsų asmenį ir klaidingą laisvės supratimą. Kiekvienas mūsų Tėvynės didvyris tebūna mums brangi mylimu autoritetu, nes Autoriteto meilė yra moters kilnumo pažymis.“

Vb KLASĖ (vyrai): „... pasižadame būti pavyzdiniais, gerai atlikti savo pareigas ir vykdyti gyvenime savo klasės globėjo dr. J. Basanavičiaus idėjas.“

Pasižadame kiek galėdami padėti vargstantiems Okupuotoj Lietuvoj ir prisidėti prie Vilniaus vadavimo darbo, kad galėtume aplankyti dr. J. Basanavičiaus kapą ir ten atšvęsti triumfališką savo sostinės Vilniaus atvadavimo šventę.“

VIa KLASĖ: „... iškilmingai pasižadame būti geromis Tėvynės dukromis, savo žinias ir jėgas atiduoti Tėvynės gražesnei ateičiai. Tikslu siekdamos, būsime pavyzdingos mokinės ir savy išugdinsime tikrosios lietuviškos moters charakterį. Per darbą užgrūdinsime valią, nepasiduosim įvairioms gyvenimo pagundoms, bet eisim ten, kur šauks pareiga. Stengsimės gyvenime būti paprastomis, kovosim su moderniško gyvenimo nedorovėmis ir stengsimės įgyvendinti mūsų globėjo, didžiojo rašytojo Vidūno skelbiamas idėjas — būti sau žmogumi. Tepadeda mums Dievas!“

VIIb KLASĖ: „Mes, trisdešimt du, gimę jau laisvoje Tėvyne ir šią dieną apimti begalinio džiūgesio, dainuojame pergales dainas ir sakome:

— Lietuva, Tau mūsų jėgos! Tu su sostine Vilnium ir uostu Klaipėda! Mes, kaip ir kiti Tavo vaikai, stovėsime pajūrio sargyboje ir darbu, pasiryžimu ir gyvybę aukodami grąžinsim Tau Vilnių!

Siekdami to, mes ugdytume savo dvasines jėgas, versimės į sielos pasaulį ir grožį, nes tik didi siela sukuria didžius darbus. Ypač didelį dėmesį kreipsime į savąją kalbą, nes tik gimtoji kalba gražiausiai išreiškia žmogaus dvasinį gyvenimą... Vykdytume mūsų klasės globėjo Rygiškių Jono šūkį: Maža garbė svetimomis kalbomis kalbėti, didi gėda savosios nemokėti, — ir todėl lietuviška knyga — mūsų mielas ir laukiamas svečias.“

VIIa KLASĖ: „Prisimindamos mūsų didžiosios rašytojos ir pedagogės Marijos Pečkauskaitės karščiausią troškimą, kad Lietuvos mergaičių sielose klestėtų vien tik tai, kas yra gera, gražu ir tikra, šių taip brangių sukurtųjų proga, mes iškilmingai pasižadame karštai siekti Marijos Pečkauskaitės idealo ir šį savo pasiryžimą dar šiemet pareikšti prie jos kapo.“

Pagaliau, VIIb klasės pasižadėjimas taip skamba:

„Švęsdami 20-ties metų Nepriklausomos Lietuvos gyvavimo sukaktį ir turėdami prieš akis mūsų klasės šūkį „Tėvynės ateitis — mano ateitis“, mes, VIIb klasės mokiniai, pasiryžtame eiti Tautos Dainiaus Maironio nurodytais Tautos idealų keliais.“

Darbuosimės ir eisim, kur šaukia Tėvyne,

Mylėsim ir gerbsim, ką proseniai gynė.“

Šiuos klasių pasižadėjimus, padabintus lietuviškais raštais ir mokinių pasirašytus, baigdamas iškilmingą posėdį, gerbiamas direktorius p. Čiurlionis pavadino moksleivių išduotais Tėvynei vekseliais, kuriuos jie, kartą pasižadėję, privalo išpirkti, turi ištesėti savo žodį, nes jį davė iškilmingą dieną ir davė savo Tėvynei.

Jaunųjų veidai tuo momentu atrodė, kad jie tikrai neapvils Tėvynės.

Ir jei tą dieną būta daugiau džiaugsmo, tai ne todėl, kad saulė švietė, kad Karo Muziejaus sodnelis vėliavomis skendo, o asfaltą trenkė sutartinos karių gretos ir orą drebino plieno paukščiai — būta daugiau džiaugsmo todėl, kad auga ir moka Tėvynei sūnūs ir dukros, kurie gins Tėvynės laisvę ir

„Žengs pirmyn, pirmyn, kiek jėgos leis

Didvyrio Kudirkos nuodytais keliais

Eis:

Kur šaukia Tėvyne,

Ir gins:

Ką proseniai gynė!“

Mūsų Tėvynė — mūsų laimė

Klesti mūsų Tėvynės gerovė
Ir mūs laisvė šiandieną stipri,
Nes sargyboj be pertraukos stovi
Tu, ginkluotas lietuvi, kary!
Fabrikai, miestų įmonės užia,
Temsta juodas nuo dūmų dangus;
Aš girdžiu kūjo trenksmą ir dūžį —
Darbininkas sau kala ramus.
Aš matau kaip artojas į dirvą
Meta sėklą su šviesia viltim,
Savo laimei ir ateičiai dirba,
Aukso derlių jis rudenį rinko.
Aš matau į mokyklą ateina
Tiek laimingų linksmųjų vaikų,
Aš matau besidžiaugiančią šeimą,

Ir man miela, man gera, smagu. . .

Štai Laisvos Lietuvos sukaktuvės
Praskambėjo džiaugsmingai šaly,
Argi gal nesidžiaugti lietuvis,
Kad jo tėviškė auga stipryn.
Dvidešimtmečio didį paminklą
Pastatysime Lietuvai mes,
Kad per darbą, per mokslą, per ginklą,
Tiesime ateičiai laimės gaires! —

V. VAŠNYS

Džiaugiamės mūsų karine spauda

Sveikinimas kariuomenei

Žiūzių pradžios mokyklos mokiniai (Šakių apskr.) Vasario 16 dienos proga atsiuntė „Kario“ redakcijai laišką, prašydami įdėti jų sveikinimą kariuomenei. Tas jų noras pagerbti kariuomenę vykdomas.

Pažymėtina, kad sveikinimo viršelyje yra nupieštas paminklas žuvusiems už Lietuvos laisvę ir vaikiška rašysena parašyta: „Per Jūsų pasiryžimą ir aukas šiandien mes minime 20-sius laisvės metus“.

Štai tas laiškas:

BRANGŪS KARIAI!

Jūs dieną ir naktį budite mūsų Tėvynės laisvės sargyboj. Todėl kiekvienas lietuvis iš širdies Jus gerbia. Neatsilikam ir mes, mažieji. Ir mes norim pareikšti Jums pagarbą. Tiesa, mes maži; mes maža turim supratimo apie tai, kada Tėvynė buvo nelaisvė, bet šiandien mes patys savo akim mokam skaityt, kaip kenčia mūs broliukai ir sesutės nelaisvėj, jie negali nė lietuviškai mokyti.

Tad garbė Jums kariai, atkovojuosiems laisvę. Suroošę mokykloj vasario 16 d. minėjimą, šia proga sveikiname Jus, mylimieji kariai! Ir linkime nenulstamai saugot mūs žemelę ir mus mažuosius nuo piktų priešų. Užaugę mes liksim Jūsų įpėdiniais. . . Šiandien būdami maži ir negalėdami su Jumis kartu būti laisvės sargyboj, padėdam Jums nors maža savo auka, paaukodami Ginklų Fondui.

Žiūzių pr. mokykl. mokiniai: P. Kasperavičius, M. Tautkevičiūtė, G. Simokaitis, P. Urbšaitis, E. Titliūtė, M. Pauliūtė, A. Slederytė, H. Bekerytė, Z. Bagdonaitė, S. Alijošaitytė, M. Kasperavičiūtė, J. Mačiulis, Juozas Eisa, J. Titlius, P. Milkėris, V. Žemaitis, O. Racevičiūtė, A. Endzelytė, P. Petkevičaitė, M. Gyltė, G. Kuraitė, A. Mačiulytė, G. Urbštikis, A. Simokaitė, A. Bakaitytė, A. Abromavičiūtė, Č. Kuraitė, M. Baravaitė, Matijošaitytė.

NUMATOMOJI KORP. „RAMOVĖS“ VEIKLA

Kaip žinome, šiais metais pagal naują V. D. Universiteto statutą prie Humanitarinių mokslų Fakulteto steigama karinio rengimo katedra. Ta proga korp. „Ramovė“ rengiasi visam akademiniam jaunimui surengti eilę paskaitų. Tos paskaitos turės ryšio su steigama karinio rengimo katedra ir bus kaip įžanga į karinio pasirengimo darbą universitete.

Nemažo susidomėjimo yra pasiekęs neseniai paskelbtasis radijo vaizdų konkursas. Kariškai patriotinio turinio radijo vaizdų korp. „Ramovė“ gavo net 25. Iš jų trys yra premijuoti. Šie ir kiti geresnieji bus suvaidinti radiofone.

Norint sustiprinti karinę propagandą, numatoma panaudoti spaudą, radiofoną ir kino teatrą. Spaudai jau parengė visą eilę straipsnių mūsų aukštieji karininkai. Be to, patys korporantai įpareigojami ko daugiausia rašyti mūsų spaudoje įvairius populiarius karinio rengimosi reikalu straipsnius. Ypačiai reikės panaudoti įvairioms šventėms bei minėjimams skiriamą spaudoje vietą. Radiofone numatoma duoti paskaitų ir kitų skaitymų iš karinio rengimo bei auklėjimo sričių. Be to, bus įvykdyta karinių radijo vaizdų. Kino teatrams bus parengta dar daugiau karinio turinio filmų iš

mūsų kariuomenės gyvenimo. Jos bus papuoštos atitinkamais kariškais patriotinės minties šūkiams. Tokių filmų demonstravimas jau pradėtas. Prie šios rūšies filmų gaminimo ypačiai prisideda lietuviškos kino kronikos gamintojas Linartas.

Į savo šių metų darbų programą ramovėnai įtraukė ir karinio laivyno rėmimą ir propagavimą. Į karinio laivyno rėmimo ir propagavimo darbą ramovėnai numato įtraukti visą studentiją, moksleiviją ir suaugusiųjų bei jaunuomenės organizacijas. Apskritai, numatoma karinio laivyno propagavimą daugiau suaktyvinti.

Pačių korporantų lavinimosi reikalu numatoma visa eilė būdų. Pirmiausia, korporantams bus surengta eilė paskaitų su tautiško pobūdžio paskaitų nagrinėjimu. Dar numatyta visus korporantus aprūpinti kariniais statutais ir naujausia karine literatūra. Bus surengta visa eilė ekskursijų į kariuomenės dalis susipažinti su naujausiomis kautynių priemonėmis. Numatoma tuoju įvykdyti šaudymo pratimus iš karinių šautuvų, pistoletų ir kulkosvaidžių. Tokie šaudymo pratimai taip pat numatoma surengti ir visai studentijai. Vasaros metu įvyks tradicinė korp. „Ramovės“ karinė stovykla, kurioje galės dalyvauti ne tik korporantai, bet ir visi studentai, mokytojai ir t.t. Iš stambesnių darbų numatoma šių jubiliejinų metų proga surengti didelę kariuomenės ir visuomenės dieną Kaune ir provincijoje.

Apskritai, nutarta remti visokį karinio rengimosi bei auklėjimosi darbą, patiems korporantams atskirai ir organizuotai tą propaguojant.

Pagal V. D. Universiteto naująjį statutą, korp. „Ramovės“ globėju išrinktas korporacijos garbės narys prof. V. Biržiška.

Didi mažųjų auka kęstutėnams

Lietuvos Katalikų Mokytojų Sąjungos Marijos Pečkuskaitės vardo pradžios mokykla, švėsdama Lietuvos nepriklausomybės 20 metų sukaktį, kęstutėnus apdovanojo kariniais šautuvais.

Tokios aukos šiandieninėje Lietuvoje nors ir ne nauji, bet ši auka ypačiai mums, kęstutėnams, brangi todėl, kad ji gauta iš mūsų MAŽŪJŲ, vos pražydusių mūsų Tautos žiedų, kuklių santaupų. Todėl ji bus mums ne tik medžiaginė, bet ir moralė parama kovoje dėl Tėvynės nepriklausomybės.

Mums, kęstutėnams, džiugu, kad JŪS su mumis, kad toki kilni ir graži siekimų kupina Jūsų mokykla ir kad Jus tokiais gražiais keliais veda — auklėja Jūsų kilnūs ir garbingi mokytojai.

Kęstutėnai supranta ir atjaučia, MAŽIEJI, Jūsų troškimus, siekimus ir tą Tėvynės meilę, kuri trykšta iš Jūsų jaunučių krūtinių ir reikiant pasistengs Jūsų neapvilti, kad Tėvynė, o kartu ir Jūs, būtute laisvi.

Pulko vadas

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

NAUJAI IŠLEISTI MENIŠKI KARINIAI PLAKATAI. Kariuomenės Štabo Spaudos ir Švietimo Skyrius šiomis dienomis išleido du naujus, meniškus, karinius plakatus. Plakatai didelio formato, keletu spalvų, juodomis, paaukuotais kraštais, teksto raidėmis ir atitinkamais išpūdingais kariniais vaizdais fone, kuris yra švelnus, lengvas, tačiau pakankamai ryškus.

Pirmojo plakato turinys — Respublikos Prezidento Antano Smetonos mintys apie Lietuvos kariuomenę.

MŪSŲ KARIUOMENĖ

Nepriklausomybės laidas yra ginklo pajėga, kariuomenė. Ji visuomet turi būti tokio stiprumo, kad kiekvieną valandą galėtų atsisipirti tautos priešams. Kariai yra valstybės sargai, kuriems yra įtikėta jos laisvė.

Ginklo pajėga nėra koks atsitiktinis žmonių būrys, prievarta keno suspiestas krūvon, ne, ji yra vieningas tautos kūnas, vienos dvasios pakvėptas, viena siela. Tokia turi būti mūsų kariuomenė. Kai tokia mūsų kariuomenė, Lietuvos nepriklausomybė tikra.

A. SMETONA

1927. V. 15.

Respublikos Prezidentas

Plakato fone — iš viršaus žemyn žygiuojanti išpūdinga Lietuvių karių vora kautynių apranga. Antrasis plakatas — „Lietuvos karys“. Čia taip pat parinktos svarios, būdingiausios mūsų Vyriausiojo ginklo pajėgų Vado mintys apie Lietuvos karį.

LIETUVOS KARYS

Budėti nepriklausomos Lietuvos sargyboje yra ypatinga lietuvių kario pareiga. Tokiu garbingu pašaukimu jis turi didžiuotis. Didžiuojasi savo kariuomene ir lietuvių tauta. Kai žaliūnai vyrai darniomis eilėmis ritmingai žygiuoja, visų akys lydi juos širdingai pasitikėjimu.

Mūsų karys rūstus visiems, kurie kėsintųsi prieš mūsų tėvynę.

Mes esame kaip viena šeima, tvirtai pasiryžę darbuotis savos nepriklausomos šalies labui.

ANTANAS SMETONA

1927. I. 1.

Respublikos Prezidentas

Plakato fone — vienas stambus, dinamiškai užsimojęs mesti rankinę granatą karys pestininkas, taip pat kautynių apranga. (Antrojo plakato nuotrauką matome šio „Kario“ nr. viršelio 4 puslapyje).

Abu plakatai yra meniškai sukomponuoti, gražiai išleisti, todėl, be abejo, bus graži pradžia karinės propagandos srityje. Gražūs, efektingi kariniai plakatai, kaip koks paveikslas, gali geriausiai papuošti kareivinių, šaulių sąjungos būstinių, viešųjų salių, įstaigų, geležinkelių stočių ir daugelio kitų atitinkamų vietų bei būstinių sienas, skelbimų lentas, knygynų vitrinas ir pan.

Abu šiuos plakatus gaus kariuomenės dalys. Šaulių Sąjungos daliniai, vidurinės ir tolygios mokyklos, kuriose dėstomas karinis rengimas, ir visos pradžios mokyklos. Šiaip norintieji plakatus gauti atskiri asmenys ar įstaigos gali kreiptis į Kar. Štabo, Spaudos ir Švietimo Skyrių. Plakato kaina — 50 ct.

„DAINOS“ DRAUGIJOS CHORAS GUSARŲ PULKE. Vasario 20 d. 1 gusarų pulko kariai ir jų svečiai turėjo progos pasiklausyti „Dainos“ draugijos choro gražių dainų. Už vis labiausiai visiems patiko solisto Šabanausko dainuojama (p. Kudokui akompanuojant) daina „Lėkim bėkim“, kuri publikai prašant buvo pakartota. Už padainuotas dainas, „Dainos“ draugijos chorui, jo vedėjui p. Kudokui ir solistui p. Šabanauskui pulko kariai lieka labai dėkingi. Chorui pasiūlyti, pulko orkestras, kapelmeisterio Masaičio diriguojamas, sugriežė keletą linksmų muzikos dalykelių.

A. G-nius

ŠARVUOČIŲ RINKTINĖ. Vasario 21 d. rinktinės salėje mjr. Jančys pusk. ir kareiviams skaitė paskaitą, „Tauta ir valstybė“. Panašių paskaitų bus ruošama dažniau.

Rinktinės kareivinių vidus vis labiau puošiamas. Paskiausiai menininkas gr. Motėjūnas nupiešė dar kelius naujus paveikslus, vaizduojančius mūsų šarvuočius Vilniuje, D. L. K. Gediminą, Trakų pilį ir daug karinių šūkių. Visi paveikslai ir šūkių iškabinėti kareivinių sienose.

Menininko gr. Motėjūno darbai ilgai liks šarvuotinkų atmintyje. Nors jau daug meno srityje padirbėta, tačiau vis dar gauna naujų užsakymų. Baigus darbą, gr. Motėjūnas tolimesnei tarnybai bus perkeliamas į Kauną.

Be paaukotų kariuomenei šarvuočių rinktinės likt. pusk. trijų pistoletų, dar suaukota ir pinigais 37 lt. 5 ct. Taip pat gausiai aukoja Ginklų Fondui ir kareiviai. Vienos jaunų kareivių kuopos kariai Ginklų Fondui suaukokojo 40 lt.

J. p. Namajūnas

1 gusarų pulko vyrai, geriausiai baigę mok. esk. laidą: kairėje mok. Jonas Jurkaitis — pirmuoju, dešinėje mok. Kazys Mekšriūnas — antruoju

IŠLEISTA NAUJA MOKOMO ESKADRONŲ LAIDA GUSARŲ PULKE. Vasario 16 d. buvo paskelbtas ir baigusių mokomąjį eskadroną mokinių sąrašas. 1-ju šią laidą baigęs mok. Jonas Jurkaitis ir 2-ju mok. Kazys Mekšriūnas pakelti į grandinio laipsnį ir apdovanoti: 1-sis sidabro, 2-sis nikelio laikrodžiu. Kitiems mokiniams, geriausiai baigusiems mokomojo eskadrono kursą, įteikta dovana 1 gusarų pulko leidinys „Gusaras“.

A. G-nius

2 ULONŲ L. D. K. BIRUTĖS PULKAS. Vasario 20 d. kareivių klubo salėje Darbo Rūmų kultūros klubo vietinio skyriaus artistai pulko kareiviams nemokamai vaidino veikalą „Lietuvos didvyriai“. Prieš vaidinimą Darbo Rūmų vedėjas pasakė kareiviams keletą žodžių, kad ir darbininkai nori padėti kariams, jei ne materialiai, tai nors menu, o reikiant, štos visi į karių eiles.

Pusk. B. Činskas

RASEINIŲ ĮGULA. Nors palyginti dar visai neseniai įsikūręs įgulos dalinys, bet kareivių kultūrinimo ir auklėjimo srityje žengiamas dideliais žingsniais.

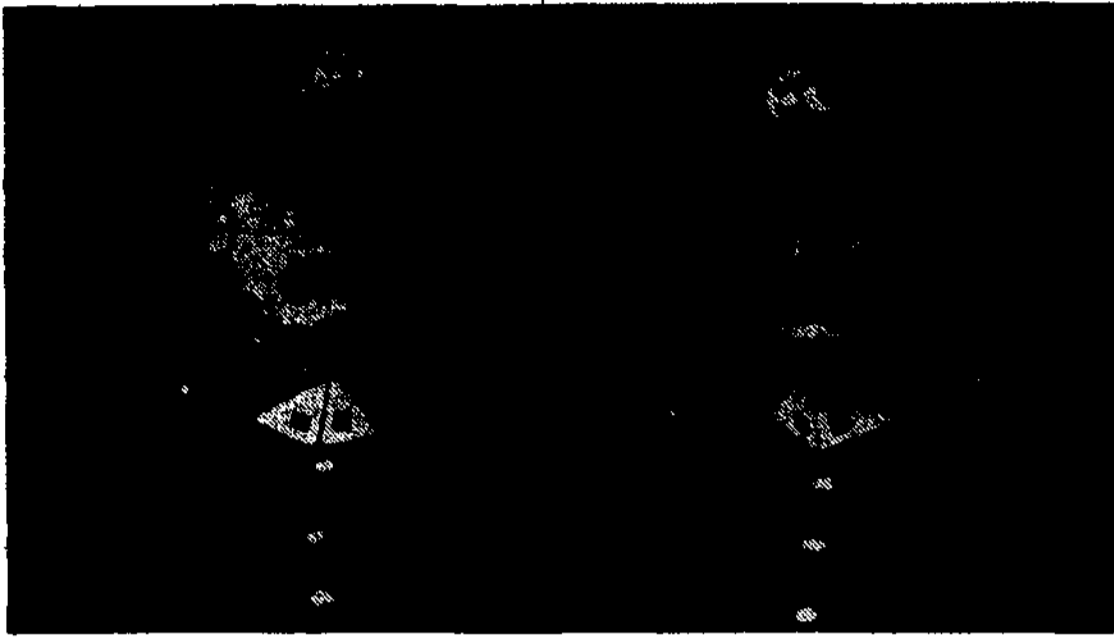
Praėjusių metų pabaiga ir šių pradžia bataliono kareiviams davė keletą kultūros priemonių, padedančių auklėti ir šviestis: nupirkta galingas radijo aparatas ir visi daliniai aprūpinti garsiakalbiais; nupirkta fisharmonija, kuri yra didelė padėjėja choro mokyme; įsteigta biblioteka.

Keletas bibliotekos skaitymo duomenų. Skaitykla atidaryta 1937 m. spalio 1 d. Nuo atidarymo iki šio laiko perskaityta apie 1700 tomų knygų. Bataliono bibliotekos skaitytojų tarpe pirmoji vieta tenka eiliniui Valinčiui; jis nuo pr. m. spalio 6 d. iki š. m. vasario 25 d. yra perskaitęs 38 tomus knygų. Iš karininkų pirmoji vieta tenka lt. Bitinaičiui, iš likt. puskarininkų — jaun. pusk. Bučinskui ir iš civilių.

tarnautojų — civ. tarn. Čižauskui. Daugiausia knygų perskaito kulk. kuopos kareiviai.

Be to, įguloje yra iš liktinių puskarininkių ir kareivių suorganizuotas choras, likt. jaun. pusk. kand. Balčiūno vedamas. Choras visada gieda per pamaldas kariams, o taip pat pasirodė per ruošiamus spektaklius.

Kareiviams dažnai suteikiama progos pigiai pasižiūrėti įvairių organizacijų ruošiamų vaidinimų. Nuo metų pradžios kareiviams šešis kartus teko papigintomis kainomis matyti įvairių veikalų.
V. L-čius

3 dragūnų pulko gr. Pranas Kurpalis ir gr. Ramanauskas, pirmaisiais baigę mok. esk. laidą

PANEVĖŽIO ĮGULA. Vasario 23—24 d. d. manevruojančius Panevėžio įgulos dalinius labai šiltai sutiko ramygaliečiai. Gyventojai, sutikdami kariuomenę, savo namus papuošė tautinėmis vėliavomis, o apsinakvojusius karius daugelyje vietų pavaišino. Grižtančią kariuomenę Ramygalos mokyklos, savanoriai kūrėjai ir visuomenė pasitiko su puošniais vartais ir sveikinimais. Sveikinimų ir linkėjimų kalbas pasakė mokyklų atstovas, gimnazijos direktorius p. Micevičius ir visuomenės ir organizacijų atstovas, valsčiaus viršaitis p. Kuodys.

Mokyklos ir visuomenė kariuomenei sukėlė ovacijas. Voroš vadas sveikinusiems kariuomenei ramygaliečiams padėjo.
Pusk. Gaška

PIRMOSIOS KĖDAINIŲ ĮGULOS SLIDININKŲ RUNGTYNĖS. Vasario 20 d. Kėdainiuose (prie Babėnų km.) buvo pirmosios Kėdainių įgulos karių-slidininkų rungtynės. Rungtynėse dalyvavo 40 karių-slidininkų.

Kadangi buvo gražus saulėtas sekmadienis, tai nors ir gana tolokai nuo miesto, į rungtynių vietą — pamiškėje prisirinko gana gražus skaičius ne tik karių, bet ir civilių žiūrovų. Ir, reikia pripažinti, kad šioje sporto šakoje kariai-slidininkai atsilankiusių pasižiūrėti rungtynių neapvylė. Čia jie ypač gerai save reprezentavo ir tarpusavio varžybose laimėjo šių išdavų: 5 km distancijos lenktynėse būtiniosios tarnybos karių grupėje 1-mą vietą laimėjo 6-št. pulko gr. Falkauskas, perbėgęs tą distanciją per 32,31 min.; 2-ją vietą — 6-št. pulko jaun. pusk. Lipinskas — per 32,49 min.; likt. puskarininkių grupėje 1-mą vietą — 6-št. pulko pusk. Samuolis — per 32,6 min., 2-ją vietą — art. pulko pusk. Mažeika — per 33,10 min. ir karininkų grupėje 1-mą vietą laimėjo 6-št. pulko kpt. Danilevičius, perbėgęs šį kelią per 29,51 min.

Estafetinių komandų varžybose dalyvavo 3 komandos, iš kurių 1-mą vietą laimėjo 6-št. pulko Kėdainių įgulos karių komanda (jaun. pusk. Kistenis, gr. Lukošius, eil. Kvauka ir eil. Grimas), perbėgusi šią distanciją per 17,49 min.; 2-oji vieta teko art. pulko Kėdainių įgulos komandai — per 17,49,2 min.

Bene įdomiausi programos dalis buvo slidininkų parodomosios lenktynės arklių, motociklų bei auto traukos pagalba. Šias parodomąsias lenktynes pademonstravo 6-št. pulko kariai-slidininkai: kpt. Danilevičius, ltn. Gustas, pusk.: Samuolis ir Šičkus. Buvo pademonstruotos lenktynės raitininkų, prisirišusių virve prie kiekvieno arklio po 1 slidininką. Taip pat slidininkai parodė staigmeną, kad lenktynių metu moka ir vieni patys savarankiškai valdyti arklius. Motociklų ir auto mašinos pagalba slidininkai išplėtė grietį 75—80 km per val.
S. N.

2 P. D. L. K. ALGIRDO PULKO mokomojoje kuopoj įrengtas ginklų kampelis (muziejėlis). Čia surinkta įvairaus kalibro, įvairių laikų ir pavyzdžių pistoletų, šautuvų, kardų ir t. t. Be to, čia yra įvairių valstybių vartojamų parakų, šovinių, granatų, dujokaukių ir kitų ginklavimo priemonių pavyzdžių. Taip pat įvairūs šoviniai, ir jų gamyba pailiustruota pa-

TRUMPA GAISRŲ GESINIMO TAKTIKA (tęsinys)

Jei gyvulių (avių, ožkų, kiaulių) daug ir jų negalima pašalinti vienu iš anksčiau aprašytu būdu, tai tenka nukreipti į juos vandens srovę. Naudinga praardyti sieną iš priešingos įėjimui pusės. Gyvuliai, bijodami vandens, išbėgs pro duris arba praardytą sieną. Užpakalyje esantieji gyvuliai išstums priešakinius į kiemą, o patys išbėgs paskui. Čia pasireiškia bandinis gyvulių jausmas.

Paršiukus, ėriukus, o taip ir naminius paukščius reikia išnešti iš degančio pastato ir pašalinti iš gaisravietės. Jie nešami maišuose, pintinėse (dokluose) ir pan.

Išgelbėtus gyvulius reikia suvartyti į nepavojingą nuo ugnies vietą ir palikti kiemo nors priežiūroje.

Kartais tenka gesinti trobesius, arti kurių būna bičių avilių. Avilių gelbėjimas galimas. Reikia greit apipilti kiekvieną avilį „dulkiška“ vandens srove ir užkimšti avilio lakytę žeme arba moliu. Avilyms nugabenamas į tamsesnę patalpą, pav., rūšį. Bitininkas pats turi pasirūpinti, kad bitės neužtrokštų avilyje. Jis atkems lakytę. Išlėkusios bitės tamsioje ir šaltinėje patalpoje nusiramina ir sulenda atgal į avilį.

Nuo puolančių ugniagesius bičių arba vapsvų tenka gintis taip pat vandens srove.

5. Gesinimo įrankių suskirstymas. Patikimiausioji ir geriausia gaisrų gesinimo priemonė yra vanduo. Todėl sumani ugniagesių vadovybė drauge su vietine savivaldybe turi iš anksto pasirūpinti tinkamu vandens šaltinių sutvarkymu. Reikia galvoti apie gaisrus tiek vasaros, tiek žiemos metu.

Kareivinių rajonuose dažniausiai būna įvestas vandentiekis, todėl vandens tiekimas gaisro metu yra nesunkus.

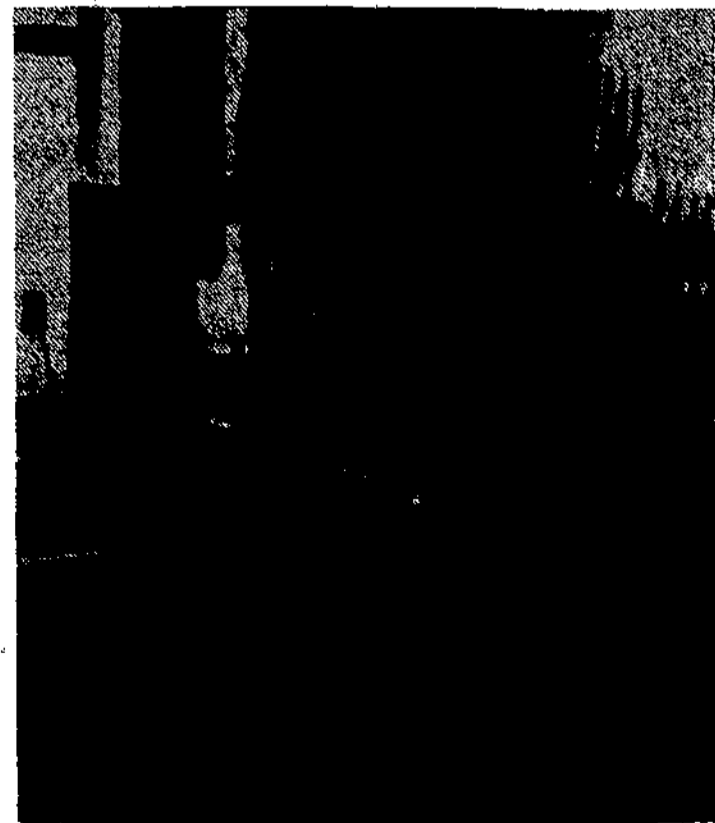
Ten, kur yra upė, ežeras ar tvenkinys, juos reikia pritaikyti ugniagesių reikalams, padaryti tinkamus privažiavimus ir aikšteles siurbliui pastatyti. Tokias aikšteles patartina išgrįsti akmenimis. Kai teks dirbti drėgname ore, ugniagesių kojos bus apsaugotos nuo drėgmės. Jei turime nedidelį upelį, tai galima padaryti keliose vietose užtvankas, tada vandens nepri-trūks.

Ten, kur gamtinių vandens šaltinių nėra, tenka kasti šu-

vyzdžiais ir brėžniais. Be to, pačių mokomiečių jėgomis padaryta daug įvairių figūrų, vaizduojančių karius iš įvairių ginklų šaudant, granatas mėtant, taikantis ir kitų įdomių modelių. Visi smulkesni ir vertingesni daiktai yra sudėti gražiose spintelėse.

■ Vasario 10 d. sukako lygiai 19 metų, kai pulkas kovėsi su bolševikais ties Jeznu, kur algirdėnai turėjo 18 aukų. Tą pat dieną pulko karių klube buvo minėjimas, į kurį susirinko visi pulko kariai. Tų kovų dalyvis savanoris kūrėjas Andriuškevičius laikė paskaitą apie pulko kautynes. Visą laiką kariai atidžiai klausėsi paskaitos. Algirdėnai savo žuvusius brolius pagerbė atsistojimu ir minutės tyla.

J. pusk. S. Gedvila

Vienos algirdėnų kuopos ginklų kampelis
J. pusk. Gedvilos nuotr.

linius (būtinai su dangteliais), statyti požemines cisternas, kasti naujus tvenkinius ir t. t.

Žiemos metu ant upių, ežerų ir tvenkinių tenka iš anksto padaryti gaisrines eketes. Į iškirstą eketę įstatoma paprasta sveika statinė su vienu dugnu (viršum ledo). Statinė ištepama derva. Iš viršaus statinė apibarstoma mėšlu, šakomis ir sniegu. Greta su tokia ekete pastatoma aukšta gairė. Reikiant ugniagesiai pašalina sniegą ir išmuša statinės dugną. Net ir smarkiausiųjų šalčių metu tokioje eketeje būna plonutis ledas.

Kiekviena ugniagesių komanda atsiveža į gaisro vietą vandens atsargą statinėse ar autocisternose. Vienam rankiniam siurbliui turi būti laikoma nemažiau kaip 3 statinės.

Vanduo varomas į gaisrovię rankiniais ar motoriniais siurbliais. Paskutiniųjų skaičius mūsų krašte kasmet auga, jau jų turi ir mažesnieji miesteliai, o taip pat ir visa cilė kariuomenės ugniagesių komandų. Didesniuose miestuose yra ir galingi autosiurbliai.

Statant siurblius tenka atsiminti, kad svarbiausioji jų sėkmingo darbo sąlyga — vandens tiekimo nuolatybė, nepaliamamumas. Gerai statyti siurbli arčiau prie degančio pastato, mažiau sušlapinama žarnų, liekasi didesnė jų atsarga. Bet tenka atsiminti, kad per daug arti gaisro dirbą siurblyninkai kentės nuo karščio, dūmų ir kibirkščių. Tą pat tenka pasakyti ir apie motoristus, dirbančius prie moto ir autosiurblių. Jei gaisro metu tenka keisti siurblių pozicijas kelti juos į kitas vietas, tai yra neigiamas reiškinys, kuris atsiliepia gaisro išsiplėtimui ir kartais gali pridaryti ugniagesių vadui daug rūpesčių.

Nepatartina statyti siurblius kiemuose, ypač jei jie yra siauri ir sunku privažiuoti statinėms.

PAVYZDINGAS SAVANORIŲ KŪRĖJŲ PRITARIMAS ŠAULIAMS. Prieš kelis metus Pagirio savanorių kūrėjų skyriuje ir visuomenės tarpe kilo sumanymas Pagirio miestelyje pastatyti žuvusiems dėl Lietuvos nepriklausomybės savanoriams paminklą. Sakytam reikalui buvo surinktos aukos.

Tačiau Pagirio savanorių kūrėjų skyrius, glaudžiai bendradarbiaudamas su vietos šaulių būriu, vietoje numatyto statyti paminklo, surinktomis aukomis prisidėjo prie Pagirio šaulių būrio statomo namo, kuriame bus įrengtas atitinkamas savanoriams muziejinis kambarys. Juo galės savanoriai naudotis. Kambaryje bus sudėti visų Pagirio savanorių atvaizdai su kiekvieno biografija, taip pat atsiminimai iš Nepriklausomybės kovų.

VI. Vaičiūnas

ŠILUVA. Vasario 20 d. buvo š. būrio visuotinis susirinkimas. Būrio vadui R. Juškai pasiūlius pirkti karinių šautuvų, šauliai karštai pritarė, pasižadėdami šiam svarbiam reikalui aukoti stambias sumas. Toliau būrio vado buvo pasiūlyta išrinkti į būrio garbės narius daug pasidarbavusių ir parėmusių namų statybą buv. rinktinės vadą plk. lt. P. Murniką. Pasiūlymas visais balsais priimtas.

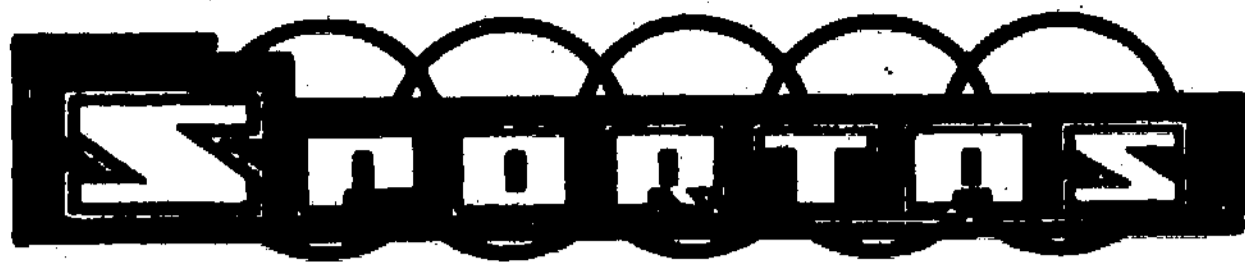
K. J.

ŠANČIŲ SKAUTAI PADOVANOJO 2 P. P. 83 KNYGAS

Kauno šančių skautų tunto IV L. K. Šarūno d-vės iniciatyva vasario 20 d. buvo suruoštas 20 m. nepriklausomybės paminėjimas, kuriame atsilankė ir aukštieji svečiai — Dr. Alekna, plk. Šarauškas, ats. gen. Grigaliūnas-Glovackis, dir. Eidukas ir mokytojai bei kiti skautų rėmėjai. Šueiga pradėta himnu ir perskaitytas nepriklausomybės paskelbimo aktas. Pagerbti žuvusieji ir sušuktas griausmingas valio Jo Ekselencijai Respublikos Prezidentui — Skautų šefui Antanui Smetonai. Sktn. lt. A. Matonis tunto vardu pasveikino šefo pavaduotoją dr. vyr. sktn. J. Alekną jo 65 m. sukakties proga ir įteikė dovanėlę. Šueigoj kalbėjo dr. vyr. sktn. J. Alekną, plk. vyr. sktn. J. Šarauškas, gen. Grigaliūnas-Glovackis, mok. Andrulytė. Visi prelegentai labai gražiai ir įdomiai apibūdino Lietuvą prieš 20 metų. O sktn. Karalius nurodė, kaip skautai šiais metais turėtų reprezentuoti savo Tėvynę.

Po visų kalbų IV L. K. Šarūno d-vės d-kas sktn. ats. j. lt. J. Gružauskas kreipėsi į plk. J. Šaraušką, kaip į Sp. ir Šviet. Skyriaus viršininką, prašydamas priimti d-vės skautų kuklią dovanėlę kariuomenės bibliotekai: Skautai (IV L. K. Šarūno d-vės) paaukojo 83 knygas kariams. Sp. ir Šviet. viršininkas priėmė šią šarūniečių dovaną ir pabrėžė, kad tai pirmas toks atsitikimas visoj skautų sąjungoj. D-vės skautų pageidavimų knygos buvo perduotos 2 p. D. L. K. Algirdo pulko karių bibliotekai.

Sk. vytis Žvanga

LIETUVA — PRANCŪZIJA 18:25 (6:10). Vasario 26 d. mūsų rinktinės, kaip Europos krepšinio meisterio, pirmosios tarpvalstybinės rungtynės buvo nesėkmingos, nes Paryžiuje Lietuva pralaimėjo prieš Prancūzija 18:25 (6:10). Paryžiečiai šiomis tarpvalstybinėmis rungtynėmis buvo ypačai susidomėję, tad jų pasižiūrėti susirinko 25.000 žiūrovų, kurie turėjo progos pamatyti dviejų puikių komandų žaidimą. Žiūrovai labai karštai palaikė savųjų pusę ir jų kiekvieną puolimą palydėdavo karštais plojimais ir skatinančiais šūkiams. Prancūzai buvo pranašesni savo didele sparta, bet mūsų šūkiu — taktika. Rungtynėms teisėjavo: šveicaras Luciris ir vokiečiai Niebaueris. Pradedant tarpvalstybinės Lietuva — Prancūzija krepšinio rungtynes, pirmieji į aikštę išbėgo mūsų šūkiu. Jiems išsirikiavus prieš tribūną, buvo sugriežtas Lietuvos himnas. Po to, išbėgo prancūzai ir buvo griežiamas jų himnas. Po himnų per garsiakalbį publikai buvo pristatyti abiejų rinktinų žaidikai. Mūsų rinktinė per abu kėliniu žaidė šios sudėties: gynėjai — Kraučiuonas, Jurgėla; puolėjai — Baltrūnas, Budriūnas ir Puzinauskas. Tik pirmojo kėlinio pradžioje apie 7 min. vietoje Baltrūno žaidė Andriulis ir antrojo kėlinio paskutinę minutę vietoje Puzinausko, turėjusio išeiti iš aikštės už 4 gautas baudas, įėjo Variakojis. Dar tenka pažymėti, kad per šias rungtynes geriau išsiskyrė iš kitų žaidėjų ir turėjo geresnę laimę Puzinauskas. Kiti žaidėjai taip pat buvo geri, tik neturėjo laimės mėtyti.

VASARIO 26 D. KAUNE PRASIDĖJO ŽIEMOS FUTBOLŲ TURNYRAS. Turnyre dalyvauja 6 futbolo (L) klases komandos ir dvi (A) kl. komandos. Komandos suskirstytos burtais taip: Makabi (L) — Hapoel (A), CJSO (L) — Taurus (A), ŠŠKovas (L) — LFLSS (L) ir ŠMSK (L) — LGSF (L).

Pirmąsias šiame turnyre rungtynes vasario 26 d. valstybiniam stadione žaidė Makabi (L) su Hapoel (A). Po karštos kovos rungtynes laimėjo Makabi 4:2 (1:0).

Vasario 27 d. buvo dvejios šio futbolo turnyro rungtynės CJSO (L) su Tauru (A), kurias laimėjo CJSO 3:2 (1:1). Antrosios — ŠŠKovas — LFLS, kurias laimėjo LFLS 4:0.

DINGO DU ITALŲ LAKŪNAI. Per Libijos dykumą lenktynių skridimo metu, vasario 23 d., dingo du italų lakūnai: Mazzottis ir Foligno, kurie iki vasario 26 d. buvo dar nesurasti. Gubernatorius Balbo įsakė lenktynėse dalyvavusiems 4 kariniams lėktuvams ieškoti dingusiųjų lakūnų.

AMERIKOJE SUČIUPTA DIDELĖ ŠNIPŲ GAUJA. Šiomis dienomis Amerikoje sučiupta šnipų gauja, kuri veikė po Didžiojo karo, dar nebuvo tokia plačiu užsimojimu. Šnipai veikė vienos svetimos valstybės naudai ir rinko žinias apie Amerikos pakraščiu fortifikaciją. Šnipų slėptuvėje rasti planai trijų naujai statomų Amerikos karo laivų. Du šnipų gaujos nariai yra Amerikos kariuomenės dezertyrai.

VOKIETIJOS KARININKAMS PANAIKINTA AMŽIAUS RIBA. Pagal Vokietijos vyriausybės žiniose paskelbtą dekretą, nepaisant amžiaus ribos nustatoma tarnyba: 1) aktyviosios tarnybos karininkams ir kariuomenės valdininkams, turintiems karininko laipsnį, kurie ateityje bus iš aktyviosios karo tarnybos atleisti; 2) aktyviosios tarnybos karininkams ir valdininkams, turintiems karininko laipsnį, kurie neseniai iš aktyviosios tarnybos buvo atleisti; 3) buvusios senosios vokiečių kariuomenės karininkams.

KINAI NUMUŠĖ 8 JAPONŲ LĒKTUVUS. Vasario 24 d. penki kinų bombonešiai bombardavo Hsingsiangą, į šiaurę nuo Šengčavo. Sunaikinta geležinkelio stotis ir du amunicijos traukiniai. Vasario 25 d. 59 japonų lėktuvai bombardavo Načangą, Ksiangso provincijoje. Bombardavimo metų įvykusios oro kautynės su kinų lėktuvais. Numušti 8 japonų lėktuvai.

DIDELIS SPROGIMAS MEKSIKOJE. Vasario 23 d. naktį Meksikoje ties Maguarija, sprogo keliuose vagonuose sukrauti dujų buteliai ir dvi dėžės dinamito. Milžiniškas sprogimas sunaikino apie 60 darbininkų namų ir krautuvų. Keletas žmonių užmušta ir daug sužeista. Daugumą trobesių sunaikino dėl vandens stokos nepaprastai išsiplėtęs gaisras.

KAS NAUJA LIETUVOJE

KARO AVIACIJOS VIRŠININKO DOVANA MŪSŲ SKLANDYTOJAMS. Karo aviacijos viršininkas brig. gen. inž. A. Gustaitis paskyrė Aeroklubo sklandytojams pereinamąją dovaną, — balto metalo sklandytuvą, skriejantį virš debesų, kurie stilingai pritaisyti prie atitinkamo marmurinio padėklo. Šią dovaną gaus sklandytojas, pagerinęs Lietuvos atstumo rekordą iki 200 km. Dabartinis lakūnui J. Pyragiui priklausęs Lietuvos sklandymo rekordas — 75 km.

ARTI 34.000 LITŲ PER MĖN. Į Vilniaus Geležinį Fondą per šių metų sausio mėnesį įplaukė 33.636,45 lt. 1937 m. per tą patį mėnesį buvo įplaukę tik 20.992,44 lt.

APIE 60 NAUJŲ TILTŲ. Šiais metais visame krašte numatoma pastatyti daug naujų ir atstatyti senus — viso apie 60 tiltų. Didžiausias tiltas bus ties Prienais per Nemuną. Be to, be naujų plentų tiesimo, šiemet numatoma atremontuoti apie 183 km senų plentų.

ISTEIGTA NUOLATINĖ JŪRŲ TERMINOLOGIJOS KOMISIJA. Susisiekimo ministras, susitaręs su švietimo, krašto apsaugos ir vidaus reikalų ministrais, Klaipėdoje prie jūrininkystės inspekcijos įsteigė nuolatinę jūrų terminologijos komisiją. Komisijos pirmininku paskirtas jūrininkystės inspektorius Teodoras Daukantas.

MATININKAI IR KULTŪRTECHNIKAI GRAŽIAI PAMINĖJO REIKŠMINGAS SUKAKTIS. Vasario 26 d. Karo Muziejuje įvyko iškilmingas posėdis, kuriuo Lietuvos matininkų ir kultūrtechnikų sąjunga gražiai paminėjo Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo ir minimos sąjungos įsikūrimo 20 metų sukaktis. Minėjime dalyvavo min. pirmininką pavaduojąs sus-mo min. inž. Stanišauskis, kr. aps. min. brig. gen. St. Dirmantas, žemės ūkio vicemin. J. Skaisgiris ir visa eilė latvių matin. ir kultūrtechnikų. Karo Muziejaus vėliavos nuleidimo metų minėjimo dalyviai ant Nežinomojo Kareivio kapo uždėjo vainiką.

AEROKLUBO GENERALINIS SEKRETORIUS — LAKŪNAS J. PYRAGIUS. Visai neseniai mūsų Aeroklubo vadovybė LAK generaliniu sekretoriumi pakvietė lakūną J. Pyragių.

ATIDARYTA A. VARNO MENO PARODA. Vasario 23 d. Vytauto Didžiojo Kultūros Muziejuje atidaryta dail. Adomo Varno jubiliejinė meno paroda. Tai ta pati iš Joniškio į Kauną perkelta ir papildyta paroda, kuri buvo suruošta Joniškioje iškilmingai minint Adomo Varno 30 metų kūrybos sukaktį. Į parodos atidarymą atsilankė Respublikos Prezidentas Antanas Smetona, ministrą pirm. pavaduojąs min. Stanišauskis, krašto aps. min. brig. gen. St. Dirmantas, švietimo min. J. Tonkūnas, teisingumo min. St. Šilingas, žemės ūkio min. Putvinskis, Italijos min. Lietuvai Fransonis, Čekoslovakijos įgaliotas min. Skalickis, viceministras Masiliūnas, daug dailininkų ir šiaip svečių. Parodą atidarė švietimo min. prof. J. Tonkūnas. Parodoje išstatyta apie 500 įvairių darbų.

V. D. KULTŪROS MUZIEJUI LANKYTI TAISYKLĖS. Nuo š. m. vasario 16 d. veikia šios švietimo ministro paskelbtos muziejui lankyti taisyklės. V. D. Kultūros Muziejus lankytojams atidaromas: nuo lapkričio 1 d. ligi gegužės 1 d. 10—16 valandomis; nuo gegužės 1 d. ligi lapkričio 1 d. 10—17 val.; sekmadieniais ir šventadieniais 12—16 val.

Muziejaus lankytojams nustatomas šis mokestis: ekskursijų dalyviams po 10 centų, moksleiviams ir kareiviams po 20 ct., visiems kitiems — po 50 ct. Į muziejų nemokamai leidžiami menininkų ir žurnalistų organizacijų nariai, pradžios mokyklų mokiniai, jaunųjų ūkininkų ratelių sąjungos nariai, tarptautinės studentų sąjungos ir skautų organizacijos nariai, užsienių lietuvių ekskursijos, muziejaus administracijai leidus — atskiri asmenys studijų tikslais, mokslo bei švietimo tikslais kongresų ir suvažiavimų dalyvių ekskursijos.

Ketvirtadieniais visi lankytojai leidžiami nemokamai.

ŠIEMET BUS DIDELĖS GIMNAZIJŲ VARŽYBOS. Kūno Kultūros Rūmai, kad suderintų sporto ir menines varžybas, susitarę su Vidurinio mokslo departamentu, paruošė gimnazijų pirmenybių statutą, pagal kurį šiais metais bus surengtos didelės gimnazijų pirmenybės. Pirmenybių tikslas — skatinti moksleivius vispusiškai pažangai ir plėsti jų

tarpe kultūringą bendravimą. Pirmenybėse dalyvauja visos Lietuvos valdžios gimnazijos ir su valdžios teisėmis privačios gimnazijos. Gimnazijų pirmenybės bus: vienos gimnazijos, apygardinės ir baigiamosios.

NAUJA MOKSLEIVIŲ UNIFORMA. Nuo kitų mokslo metų pradžios Švietimo Ministerija numato visiems moksleiviams naują uniformą. Uniformos projektą parengė dail. L. Kazokas. Projektas visai neseniai švietimo ministerio jau patvirtintas. Naujosios uniformos švarkas, berniukams bus be staus, kieto kalnieriaus, o atidengtas, su kaklaraiščiu. Uniforminės kelnės — ilgos, o jaunesniųjų klasių moksleiviams — trumpos. Naujosios uniformos spalva — pilkai mėlva. Kepurė bus tos pačios spalvos, kaip ir uniforminiai drabužiai. Mergaičių uniforma numatoma palikti ta pati, tik numatoma pakeisti kepuraitę.

ŪKININKAS LAIMĖJO 30.000 LITŲ. Septintojo „Jaunosios Lietuvos“ Sąjungos narių rėmėjų verbavimo paskutiniam etape dovanų skirstyme 30.000 litų premiją laimėjo ūkininkas Juozas Bajorinas.

RINKIMAI ESTIJOJE. Vasario 24—25 d. Estijoje buvo rinkimai į pirmuosius parlamento rūmus, pasiremiant naująja konstitucija. Estų tautinis frontas išrinko 55 atstovus, o likusios grupės — 25, iš kurių, kaip manoma, vyriausybę rėms 7—8 atstovai. Tuo būdu vyriausybę rėms 62—63 atstovai, o opozicijoje liks tik 17—18 atstovų.

AUSTRIJA NEPRIKLAUSOMYBĖS NEIŠSIŽADA. Po Hitlerio ir Austrijos ministro pirmininko Šušnigo pasimatymų ir derybų Vokietijos ir Austrijos santykių reikalais, taip pat po didelių permainų Austrijos vyriausybėje ir padarytų nuolaidų nacionalistams, užsienyje buvo pradėtas susidaryti įspūdis, kad Austrija einanti prie susijungimo su Vokietija. Tačiau kanclerio Šušnigo vasario 24 d. pasakytoji kalba tą įspūdį pataisė. Jis ypačiai pabrėžė, kad Austrija savo nepriklausomybės neišsižadės ir ją gins.

Taip pat visoje Austrijoje buvo didelių manifestacijų ir demonstracijų už Austrijos nepriklausomybę. Darbininkai ypačiai atkakliai pabrėžė savo nusistatymą ginti Austrijos nepriklausomybę.

NACIONALISTAI ATSIĖMĖ TERUELĮ. Nacionalistai sutraukę stiprias ir gerai ginkluotas savo kariuomenės dalis atkakliai puolė vyriausybinius. Iš trijų pusių pradėję supti Teruelį, po smarkių kautynių jį vėl atsiėmė. Vyriausybinkai, nors ir atkakliai priešindamiesi, nebeįstengė atremti nacionalistų puolimo.

Paskiausiai nacionalistai gavo iš Vokietijos 200 naujų karo lėktuvų.

DID. BRITANIJA. Užsienių reikalų ministrui Edenui atsistatydinus, kai kuriuose britų sluoksniuose kilo nepasitenkinimų prieš ministrą pirmininką Čemberleną. Darbo partija buvo pareiškusi nepasitikėjimą. Vasario 23 d. britų žemuojuose rūmuose buvo pakartotinas balsavimas dėl pareikšto nepasitikėjimo. Patikrinus balsus, pasirodė, kad už Čemberleno vyriausybę balsavo 331, o prieš 168 atstovai.

Vokiečių spauda reiškia didelį pasitenkinimą dėl Čemberleno pergalės.

Lordas Halifaksas paskirtas britų užsienių reikalų ministru.

KINAI PUOLĖ JAPONŲ ŽEMES. Iki šiol Japonijos teritorijos dar nebuvo palietusi kitų valstybių ginkluotoji pajėga. Visą laiką tik japonų ginklas naikindavo kitus kraštus. Tačiau paskiausiai įvyko japonams neįprasti dalykai: vasario 23 d. kinų 12 bombonešių puolė japonų teritoriją Formozos saloje. Bombardavo Taihokaus miestą ir jo aerodromą. Po pietų kinų lėktuvai savo puolimą pakartojo. Puolė ne tik Taihokau, bet ir 60 km nuo jo esantį kitą Šinšikų miestą.

Šie kinų puolimai japonų tarpe sukėlė didelių nerimų, nes pamatė, kad ir jų žemės nėra saugios nuo priešo aviacijos puolimų. Laukiama, kad tokie puolimai pasikartos ir ateityje. Per pirmąjį puolimą buvo užmušta 10 japonų gyventojų ir 20 sužeista.

RUMUNIJA. Krašte buvo įvykdytas gyventojų balsavimas už konstituciją. 4.283.398 balsuotojai pasisakė už konstituciją, o prieš ją tik 5.413 balsuotojų.

DINGO ANGLŲ BOMBONEŠIS. Prancūzų spauda rašo, kad dingo naujas moderniškasis anglų bombonešis, Vikerso dirbtuvių pagamintas. Jis buvo pirmą kartą išskridęs bandymui ir be žinios kažin kur dingo. Jokių pėdsakų nesurandama. Spėjama, kad dingimas yra susijęs su užsienio šnipų veikla, nes lėktuvas buvęs slapta statomas.

NAUJIEJI LEIDINIAI

RANKINĖS GRANATOS (granatų technika), P-79. Karuomenės Štabo, Spaudos ir šviet. Sskr. leidinys, 1938 m.

Šiame statutiniame leidinyje apie rankines granatas randame apie rankinių granatų rūšis ir jų paskirtis, apie atskirus granatų tipus, ir jų vartojimą ir apie rankinių granatų laikymą. Kaip atskiri granatų tipai aprašyta: vokiškoji rankinė kotinė 24 m. granata, vokiškoji rankinė kotinė senesniojo pavyzdžio patobulinta granata, vokiškoji mokomoji rankinė kotinė 24 m. granata, vokiškoji rankinė kiaušininė granata, rusiškoji rankinė rutulinė granata vokiško tipo, ir angliškoji Lemano sistemos rankinė granata. Be to, nurodomas ir nesprogusių rankinių granatų sprogdinimas. Priedėlyje — rankinių granatų sudėtinių dalių sąrašas.

ATSIŪSTA PAMINĖTI NAUJI „SAKALO“ LEIDINIAI:

Br. Buivydaitė. TRYS BICIULIAI. Apsaka jaunimui. Meniška D. Tarabildaitės iliustruota. Lt. 2,50. Šioje apysakoje žinoma jaunimo literat. rašytoja gražiai pavaizduoja pavyzdinę jaunuolių veržimąsi į savarankišką gyvenimą.

J. Mackevičius-Nord. PELIUKĖS MICĖS LAIŠKAI IŠ LATVIJOS. Iliustravo graf. E. Tottlebenaitė. Lt. 2,50. Jauniems skaitytojams gerai pažįstama peliukė Micė pasakoja savo kelionę, pilną įvairiausių nuotykių, po Latvijos kraštą ir miestus. Tai gražiausia knyga mūsų jaunimui apie brolių latvių tautą.

Motiejus Lukšys. GAILESTINGOJI SESUTĖ. Gražiai V. Z. Stančikaitės iliustruota apysaka. 84 psl. Lt. 1,80. Su antru veikalu jaunimui pasirodęs autorius šioje apyskaitėje įdomiai pasakoja apie gyvulių meilę ir apie mergytę, kuri pasiryžusi užaugus būti gailėstingąja sesute ir visiems tik gera tedaryti. Aut. gerai pažįsta vaikų psichologiją ir moka rašyti jiems įdomia kalba.

Stepas Zobarskas. PAUKŠČIO LIKIMAS. Novelės jauniesiems. Iliustravo T. Kulakauskas. 118 psl. Lt. 2. Autorius meniškai sukuria lietuvišką peizažą ir apgaubia jį lyriška nuotaika. Gamta, jos gyventojai, kaimas, jo vaikai šiame rinkinyje vaizduojama gražiu literatūriniu stilium, įdomiai ir jauniesiems ir suaugusiems skaitytojams.

Sudrabu Edžus. KVAIŠAS DAUKA. Pajūrio berniuko nuotykių ieškant mokslo. Iš latvių k. vertė O. Borutienė. 118 psl. Lt. 1,50. Kvaišas Dauka — viena populiariausių latvių jaunimo apysakų, kurioje vaizdžiai aprašoma jauno idealisto, tiesos ieškotojo istorija, siekiant mokslo. Tai kiekvieno didelio teisybės ieškotojo likimo simbolis.

P. Arenskis. LAUKINIŲ ŽMONIŲ SALOSE. Miklucho Maklajaus kelionės. Vertė V. Oškinis. Iliustruota paties keliautojo piešiniais. 240 psl. Lt. 2. Šioje knygoje aprašoma ne išgalvoti, bet tikri garsaus vieno žymiausių XIX šimtmečio keliautojo nuotykių ir išpūdžiai, vaizduojami laukinių žmonių papročiai ir jų gyvenimo būdas, ilgus metus gyvenus jų tarpe ir mokliškai ištyrus.

K. Čukovskis. DAKTARAS AISKAUDA IR JO ŽVĖRYS. Vertė V. Oškinis. 92 psl. Lt. 2. Šis labai gausiai iliustruotas pasakojimas apie gerąjį daktarą, kuris gydė žvėris ir keliaudamas su jais per daugelį kraštų, turėjo įvairiausių nuotykių, originale išleistas šimtais tūkstančių egzempliorių. Tai gražios pedagoginės minties, fantastiškų nuotykių viena įdomiausių mažiesiems knygų.

S. Maršakas. GAISRAS. Vertė K. Jakubėnas. Iliustravo R. Kalpokas. Lt. 1. Šioje poemelėje patiems mažiesiems skaitytojams piešiamas ugniagesių sąžiningas savo pareigų ėjimas ir drąsumas — jie ne tik gaisrą užgesina, bet neužmiršta išgelbėti ir mažos mergaitės mylimos Katyčės.

Red. dr. V. Tercijonas. SVEIKI VAIKAI. Kūdikų priežiūra. Iš N. F. Althauzeno sulietuvino V. Gečius. 100 psl. Lt. 1,50. Tai labai naudinga, praktiška knygutė kaip auginti vaikus iki vienerių metų. Su iliustracijom.

O. Graurogkienė. ŠYPSANČIOŠ AKYS. 4 v. komedija. Liaudies Teatras Nr. 5. 80 psl. Lt. 1. Ši komedija, vaizduojanti valdininkų gyvenimą, labai tinkama visiems scenos mėgėjų teatrams, kupina linksnu scenų ir sąmojaus.

REDAKCIJOS ATSAKYMAI

K. Tymukui. Už honorarą Tamstai išrašytas „Karys“ iki VII. 1.

Jaun. pusk. Gurinui. „Karinės prievolės įstatymas“ (Vyr. Žin. Nr. 538, eil. 3734) numato, kad beturtės šeimos tų vyrų, kurie atlieka karinę prievolę, yra šelpiamos. O karinę prievolę — atliekančiais vyrais laikomi tie kariai, kurie atlieka tikrąją karo tarnybą (normaliai — 1½ metų — str. 112) ir kurie pašaukti pratimams iš atsargos bei apsaugos (str. str. 3 ir 155). Todėl atrodo, kad liktinių puskarininkių kandidatų negalima laikyti atliekančiais karinę prievolę, kas matyti ir iš „Karinės tarnybos įstatymo“ str. 195-to (Vyr. Žin. Nr. 561, eil. 3893), kuriame pasakyta, jog puskarininkiai yra: 1) atlieka karinę prievolę, 2) liktinių kandidatai ir 3) liktiniai. Vadinasi, liktinių kandidatų beturtes šeimas, atrodo, negalima šelpti „Karinės prievolės įstatymo“ (str. 14) numatyta tvarka. Jei Tamsta girdėjai per radiją pranešant kitaip, tai gal yra koks atskiras paliepimas ar išaiškinimas, apie kurį redakcija žinių neturi. Todėl patartina Tamstai šį klausimą kelti oficialiai — komandos keliu per savo karo viršininkus, kaip yra „Karinės prievolės atliekančių vyrų beturtėms šeimoms aprūpinti taisyklėse“ nustatyta (Vyr. Žin. Nr. 551, eil. 3836, Vyr. Žin. Nr. 567, eil. 3935).

Pusk. J. M-nui. Pirmiausia tenka pastebėti, kaip tatau yra atsakyta ir redakcijos atsakyme „Štabiečiui“ (žiūr. pr. nr.), kad, apleimai, dalys turėtų vengti priimti puskarininkį į jaunesniojo puskarininkio vietą, nes toks nenormalumas tik įneša painiavos į karių santykius, jų avansavimą ir supainioja atlyginimo reikalus. Iš kitos pusės, ir patys puskarininkiai turėtų vengti eiti į žemesnę vietą, negu turimas laipsnis leidžia. Šiaip ar taip bebūtų, sykį puskarininkis priimtas į jaunesniojo puskarininkio vietą, nors jam ir pačiam prašant ar sutinkant ir nors tatau yra nenormalu, vis dėlto, faktui įvykus, toliau turi būti laikomasi įstatymo. O „liktiniams puskarininkiams atlyginti įstatymo“ pakeitimas (Vyr. Žin. Nr. 582, eil. 4044) ir tam įstatymui vykdyti taisyklių papildymas (1937 m. įsak. kar. Nr. 58, § 1) byloja taip, jog liktiniams puskarininkiams alga turi būti mokama už turimą laipsnį ir pareigas (minėto įsak. kar. § 1 p. 7i). Vadinasi, jei Tamsta, puskarininkis, užimi jaunesniojo puskarininkio etatinę vietą, tai algos turi gauti: už laipsnį — kaip puskarininkis (120 lt.) ir už pareigas — kaip skyrininkas (70 lt.). Jei iki šiol už laipsnį Tamsta gaudavai kaip jaun. puskarininkis, tai, atrodo, turi teisę gauti ir skirtumą už visą laiką, nes pretenzijos įsisenėjimas dar neįvyko (Karo Įst. Rink. XIX kn. str. 8). Klausimą reikia kelti oficialiai — komandos keliu.

GALVOSŪKIAI

Nr. 10

Du eiliniai Petras ir Jonas turėjo 8 sūrius. Petras turėjo 3, o Jonas — 5. Besiruošiant pusryčiauti, prie jų priėjo nepažįstamas žmogus ir paprašė leisti jam kartu pavalgyti, už ką žadėjo užmokėti. Jie valgė visi trys vienodai ir suvalgė visus 8 sūrius. Tada nepažįstamasis nuėjo, palikdamas jiems 8 litus. Besidalindami pinigais, Petras su Jonu susiginčijo. Kadangi Petras turėjo tris sūrius, tad ir pinigų norėjo gauti tris litus, o Jonui už 5 sūrius palikti 5 litus. Bet Jonas nesutiko. Jis norėję pasiimti 7 litus, o Petruui teduoti tik 1 litą. Negalėdami patys ginčo išspręsti, jie nutarė kreiptis į kuopos viršilą.

Kaip viršila padalijo pinigais ir kodėl taip? dm

Nr. 6 SPRENDIMAS

Skaitai „Kari“ — žinai kelią

Išsprendė: 1) St. Laukšas (A. Pn.), 2) V. Tulinauskas (Z.), 3) R. Kasperavičius (K.), 4) j. p. V. Gurklis (2 inž. b.), 5) Pr. Juzutis (Krš.), 6) R. Gedvila (Klm.), 7) Juozas Astrauskas (Nsd.), 8) vet. pusk. Bačinskas (4 art. p.), 9) V. Dalangauskas, 10) pusk. Zapkus (1 p. p.), 11) Ad. Kremenskas (Lnk.), 12) pusk. Kelmelis (2 art. p.), 13) L. Oželis (A. Pn.), 14) A. Trinkūnas (Kkt.), 15) J. Juodis (Kkt.), 16) J. S. (K. t. št.), 17) j. k. P. Abuoja (2 p. p.), 18) Alf. Markevičius (Vil.), 19) kar. k. P. Vaina (K. M.), 20) j. p. J. Umbrusevičius (k. laiv.), 21) kar. k. Kl. Gumauskas (K. M.), 22) Alg. Stanėnas (K.), 23) V. Daktaravičius (Rs.), 24) eil. B. Bernšteinas (2 p. p.).

Laukų auginti kariai

Nupleveno miestais trispalvės, džiaugsmo saljutai orą sudrebino. Tada miesto gatvėmis traukė srovės žmonių, kilnojo aukštyn savo vaikus ir rodė:

— Štai, ten pėstininkai pražygiavo. Dabar, va, raitininkai... Ant žirgų... Matote?

Išlindęs iš minios vaiko veidas apsidengdavo šypsena, jo skardus balsus su džiūgaujancia minia šaukė bendrą džiaugsmo valio.

Trenkė galingos ir nepavargstančios kojos į gatvės akmenis, jų duslus garsas apliedavo namus, pasklisdavo gatvėmis, tartum dainuodavo savo paslaptiną melodiją atgijusios tėvynės ateities žygius, tuos žygius, kuriuos atliks šios galingos ir nepavargstančios kojos...

Gretoje žengė Antanas. Jo veide kiekvienas galėjo skaityti nuostabą, drąsą, pasididžiavimą. Jis skėlė į grindinį savo tvirtą koją, jo ausyse tebeskambėjo Laisvės varpo gaudimas, į širdį, į pačią giliausią širdies vietelę, smelkėsi neseniai pasakyti ugningi kalbėtojo žodžiai, Tautos himno palydėti. Dabar, čia einant pro žmonių minią, jo ausis vėl užtrenkė nauji garsai, besiveržią iš tautiečių krūtinių, sveikiną jį — Antaną ir visus jo draugus.

Ir gera tada buvo žygiuoti. Žygiuoti ir jausti meilės šilumą, besiveržiančią iš kiekvieno laisvo tautiečio krūtinės.

Nupleveno miestais trispalvės...

Pakilo aukštyn padėkos himnai, vėl gyvenime ėjo plieniniai dėsniai, liepią drauge dirbti ir budėti.

Buvo graži dvidešimtmečio šventė. Ją puikiai atsimena Antanas, atsimena visus garsus, bendrą susirinkusiųjų kurtą melodiją, kuri drebino orą, kuri jaukiai nuteikė Antaną.

Dabar kazemato sienos, darbas, darbas. Dirbti ne sau, bet Tėvynei. Tai kilnu.

Tik pagalvojus apie tokį darbą Antano veide driekiasi džiaugsmo šypsena. Kaip tada linksma! Kokia didi Tėvyne, kaip saldu jai dirbti! Tai Antanas jaučia, nors nei žodžiais, nei judesiais jis to jausmo niekam negalėtų išreikšti. Nemokėtų papasakoti.

Atliekamas laikas. Kazemate užia kalbos. Klausyk neklausęs, vis tiek visko nesuvaikysi. Mat, čia jaunatvė viešpatauja.

Antanas atsisėdo. Jo žvilgsnis pasidarė nejudrus, įsmeigtas į bereikšmį sienoje tašką. Ir tada jis prisiminė. Prisiminė neseniai Aldonos parašytą laišką. Et, kvaila prisiminti tokį laišką. Mergiotė ištekėti nori, ir tiek. Tai kam dar čia jam laiškas?

Gražus, saulėtas rytas. Ak, daug mūsų Tėvyneje tokių rytų. Tik juos pamatyti reikia. Tik reikia atsikelti, kada už šilo pasirodo pirmasis raudonas aukso spindulys, kiaurai perveria pamėlynavusį dangų. Tik reikia užgirsti nustebusį lakštingalos suoktelėjimą, kai ji rasotuose lapuose pamato tūkstančius blizgančių perlų.

Tokiais rytais Antanukas keldavosi ginti karvių. Į jo užmiegotas akutes linksmai įsibraudavo linksmas saulės spindulys, linksmu šypsniu prajuokindamas Antanuko veidą.

Basomis kojomis, berdamas nuo žolės gintarines ašaras, išvarydavo Antanukas karves į palaukę. Čia jis matydavo lėtai banguojant rasojančią rugių lauką, girdėdavo, kaip skaidrioje mėlynėje tirpdavo virpęs vyturio balsas, skrisdamas kažkur į beribes, į saulę.

Gera klausyti vyturio rytmetį. Tik reikia mokėti įsiklausyti. Reikia suprasti, ką jis skelbia laukams, kokias pasakas seka žaliuojantiems Tėvynės plotams. Antanukas įsiklausydavo. O, jis mokėjo klausytis, jis suprasdavo pačias aukščiausias dainos gaidas, jis tartum pats ištirpdavo drebančiuose garsuose, pakildavo su vyturiu ir stebėdavo laukų grožį.

Drėgna žemė paskleidžia savo gajų aromatą. Laukai tik kvepia, kvepia, rodos, pakvimpa kiekviena žolė, kiekvienas čia pat belinguojas alksnio lapas. Antanukas atsisėda ant akmens. O tas akmuo keistas, rodos, toks kietas, samanų ant jo auga. Jis sėdi ilgai, klauso pavasariu skambančių laukų muzikos.

Staiga jis mato: papieviais bėga Aldutė. Jos rankutės apglėbusios puoštes pievos gėlių. Ji prisiartina prie Antanuko.

— Sveikas, Antanuk! — skamba vyturiu jos balsas.

— Kam tau tos gėlės? — vyriškai bando klausti Antanukas.

— Tamsta, gydytojau, prašau man pasakyti, kokia aš liga sergu, — klausia eil. Drobyna jį apžiūrėjusio gydytojo ambulatorijoje.

— Tamsta simulantas — atsakė gydytojas.

— Labai ačiū, tamsta, gydytojau, tačiau ar negalima šiuo atveju ligą pavadinti lotyniškai, nes reikės apie tai pranešti viršininkams.

ANEKDOTAS IŠ RUSŲ KOMISIJOS

Prieš D. karą, kada mus valdė rusai, buvo imami tų metų naujokai į rusų kariuomenę. Kartą komisijon reikėjo stoti žemaičiams, kuriuos iš eilės komisija apžiūrėdavo. Štai kartą per komisiją klausia komisijos pirmininkas žemaičio (rusiškai): — „Kaip tamstos pavardė?“ Žemaitis, nesupratęs ką jam sako, klausia: (žemaitiškai): „kun saka“! Rusas, nesupratęs lietuvių kalbos, pamanė, kad žemaitis pasakė savo pavardę ir liepė

komisijos sekretoriui užrašyti, kad naujoko pavardė Kunsakas. Iš eilės šaukia kitą žemaitį ir klausia: „Tamstos pavardė?“ Žemaitis: „kun saka“? Pagaliau ir šį užrašo kaipo Kunsaką. Taip kartojo iki dešimt naujokų kol komisijos pirmininkui pasidarė neaišku, iš kur tiek daug tų Kunsakų.

Pagaliau iššaukia dešimtą naujoką. „Kaip pavardė“ — klausia. Žemaitis vėl tą patį, nesupratęs rusų kalbos, klausia: „kun saka“? Čia jau komisijos pirmininkas neišlaikė ir pradėjo naujoką plūsti: „Ką jūs — sako — visas valsčius susitaręs ant juoko komisiją laikote pasivadinę Kunsakais. O žemaitis vis nesupranta, ką rusas kalba. Pagaliau rusas supykęs trenkė žemaičiui į žandą, reikalaudamas nemeluoti. Žemaitis, gavęs į ausį, nusigandęs klausia: „už ką“? „A matai ko reikėjo, — pasakė rusas ir liepė komisijos sekretoriui užrašyti Juška. Juozas Astrauskas

ATSPĖJO

— Žinai, Stepai, šiandien girdėjau viršilą kalbant, kad mums visiems tuojaus išdalins kaukes.

— Tai, tur būt, Petrai, ši vakarą eisime į kaukių balių, — nudžiugęs sako Stepas. Mk.

PAS TEATRO KRITIKĄ

— Na, ir ką aš galiu apie jus parašyti spaudoje, kad aš jūsų dar nė sykiu nemačiau ir negirdėjau scenoje.

— Puiku. Tai ir parašykite apie mane kaip neregėtą ir negirdėtą.

KURIOJE EILĖJE STOVI...

Eil. Kauka, rodydamas savo draugui du jaunus kareivius, sako:

— Štai, tas iš kairės stovi rikiuotėje pirmoje eilėje, o dešinys — antroje.

— Iš kur gi žinai? — teiraujasi draugas.

— Mamai parnešiu, serga, — liūdnai nubaigia Aldutė ir vėl pasileidžia papieviais į namus pas sergančią mamą.

Antanukas žvilgsniu seka. Tada jis vėl pamato, kai dirvono pakraštini savo karves atgena Juozukas. Dabar bus linksma!

Gano jie drauge ligi pusryčių, daug prisipasakoja vienas kitam įspūdžių, daug prisipasakoja ateities vilčių, mažų, bet gražių vilčių.

— Aš užaugęs nusipirksiu dviratį. Tai geras daiktas, — kalba Juozukas.

— Kas tas dviratis! Geriau porą gerų arklių, — ūkiškiau nubaigia Antanukas.

Ir augo abu draugai. Abu ganė, abu dirvonuose dainas dainavo, karklų švilpynes suko.

Nė nepajuto, kai abudu pradėjo vadintis Antanai, Juozai; nė nepamatė, kad jiems jau geriau tinka žagrė ar dalgis mankštyti, bet ne dirvonuose raliuoti.

Rože pražydo ir Aldutė. Susitikusi jaunystės dienų draugus, jau neprakalbindavo anuo vaikišku nuoširdumu, kažkas naujo raudonino jos veidus, kurie tada dar gražiau pražysdavo, jaunatve, skaisčia jaunatve dvelkdavo.

Savaitę dainuodavo pustomas Antano dalgis, žeme kvepėdavo nublizgintas žagrės noragas, o šeštadienį Antanas pamatydavo į kiemą žengiantį Juozą.

— Tai eisime? — pirmas Juozo klausimas pasitikdavo Antaną.

— Jau žinai kur?

— Žinau... Pas Juozaičius.

Kas gi suvaldys plienu ir jaunatve trykštančius draugų raumenis, kas suvaldys jų skrajojantįs mintis?

Antanas linksmai švilptelėdavo:—

— Aldona bus? — paklausdavo.

— Nežinau... Ee, matau... — nebaigdavo

Juozas.

Jis žinojo, kad ta pražydusi rožė Aldona, su besišypsančiais veidais, dviem akių mėlynėm, svaigulingais žvilgsniais švelniai liūliuodavo ir Juozo vaizduotę.

— Kodėl nesakai? A?

Ką sakys Juozas. Antanas už jį metais vyresnis, pirmesnis, griežčiau galvoja, aišku, ir Aldonai labiau patinka... Sunku apie tai Juozui galvoti.

— Tai eisime? Aš užėisiu vakare.

— Eisime.

Vakare Antano kieme nauju vyturiu nuskardėdavo Juozo armonika. Ištraukdavo draugai į kitą kiemą, kur jų nekantriai laukdavo jaunimo būrys, sustojęs pavartėje, traukdamas vakaro dainą. Ją jau iš tolo išgirdavo Antanas su Juozu ir tik suspartindavo žingsnius.

Juozaičių kiemas. Kaip daugelis kaime kiemų. Greta darželis, pakvipusiomis vakaro rasoje gėlėmis, sodu, nusidriekiančiais tolyn laukais. Čia pat prie kiemo tvoros tyli berželiai, tartum seka susirinkusį jaunimą ar klauso jo dainų.

Kiame jau Juozo armonika. Aplink sukuriu sukasi poros. Jaunos poros. Kai nutyla armonika, kai nusišluosto iššokusį ant kaktų prakaitą, bernai, tartum tęsdami jaunatvės himną, užtraukia naują dainą.

Antanas linksmas su Aldona. Jos veidas gaivališka ugnimi veržiasi, saulėmis dažosi. Antanas žiūri į tą veidą ir jaučia, kaip jis svaigsta, pasidaro vėl toks lengvutis, kaip ir tada, kada ganydamas įsiklausydavo į vyturių dainas, paskęsdamas jų nepabaigiamoje melo-

Kar. Maželio nuotr.

Uždavinį gavus

dijoje. Tada jis tik sukasi, pasiutiškai dauždamas batu į žemę, į tą žemę, kurią per visą savaitę plačiai sieksniuodamas arė, kurios pievose braidė, ilgais pradalgiais guldydamas aprasojusias pievos gėles, drebančias smilgas.

Kieme — Juozo armonika.

Po svyrančiu beržu — jaunieji draugai.

Ten toliau prie darželio — Antanas mato dvi dangaus mėlynes, dvi Aldonos akis.

Laukuose žiogai kelia koncertą, pievos plyšta jų daina.

— Aldona, kaip man, va, čia neramu, — rodo Antanas į savo krūtinę.

— Kas yra? — naiviai paklausia Aldona.

— Taigi, kad nežinau, kas yra. Tavo akys įkrito į mano širdį, todėl man neramu.

Aldona rausta. Ji jaučia galingai plakančią Antano širdį, jaučia jo šiltą prakaitą, mato plienu išryškėjusius raumenis. Tai jai patinka, ji norėtų paskęsti tokio žmogaus glėbyje.

Ir tą vakarą Juozas vienas grįžo laukais, liūdnai virkdydamas armoniką, padėdamas žiogams traukti nakties dainą.

Upelių bėgo laikas. Diena dienos nauji darbai, naujų išpūdžių eilės. Antanas susitikdavo su Juozu, persimesdavo keliais sakiniais, ir vėl kiekvienas savo keliu eidavo. Gyvenimas buvo naujas, reikėjo kitaip dirbti ir galvoti.

— Apylinkėje kalbėjo, kad Antanas vesias Aldoną.

— Tegul kalba, — numodavo Antanas, — man nei šilta nei šalta. Aš pats žinau, kad Aldona bus mano.

Dažnai su ja pasimatydavo, drauge kiemuose šokdavo, ir tada užsimezgė pirmosios naujo ateities gyvenimo svajos.

Juozas tebenešiojo armoniką, tik dažniau liūdnamis ilgesio tonais ją grieždavo. Kas kaupėsi jo širdyje, kiti

Ugnis!

Kar. Maželio nuotr.

Prieš ataką

Kar. Maželio nuotr.

nežinojo. Nežinojo, kaip skaudžiai smigdavo užklydęs Aldonos žvilgsnis į jo sielą, kokį ilgėsį sukeldavo tos dvi Aldonos akių mėlynės. Niekas nežinojo.

Bet Antanas? Tas pirmasis gyvenimo dienų draugas taip pat pastebimai šalo, tolo, tartum pasidarė kitas žmogus. Juozui sunku būdavo.

Vieną vakarą Juozas ėjo ežia. Rankose žvangino apinasrius, mat, ėjo iš ganyklų, ten palikęs nakčiai arklius.

Kažkas švilptelėjo. Ak, tai pažįstamas švilpsnys. Tai Antanas švilpia,

— Palauk, Juozai!

Juozas atsigręžė.

— Iš kur tu?

— Visą dieną miestelyje buvau. Naujokų komisijoje...

— Priėmė?

— Dar ir kaip! Pagyrė. Sako, tokių vyrų daug reikia.

Draugų jausmai vėl susipynė, vėl surišo kūdikystėje patirti išpūdžiai.

— Tai kur važiuosi? — klausinėjo Juozas.

— Į Kauną paskyrė.

— Eilinis Antanas Širvaitis!

Antanas pašoko. Tai jo užsisvajojusio būta!

— Aš!

— Štai tau laiškas.

Laiškas? Vėl laiškas! Antanas nė nenori tokių laiškų gauti. Tik karčias mintis be reikalo sukelia.

Palengva jis atplėšė. Žiūri — Juozas rašo. Ak, tas Juozas! Jis nepamiršo savo draugo!

„... gal jau girdėjai, kad Aldona ketino ištekėti už kito. Netikėk. Tai tik jos tėvai norėjo išleisti. Gal

būt, ji ir būtų sutikusi, bet aną vakarą aš užsukau. Nežinau, kodėl užsukau. Et, vis prisimenu jaunąsias dienas. Žiūriu — draugai krinka, skirstosi, juos gyvenimas kažkur kartais nubloškia. Tada aš pagalvojau apie praėjusius piemenavimo laikus ir man liūdna. Eičiau pas tave, bet tu per toli. Taigi, užsukau pas Aldoną. Priminiau jai ir tave. Ir žinai — ji verkė. Mačiau, kaip riedėjo tais raudonais veidais ašaros. Paskiau ji pasakė, tekėsianti tik už tavęs. Niekas jai nieko nepadarysiąs, nepriversiąs kitaip galvoti. Ji man papasakojo, rašiusi tau laišką, bet taip liepę tėvai rašyti.

Tiek to. Papasakosiu ir aš naujienų. Tiesa, menkos čia naujienos. Va, pavasarį jau ir aš įsivilksiu į kareivišką milinę. Kad žinotum, Antanai, kaip aš laikiu to laiko! Kaip man bus smagu žengti rikiuotėje, žalių vyrų būriuose, traukti karines dainas. Dievaži, Antanai, juk tai gražu.

Neseniai per savo detektorių klausiausi vasario 16 iškilmių. Aš tada tartum jaučiau, ką sakau, aš tartum mačiau, kaip žygiavo eilės kareivių, lyg mačiau žygiuojantį tave, drąsų ir galingą. Ak, kaip tada aš norėjau būti greta tavęs, drauge žengti koja kojon! Bet nieko, pavasaris juk netoli... Ak, kaip aš jo laikiu!...“

Skaitė Antanas Juozo laišką. Tai šitoks Juozas! Tas pats linksmas, energingas, persimetęs per petį armoniką, šokdinąs poras jaunimo.

Išnyko iš Antano veido liūdesio šešėliai. Juozo laiškas jį smagiai nuteikė, taip, kaip jis pats buvo nuteikęs per vasario 16 iškilmes. Tiesa, jos nepaprastai buvo gražios ir išpūdingos.

Kareivinėje ant sienos prieblandoje jaunas Antano žvilgsnis užkabino raides:

„Lietuva Tėvyne mūsų!“

Gera būti Lietuvos kariu...“

J. Ašmenskas

Lietavas karys

Budeti neprakusomas Lietuvos
sargyboje yra ypatinga lietuvio
kario pareiga. Toliau gubinga pa-
šaukimu jis turi džiugotis. Dži-
džiuojasi savo namomene ir lie-
tuvii tauta.

Šis Lietuvos vyras
darnomis sąmoningai žy-
giuojantis aplink savo
dangu patitęsęs.

Atsakyk karis
išmintysi pradžioje
Mes esame

tvirtai patitęsęs
neprakusomas
Lietuvos tauta
Kar. L. A.